ÅSNES KOMMUNE

UTREDNING 2020

Fremtidens barnehage og skole

i Åsnes kommune

Rapport

Utarbeidet av Arbeidsgruppen for utredning

Innholdsfortegnelse

Fremtidens barnehage og skole i Åsnes 5
Prosessen i utredningsarbeidet 7
Innledende tanker 8
Kvalitet 9
Kultur for læring i barnehage og skole 13
Pedagogisk psykologisk tjeneste 16
Skolefritidsordningen (SFO) 18
Åsnes opplæringssenter (ÅOS) 20
Åsnes kulturskole 22
Skolehelsetjenesten i Åsnes 24
Infrastruktur 27
Konsekvenser for lokalsamfunnet 29
Miljøkonsekvenser 31
Barnehage 33
Fakta om barnehagene i Åsnes 34
Kvalitet i barnehagen 38
Hva legger barnehageansatte i begrepet kvalitet? 40
Åsnes Kommunes bygningsmessige kvalitet og barnehagestruktur 41
Konsekvenser etter innføring av nasjonale normer 43
Barnehageopptak 44
Skole 45
Samfunnsmandatet 45
Læreplaner og reformer 46
Fag- og time fordeling 48
Kvalitet i skolen 49
Kompetanse og praksisendring 52
Økonomi, bygg og skyss 57
Bygg 58
Jara, Sønsterud, Myrsnipa og Bashammeren – dagens organisering (alt.1) 62
Utvidet Bashammeren og Myrsnipa / eller Østsiden (alt.2) 63

Etablering av ny barnehage på Østsiden eller utvidelse av Myrsnipa: 64
Alternativ 3 – oppvekstsenter på Sønsterud bestående av skole og barnehage. Barnehagene Jara, Myrsnipa og Bashammeren som i dag. 68
Arealbehov bygning: 73
Skoler og SFO 74
Sønsterud, Jara, Flisa og Åsnes u-skole – dagens organisering (alt.1) 78
Driftskostnader skolebygg og uteområder: 78
Skoler på Flisa og Sønsterud (oppvekstsenter) og Åsnes u-skole (alt.2) 80
Skolesenter på Flisa med to bygninger (alt.3 a og b) 83
Tilbygg Flisa skole (alt.3a) 84
Ny Flisa skole (alt.3b) 85
Summering bygg 88
Bemanning 89
Barnehager 89
Jara, Sønsterud, Myrsnipa og Bashammeren – dagens organisering (alt.1) 90
Utvidet Bashammeren og Myrsnipa / eller Østsiden (alt.2) 91
Oppvekstsenter på Sønsterud inkl. barnehage, Jara, Myrsnipa og Bashammeren (alt.3) 91
Sentrum barnehage (alt.4) 92
Skoler og SFO 92
Sønsterud, Jara, Flisa og Åsnes ungdomsskole – dagens organisering (alt.1) 92
Barneskoler på Flisa og Sønsterud (oppvekstsenter) og Åsnes ungdomsskole (alt.2) 93
Skolesenter på Flisa med to bygninger (alt.3) 93
Barnehager 94
Skole og SFO 95
Skyss 95
Skyssutgifter 96
Sammendrag 99
Konklusjon økonomiske vurderinger: 100
Økonomi og antall elever 101
Sammenfatning av alternatover og SWOT-analyse 105
Alternativer barnehage 105
Alternativer skole 106
SWOT- analyse, barnehage 108
SWOT-analyse fra Hovedutvalg oppvekst, barnehage og skole 110

SWOT skole 112
Sluttord og anbefaling 115
Skole og samfunn 117
Sektor oppvekst og tidlig innsats 118
Arbeidsgruppens anbefaling – skole: 119
Kilder: 122

Fremtidens barnehage og skole i Åsnes

Kommunestyret i Åsnes vedtok 24. februar 2020 å gjennomføre en utredning for fremtidens barnehage og skole. Vedtaket innbefattet bakgrunn, mandat, involvering og fremdriftsplan. Ordlyden om dette er som følger i kursiv:

Bakgrunn

Åsnes kommune skal være en kommune som skal posisjonere seg for fremtiden, og samtidig ivareta innbyggerne på best mulig måte i nåtiden. Overordnet vil en jobbe for trivsel, utvikling og tilflytting i Åsnes.

Åsnes kommune har behov for å gjennomføre en omfattende og inkluderende prosess i forhold til å sikre en bærekraftig drift framover. Det er et misforhold mellom inntekter og utgifter som gjør dette nødvendig. Det er vedtatt et budsjett for 2020, og en økonomiplan for 2020 - 2023 i balanse.

Økonomiplanen er i denne perioden i teknisk balanse, og det er derfor nødvendig å gjøre grep som sikrer budsjett 2021 og økonomiplan for den neste perioden. Åsnes kommune må gi forutsigbare og bærekraftige tjenester basert på en bærekraftig økonomi.

På bakgrunn av disse forholdene initieres prosess for å jobbe med fremtidens barnehage og skole i Åsnes kommune.

Mandat

1. *Vurdere sterke og svake sider ved nåværende innhold i og organisering av skoler, skolefritidsordning, barnehager, kulturskolen og voksenopplæring*
2. *Utredningen skal konkretisere hvilke konsekvenser foreslåtte endringer medfører, nærmere bestemt:*
   a) *Konsekvenser for brukere - kvalitet*
   b) *Konsekvenser for ansatte - kompetanse*
   c) *Faglige konsekvenser – komplekse og sammensatte behov*
   d) *Økonomiske konsekvenser*
   e) *Infrastruktur og skyss*
   f) *Konsekvenser for lokalsamfunnet*
   g) *Miljøkonsekvenser*

3. *Med bakgrunnen av ovenfor nevnte punkter, fremme forslag til vedtak.*

Arbeidsgruppe - politisk valgt gruppe

Sektorleder oppvekst:	*Magne Berg (leder for Arbeidsgruppen)*
Rådgiver oppvekst:	*Anne Flisnes*
Konsulent oppvekst:	*June Flobergsundet*
Pedagogisk leder bhg:	*Hilde Trøhaugen*
Politiker opposisjon:	*Per Erik Engen*
Politiker posisjon:	*Kristian Botten Pedersen*
Enhetsleder skole:	*Madelaine Thomassen Brand*
Teamleder skole:	*Tore Marius Schjelderup-Høye*
Enhetsleder barnehage:	*Eva Karin Christensen*
Pedagogisk leder bhg:	*Wenche Irene Keiserud*
Enhetsleder eiendom:	*Jan Maliberg*
Økonomisjef:	*Anita U. Løvbæk*
Hovedverneombud:	*Marit Slaggerud*
HTV Utdanningsforbundet:	*Vegar Brandett*
HTV Fagforbundet:	*Marte Kravdal*

Referansegrupper

Personalgruppene i barnehagene og skolene
Ledegruppene i barnehagene og skolene
Ungdomsrådet
Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU) i barnehagene og skolene
Fagforbundet
Utdanningsforbundet

Hovedutvalg for oppvekst har vært utredningens styringsgruppe. Landsbyrådet (inkl. repr. for grenderådene) og Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne har fått orientering med mulighet for spørsmål og kommentarer.

Prosessen i utredningsarbeidet

Arbeidsgruppen møttes tidlig i prosessen og tolket mandatet. En skrivegruppe og gruppe for økonomi, bygg og skyss ble nedsatt. For disse gruppene har Kommunestyrets mandat vært førende.

Sektorleder initierte samarbeid med Kommunalt Foreldreutvalg (KFAU), som resulterte i foreldremøte åpent for alle foresatte i barnehage og skole. Møtet ble holdt to ganger samme kveld i Rådhuskinoen for å ta hensyn til smittervernreglene. Skole- og barnehageadministrasjonen har også deltatt på lokale foreldremøter. FAU har også hatt anledning til å komme med skriftlige innspill.

Utredningen har vært tema på personal- og ledersamlinger. Disse har blitt utfordret til å foreta en Swot-analyse. Dette er en analyse som ser på styrker, muligheter, forbedringsbehov og spesielle utfordringer i nåtid og fremtid. Swot-analysene ble levert til Skrivegruppen og fremkommer i løpet av dokumentet.

Skrivegruppen utarbeidet noen alternativer for barnehage- og skolestruktur. Disse ble formulert i skjematisk form, hvor man blant annet skulle peke på styrker og muligheter og svakheter og konsekvenser, samt økonomiske konsekvenser, ved de ulike alternativene.

I løpet av denne prosessen kom det frem flere alternativer enn det som først var utgangspunktet. Disse ble tatt på alvor og innlemmet i det videre arbeidet. Arbeidsgruppen for utredningen har gjort noen utvalg blant disse. Gruppen for økonomi, bygg og skyss innlemmet dette utvalget av alternativer i en grundigere utredning. Dette er viet en egen del i dokumentet.

Arbeidsgruppens sammensetning er politisk bestemt og har en bred kompetanse. Ved behov har andre blitt konferert med og innlemmet i arbeidet. Arbeidsgruppen, undergruppene og styringsgruppen (Hovedutvalg for oppvekst) har hatt jevnlige møter med gode diskusjoner og innspill. Referansegruppene har bidratt konstruktivt.

Prosjekt «Sammen om en bærekraftig fremtid» med Telemarkforskning som sentral aktør, har også vært del av denne utredningen. Dette resulterte i en rapport som blant annet omhandler oppvekst, med hovedvekt på barnehage og skole. Rapporten er vedlagt.

Arbeidet med utredningen gir seg uttrykk i dette dokumentet og dets vedlegg.

Dokumentets struktur

Dokumentet er bygd opp slik arbeidsgruppen ser det logisk og naturlig, og på en måte som skal være til hjelp og gi mening for leseren. I begynnelsen kommer faglige generelle avsnitt som underbygger en av hovedsakene i utredningen. Denne etterfølges av tekstdeler som omhandler Åsnes opplæringssenter, Kulturskolen, skolefritidsordningen, infrastruktur og skyss, konsekvenser for lokalsamfunnet og miljøkonsekvenser.

Deretter følger en større barnehage- og skoledel. Etter disse er det naturlig å se på økonomiske og bygningsmessige forhold. Arbeidsgruppen har laget en oppsummering av det som har kommet inn av innspill etter prosesser og høringer i referansegruppene og styringsgruppene, som presenteres for sluttord og arbeidsgruppens anbefaling.

En viktig del av dokumentet er vedleggene. Her finnes rapporter og kvalitetsmeldinger for grunnskolen som det vises til gjennom hoveddokumentet, sammen med alt det innkomne fra referansegruppene og andre.

Vedleggene er langt på vei arbeidsgruppens dokumentasjon på en grundig og forskningsbasert utredning, og på at mandatet er fulgt som vedtatt av KST.

Innledende tanker

Det er barna og elevene i Åsnes som omfattes av den fremtidige barnehage- og skole-strukturen. Det er de som har stått i sentrum av utredningsprosessen og vurderingen av hva som er best for dem. Slike prosesser skaper følelser, og det er helt naturlig at uenigheter oppstår. Det er ikke følelser som bør lede beslutningstakere til en beslutning, og uenigheter må alle lag av samfunnet lære seg å jobbe seg igjennom og leve med på en god måte.

Ulike alternativer har kommet frem. Disse har ikke alltid vært gjennomtenkt i detalj, og det har heller ikke vært meningen i denne runden. Derfor er det viktig ikke å forkaste alternativer basert på at man ikke helt forstår hvordan alternativet man ser presentert ikke vil la seg gjennomføre. Kloke mennesker har øst av sin kunnskap for komme frem til disse alternativene. De lar seg gjennomføre, men med ulike konsekvenser.

Utredningen utfordrer på mange måter. I gjennomgangen av dette dokumentet og vedleggene er det til hjelp å lese med fremtidsbrillene på og å ha en nysgjerrig og reflektert holdning.

Kvalitet

I mandatteksten, som ligger til grunn for denne utredningen, blir det lagt vekt på kvalitet i skole, barnehage, SFO, Kulturskolen og voksenopplæringen. Begrepet «kvalitet» blir hyppig brukt i forbindelse med bl.a. skole og skoleutvikling. Hva innebærer dette begrepet? Begrepet kvalitet kommer fra det latinske *qualitas,* som betyr egenskap eller verdi, eller fra *qualis,* som betyr hvordan. Kvalitet kan dermed være både egenskaper ved et produkt, eller hvordan prosesser gjennomføres.

Kvaliteten på innholdet i barnehagen påvirker barnet inn i skolen. Professor Thomas Nordahl ser på sammenhengen mellom barn fra gode og mindre gode barnehager på ulike områder, og hvordan de samme barna klarer seg i skolen. Kartleggingsundersøkelsen (Kultur for læring) bruker følgende kriterier for vurdering av barnehagekvalitet (Prosess- og resultat-kvalitet):

- Barns egenvurdering: barns trivsel, erting, relasjon til voksne, gjenkjennelse av tall, gjenkjennelse av bokstaver
- Barnehagelærers vurdering av barn: språklige ferdigheter, sosiale ferdigheter, eksternalisert atferd

Barn på 1. trinn fra «gode» og «mindre gode» barnehager

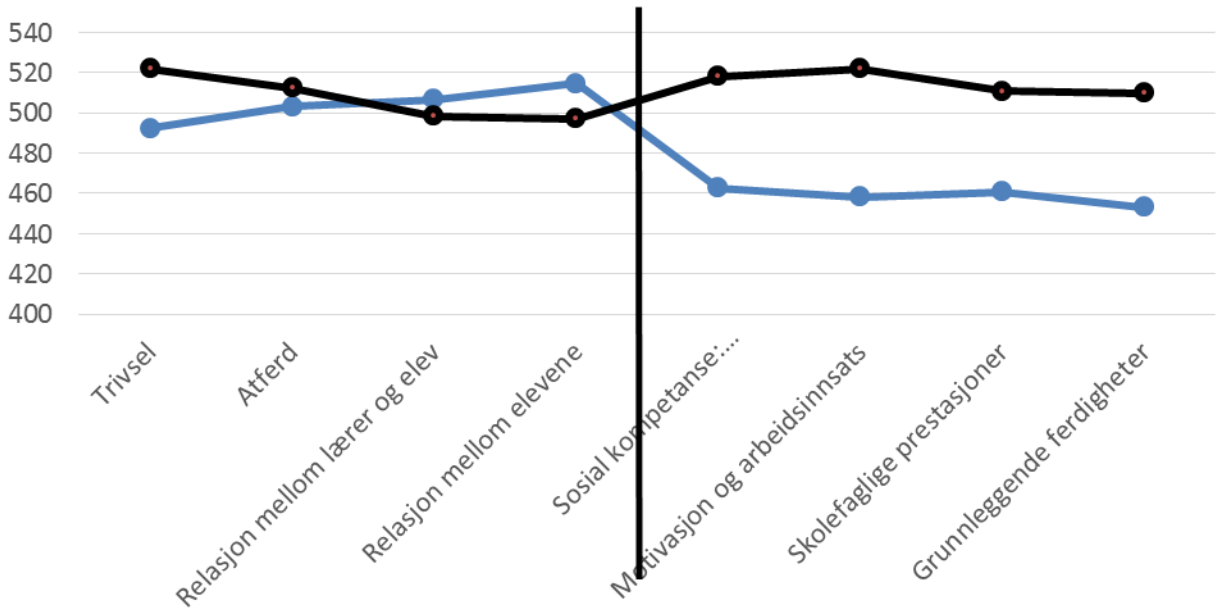

Kilde: SePU (Senter for praksisrettet utdanningsforskning), Høgskolen Innlandet, Kultur for læring

Det er valgt ut fem barnehager blant de minst gode og seks barnehager blant de som skårer best i Hedmark: Mindre gode barnehager (52 femåringer- **blå kurve**) og gode barnehager (70 femåringer- **svart kurve**). Til venstre for den svarte streken vises elevvurderte svar og resultater. Til høyre vises kontaktlærervurderte svar og resultater. Streken skiller mellom to ulike informantgrupper.

Barna i de to ulike gruppene av barnehager er fulgt videre inn i første klasse. Sent på høsten har de blitt spurt om hvordan de har det på skolen og lærerne har vurdert deres sosiale ferdigheter, skolefaglige prestasjoner, grunnleggende ferdigheter og motivasjon og arbeidsinnsats. Resultatene er framstilt i figuren ovenfor der tallene på venstre side heter 500 poengskalaen, der 500 er gjennomsnittet. 40 poeng tilsvarer ett års læring.

Barn fra «gode» barnehager (**svart**) ligger i første klasse langt foran barn fra «mindre gode» barnehager (**blå**) i sosiale ferdigheter, skolefaglige prestasjoner, grunnleggende ferdigheter og motivasjon og arbeidsinnsats. I skolefaglige prestasjoner utgjør forskjellen mer enn ett års skolegang (over 40 poengs differanse). Konklusjonen er at barnehagekvalitet betyr noe for hvordan du gjør det i skolen. Selv om det ikke er et stort utvalg av barn og elever i denne studien, er det et viktig bidrag inn kvalitetsarbeidet i barnehagen og en pekepinn på hvordan tidlig innsats bør innrettes.

Fokus på og arbeid med folkehelse er et overordnet mål for Åsnes kommune, det samme gjelder tidlig innsats, innbyggerrekruttering og frivillighet. Barnehagene og skolene er grunnleggende for alle satsningsområdene.

Skoler og barnehager er sentrale og viktige innen folkehelsearbeidet, da dette er de eneste institusjonene hvor man «når alle» i samfunnet. Barn kan ikke velge sine foreldre og det er allerede tydelig fra barnet er i mors mage at sosioøkonomisk status går i arv, noe som gir ulike muligheter for barnet basert på foreldrenes sosioøkonomiske status. Sosioøkonomisk status måles ved faktorer som utdanning, yrke og inntekt. Barn av foreldre med høy sosioøkonomisk status gjør det ofte bedre på skolen og har også bedre helse enn barn av foreldre med lav sosioøkonomisk status, selv om det alltid finnes unntak.

Det viktigste satsningsområde for å utjevne sosiale ulikheter er gjennom utdanning. Tidlig innsats og primærforebygging er viktig både for livskvaliteten til den enkelte og for samfunns-økonomien. Barnehager og skoler bør tilrettelegge for trygghet, trivsel, motivasjon og mestring. Grunnlaget for livsmestring, vaner og god helse dannes allerede tidlig i barn-dommen og samfunnet har et betydelig ansvar for at dette blir et godt grunnlag for alle barn.

Skoler og barnehager har en svært sentral rolle i å påvirke hvordan helsen og livskvaliteten til et barn blir inn i fremtiden. Eventuelle tiltak og endringer som gjøres i dag vil man ikke nødvendigvis se resultater av innen kort tid, men kanskje innen 20-30 år. Ved valg av barnehage- og skolestruktur er det langsiktige perspektivet viktig. Et langsiktig og tverrfaglig perspektiv med fokus på samfunnsøkonomi og folkehelse innen oppvekstsektoren vil kunne ha stor betydning for kommunen i fremtiden.

Barnehage og skole - arenaer som påvirker helsen

Skolearenaen får større og større betydning for barns helse, trivsel og læring utover i tenårene. Barnehagen og skolens miljø kan være både en ressurs og en risikofaktor for barnas livskvalitet. Trivsel er viktig for både læringsresultat i løpet av skolegangen og for fremtidige levekår og helse.

Barnehagen og skolen bør ha et miljø som gir opplevelse av utfoldelse, mestring og deltakelse. Barnehager av høy kvalitet har flere kjennetegn. De har små barnegrupper uavhengig av barnehagens størrelse. Disse barnehagene har tilstrekkelig og kompetent voksenpersonell som er stabilt over tid. De har lett tilgang til veiledning fra kommune-psykolog eller annet særskilt psykisk helsepersonell. Det som kjennetegner et godt miljø i en barnehage, vil med stor sannsynlighet også kjennetegne et godt miljø i skolen.

I tråd med elevenes rett til et godt psykososialt miljø skal skolen arbeide for å fremme et miljø hvor den enkelte elev opplever trygghet og sosial tilhørighet. Skolefritidsordningen er en del av skolen og gir tilbud til elever fra 1. til 4. trinn, og for elever med særskilte behov på 5.-7. trinn. Ordningen skal legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter og være tilpasset barnas og foresatte behov. I utkastet til oversiktsdokumentet for Folkehelse i Åsnes kommune (2020), synliggjøres det at skolen har stor betydning for et lokalsamfunn som Åsnes.

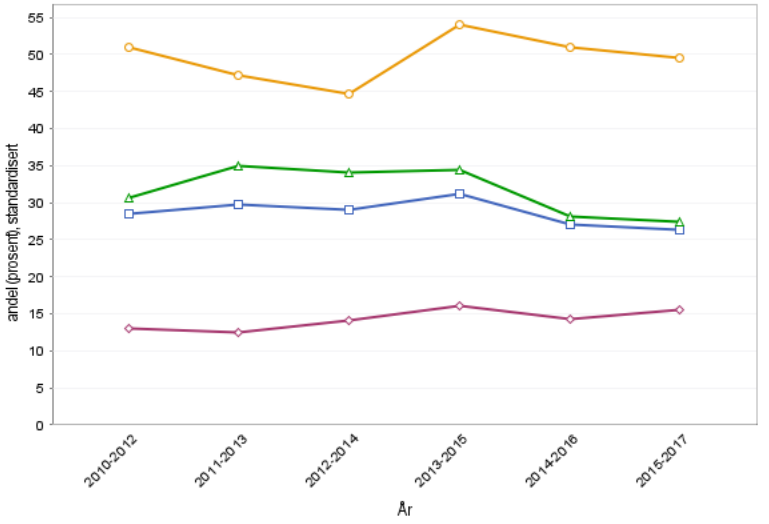

Viser frafall i videregående skole basert på foreldrenes utdanningsnivå.

Kilde: Kommunehelsa statistikkbank.

Forskning viser hvilken betydning foresattes utdanningsnivå har på elevers gjennomførelse av videregående skole. Jo høyere utdanningsnivå, jo høyere er sannsynligheten for at elever gjennomfører videregående skole og etterfølgende utdannelse.
Utdanningsdirektoratet skriver dette på sin hjemmeside (Udir.no):

> Resultater fra grunnskolen er den viktigste enkeltfaktoren når det gjelder å forutsi hvem som ikke gjennomfører videregående opplæring. Resultater fra grunnskolen henger igjen sammen med familiebakgrunn, ved at elever som har foreldre med høyere utdanning i gjennomsnitt får bedre karakterer i grunnskolen enn elever med foreldre uten høyere utdanning.

Statistisk sentralbyrå definerer det å ha en høyere utdanning som å ha fullført minst to års heltidsstudie (120 studiepoeng) på universitet eller høgskolenivå. Konsekvensen av lavt utdanningsnivå kan være et lokalsamfunn preget av få arbeidsplasser og lite innovasjon og nyskaping. En annen konsekvens kan være lav tilflytting.

Tabellen under viser andel i prosent med universitets- eller høgskoleutdanning for hele landet, Innlandet og Åsnes:

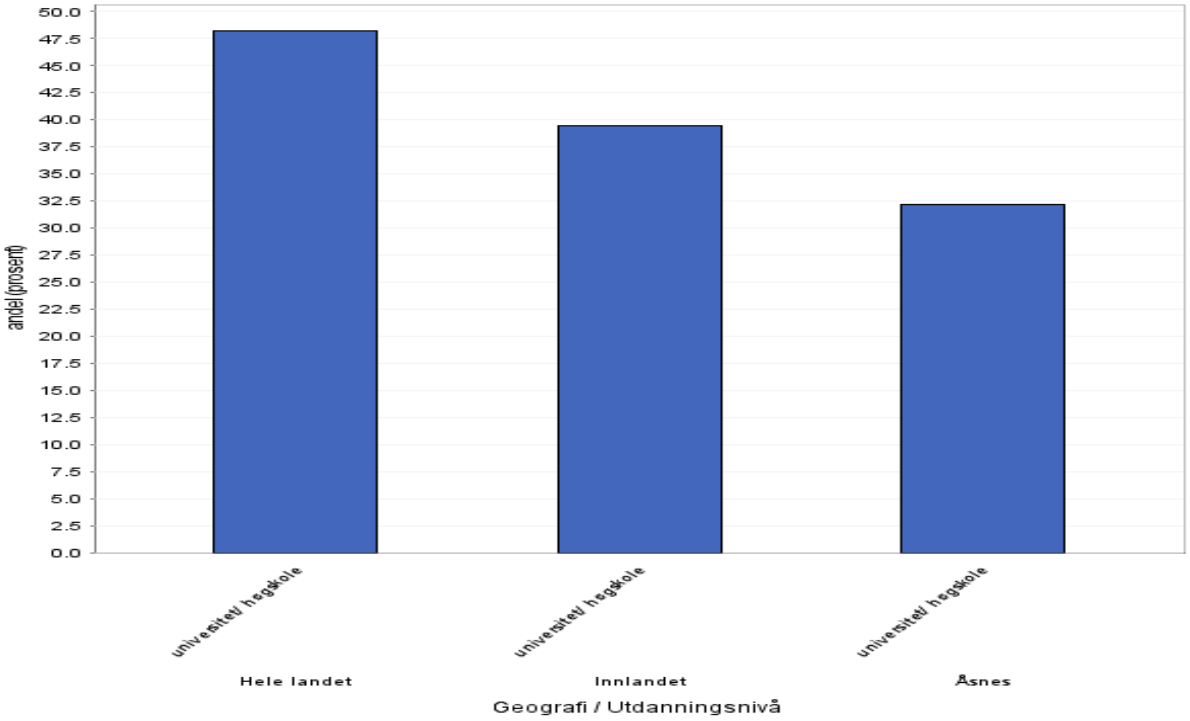

Kilde: Kommunehelsa statistikkbank

Kultur for læring i barnehage og skole

Med bakgrunn i lave resultater på nasjonale prøver i Hedmark fylke gjennom lang tid, ble det besluttet at fylket skulle delta i prosjektet Kultur for læring, et forbedrings- og innovasjons-arbeid. Nesten alle grunnskolene (2016-2020) og barnehagene (2017-2021) i alle kommuner i tidligere Hedmark deltar. Det er Høgskolen i Innlandet som er behandleransvarlig institusjon og SePU (Senter for praksisrettet utdanningsforskning), ved Høgskolen som gjennomfører kartleggingsundersøkelsen.

Kultur for læring er et mål, en arbeidsform og et prosjekt. Det er en felles satsing for utvikling av god kultur for læring. Hovedmålsettingene er:

- Barns språklige og sosiale kompetanse skal heves og at de skal forberedes til framtidens utdannings- og samfunnsliv.
- De faglige resultater i grunnskolen i Hedmark skal heves og alle barn og unge skal i sterke grad tilegne seg kompetanse tilknyttet de 21. århundres ferdigheter (kritisk tenkning, problemløsning, kreativitet, kommunikasjon, ny informasjonsteknologi, samarbeid og medborgerskap).
- Alle ansatte i barnehage og skole samt på kommunalt nivå skal øke sin kompetanse gjennom en kollektiv og samordnet kompetanseutvikling i profesjonelle læringsfellesskap.
- Ulike kartleggingsresultater og andre data skal brukes aktivt på alle nivå i utdanningssystemet for å forbedre den pedagogiske praksis.
- Styrende myndigheter, forvaltningen, høyere utdanning og interesseorganisasjoner skal ha et nærmere og mer forpliktende samarbeid.

Forenklet og spisset er målsettingen for arbeidet med KFL at vi skal forberede barna/elevene for fremtidens samfunn og arbeidsliv, ved å øke det språklige, faglige og sosiale lærings-utbyttet, med økt kompetanse i det profesjonelle læringsfellesskapet, gjennom forbedret pedagogisk praksis grunnet i kartleggingsresultater, i et mer forpliktende samarbeid blant de impliserte parter.

Gjennom kartleggingsundersøkelsene for skole og barnehage i Åsnes, er det samlet inn mye data. Dataene (observasjoner, intervjuer, spørreundersøkelser) fra barn, ansatte, ledelse og foresatte danner grunnlaget for et omfattende utviklingsarbeid. Et sentralt punkt i arbeidet er at utvikling skal skje gjennom et systematisk arbeid, over tid, i profesjonelle læringsfelles-skap. I de profesjonelle læringsfellesskapene utføres det pedagogisk drøfting og refleksjon knyttet til utfordringer i egen praksis. Opplæring og kompetanseheving skjer gjennom arbeid

med ulike tematiske kompetansepakker, på bakgrunn av forskningsbasert kunnskap, hvor utprøving av tiltak og verktøy er essensielt.

Å drive utviklingsarbeid kan være mer utfordrende i små enheter, ved at fagmiljøet blir lite og sårbart, og man kan oppnå mindre kollektiv kraft. I brukerundersøkelser som f.eks. Kultur for læring, vil det ikke være mulig å hente ut resultater for grupper på mindre enn sju informanter. På denne måten kan små enheter miste tilgang på viktig data om eget arbeid og utvikling.

Kartleggingsundersøkelsen Kultur for læring – barnehage

For å få et raskt bilde på hvordan resultatet på kartleggingsundersøkelsene er, bruker man i Kultur for læring en 500-poengs skala. 500 er gjennomsnitt av alle barnehager og skoler som deltar. Alt som befinner seg i det hvite feltet, anses som greit resultat. Grafer som befinner seg inne i det grønne feltet, anses som meget gode resultater. Resultater som befinner seg i det røde feltet, er det viktig å ta tak i og jobbe videre med.

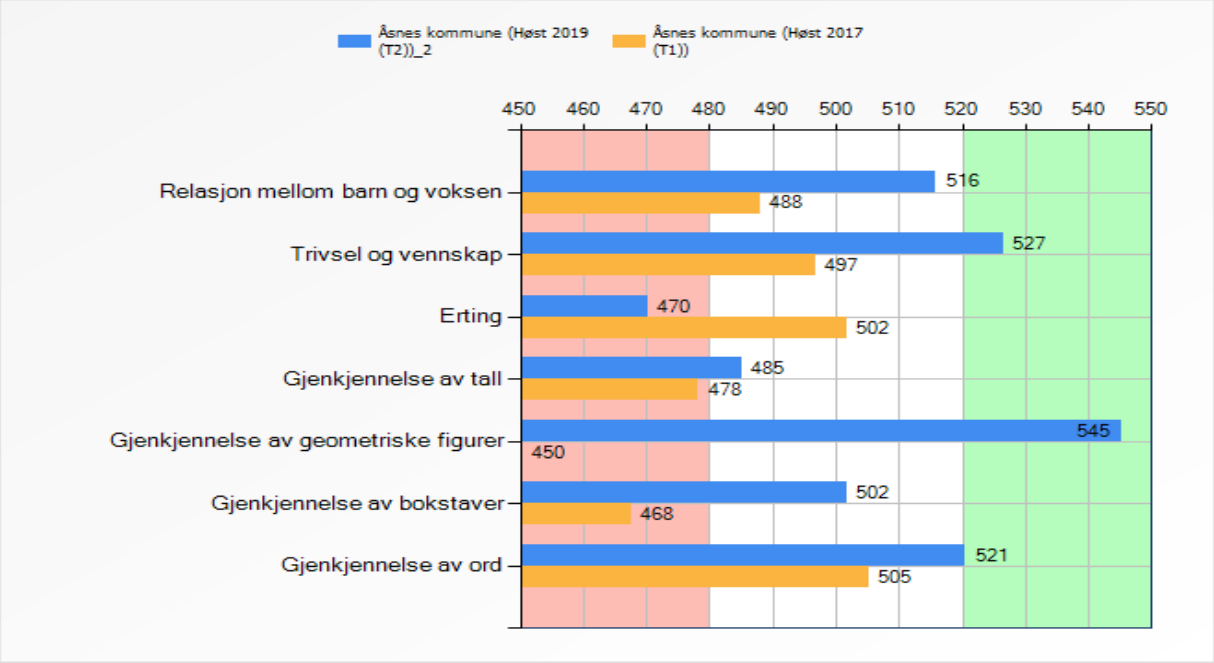

Kilde: Kartleggingsundersøkelsens resultatportal, Høgskolen Innlandet

Tabellen over viser barnas besvarelser i kartleggingsundersøkelsene. De gule søylene er resulatet fra kartleggingsundersøkelsen for barnehagene i Åsnes i 2017. De blå søylene er resultatet fra kartleggingsundersøkelsen i 2019. I 2017 deltok sju barnehager, hvorav fire kommunale og tre private barnehager. I 2019 deltok fire kommunale og to private.

Utviklingen er positiv, og det er fremgang på nesten alle områder. Vi ser dessverre en tilbakegang på området «erting». Samtidig ser vi at det scores høyt på «trivsel og vennskap» av de samme barna. Under området «erting» er det kun to påstander som barna svarer på og de minst gode svaralternativene, vektes tungt på bakgrunn av nulltoleranse for erting.

Dette er et eksempel på verktøy man bruker i kvalitetsarbeidet i barnehage og skole. Man kartlegger, analyserer og setter inn tiltak.

Andre enheter og tjenester relatert til mandatet

Pedagogisk psykologisk tjeneste - spesialpedagogikk og spesialundervisning

Spesialundervisningen (elever med vedtak) ligger på landsgjennomsnittet i Åsnes. Den varierer fra skole til skole fra 5 – 13 %, men ligger i gjennomsnitt på rundt 9 % (40 elever) på barnetrinnet og 8 % (19 elever) på ungdomstrinnet. Dette tilsvarer to hele klasser på barnetrinnet og en hel klasse på ungdomstrinnet, gitt at en hel klasse er 20 elever. I tillegg kommer elevene uten rett på spesialundervisning, men som har ulike utfordringer som også krever ressurser.

Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) for Grue og Åsnes har en målsetting om å halvere antall vedtak om spesialundervisning til rundt 4 %. PP-tjenesten har både system- og individrettede arbeidsoppgaver, men PP-tjenesten opplever likevel at den har et mer individfokus enn systemarbeid.

PP-tjenestens to hovedoppgaver. Den ene er at den skal bistå barnehager og skoler i arbeidet med å tilrettelegge tilbudet for barn med særlige behov. Den andre hovedoppgaven er å utarbeide sakkyndige vurderinger der loven krever det. Det å utarbeide en sakkyndig vurdering innebærer å utrede/ kartlegge barnets eller elevens forutsetninger, og vurdere om barnet/ eleven har utbytte av det ordinære tilbudet. Ut i fra dette arbeidet skal PP-tjenesten anbefale om tilretteleggingen og tiltak er innenfor tilpasset ordinær undervisning, eller om barnet/ eleven har rett på spesialundervisning. Det å finne en riktig balanse mellom disse to hovedoppgavene er utfordrende samtidig som disse oppgavene må ses i sammenheng.

Professor Thomas Nordahl og hans ekspertrapport *«Inkluderende fellesskap for barn og unge»*, peker på at opp mot 80 prosent av arbeidstiden til de ansatte i PP-tjenesten kan gå med til å utarbeide sakkyndige vurderinger. PP-tjenesten for Grue og Åsnes kan kjenne seg igjen i disse tallene, selv om det har skjedd en forsiktig positiv endring. Det låses likevel mye av tiden på å utrede og skrive.

Sakkyndighetsarbeidet går dermed på bekostning av tid de ansatte kunne ha brukt til å arbeide forebyggende i barnehager og skoler. Flere rapporter støtter Nordahl sin rapport som forteller at mye av PP-tjenesten sin kapasitet begrenser muligheten til å være tilstede og støtte barnehage og skole i sine utfordringer og utviklingsarbeid.

Med dette blikket ønsker PP-tjenesten for Grue og Åsnes å dreie virksomheten mer mot forebyggende arbeid og tidlig innsats. Tjenesten mener å ha gode faglige begrunnelser for å styre større deler av sin tidsressurs mot barnehage og småskole, med grunnlag i tidlig innsats og forebygging. Dette kan da gjøre at flere barn får den gode tilretteleggingen som trengs for å få et tilfredsstillende utbytte av opplæringen. I dette arbeidet er det da et mål om å få redusere behovet for spesialundervisning på slutten av barneskolen og ungdomsskolen.

En slik dreining krever prioriteringer og et godt samarbeid med barnehage og skole. Tjenesten innser at denne dreiingen kan være tidskrevende sett ut i fra den måten det jobbes på i dag. Spesialundervisning slik den har vært drevet i Norge, har vist seg å ha minimal effekt. Denne påstanden bygger på nevnte rapport *«Inkluderende fellesskap for barn og unge»*, skrevet på oppdrag av Kunnskapsdepartementet. Det ble nedsatt en ekspertgruppe ledet av professor Thomas Nordahl. PPT i Grue og Åsnes ønsker å ta konsekvensene av rapportens anbefalinger.

Professor Thomas Nordahl overrekker rapporten til tidligere kunnskapsminister Jan Tore Sanner.

PPT i Grue og Åsnes er en enhet som i stor grad er i behov av variert og spisset kompetanse. Tjenesten konkurrerer med øvrige utdanningsinstitusjoner når det gjelder å rekruttere og beholde nødvendig kompetanse, for å være en sterk aktør og støtte inn mot barnehage og skole.

Utdanningsdirektoratet utarbeidet i samarbeid med KS noen kvalitetskriterier for PP-tjenesten. I disse ligger det fire forventninger: PP-tjenesten er en faglig kompetent tjeneste, -PP-tjenesten er tilgjengelig og medvirker til helhet og sammenheng, -PP-tjenesten arbeider forebyggende, -PP-tjenesten bidrar til tidlig innsats.

En fornyet PPT, godt utrustet med ressurser hva gjelder blant annet kompetanse, tid, økonomi, verktøy, vil være et tiltak som oppvekstsektoren og Åsnessamfunnet vil kunne se gode resultater av. Tidlig innsats og forebyggende arbeid i et systemperspektiv ser ut til å være gode tiltak for å kunne gi flest mulig barn og unge et tilfredsstillende tilbud, og samsvarer med Stortingsmelding 6 «Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO», og ekspertgruppens anbefalinger. Dessverre er PP-tjenesten under økonomisk press og har ikke de nødvendige ressursene for å utøve tjenestene slik det anbefales. Det er tidlig innsats og det forebyggende perspektivet som blir lidende i prioriteringene.

Skolefritidsordningen (SFO)

SFO i Åsnes kommune har utarbeidet en plan som heter «Kvalitet i SFO 2019–2022». Planen er et førende arbeidsverktøy for grunnskolenes arbeid med innhold og organisering av skolefritidsordningen. Det er et overordnet mål at grunnskolens tilbud oppleves helhetlig gjennom skoledagen. Ordningen er frivillig og den er en foreldrebetalt del av grunnskole-tilbudet. Med kvalitetsplanen for skolefritidsordningen ønsker Åsnes kommune å fortelle sine innbyggere hva skolefritidsordningen kan tilby og hva brukerne kan forvente av ordningen.

At kommunen har et godt SFO-tilbud, spesielt for småbarnsfamilier, kan ha stor betydning for innbyggerrekruttering. SFO-tilbudet støtter familier som trenger barnetilsyn mens de selv er på jobb, og i mange tilfeller kan SFO-tilbudet være avgjørende for foresattes yrkesdeltakelse. SFO skal være et trygt sted for foresatte å levere barn. Foresatte skal være trygge på at barna får dekket basale behov i den tida de bruker SFO og SFO skal være en trygg base uansett klassetrinn. SFO er en forlengelse av skolehverdagen og er med på, i likhet med skolen, å bygge en solid grunnmur i barnets liv. SFO bør også verdsettes som et lavterskel-tilbud i folkehelsesatsningen, blant annet ved å redusere sosiale ulikheter, sørge for tidlig innsats, gi trygge rammer og gode oppvekstvilkår og for å motvirke utenforskap.

Som et minimum må det være ett SFO-tilbud i kommunen og framtidas skoleløsning må inkludere et godt SFO-tilbud. SFO skal driftes på det verdigrunnlaget som kommer til uttrykk i Opplæringsloven og Fagfornyelsen. SFO-tilbudet skal omfatte elever fra 1. -4. trinn og elever med særskilte behov fra 1. – 7. trinn. En kan se for seg mer av barneidrett, leksehjelp og kulturaktiviteter inn i SFO. Dette avhenger av lokaliteter. Det er ønskelig med nærhet til kulturskole, idrettsanlegg og tilgang på nødvendige instruktører og annet personell. Det er viktig at SFO blir sett på som et tilbud av høy kvalitet og som er med på at utvikle barns sosiale kompetanse, gir rom for lek, kultur og et repertoar av fritidsaktiviteter.

Man påregner at SFO-tilbudet påvirker barnefamiliers hverdagsopplevelser. SFO-tilbudet vil påvirke foresattes mulighet til deltakelse i arbeidslivet og dermed styrke familiers økonomi på sikt. SFO-tilbudet skal gi barn trygge rammer og meningsfylt fritid både før og etter skoletid, og som en ringvirkning av dette, trygge hverdagen for familien som helhet.

Fakta og tall for SFO

SFO er regulert i Opplæringslovas § 13-7. Kommunale vedtekter for SFO-tilbudet anses som forskrifter, og er dermed omfattet av Forvaltningsloven. Ansatte i skolefritidsordningene er omfattet av sentral forbundsvis særavtale, SFS 2201. Foresatte betaler for tilbudet i henhold til priser fastsatt i kommunestyret, og det finnes tre ulike plasstyper; 10 timer eller mer pr uke, under 10 timer per uke eller kjøp av enkelttimer. Fakturering skjer i samsvar med påmeldt plasstype.

Tallmateriale

I Åsnes kommune er det tre kommunale SFO-er. En ved Jara skole, en ved Flisa skole og en ved Sønsterud skole. I tillegg finnes en privat ESO (etterskoleordning) i Mosogn. ESO nyttes av 6 barn. Denne er ikke tatt med i utredningen.

Jara skole

Skoleår	**2013-2014**	**2014-2015**	**2015-2016**	**2016-2017**	**2017-2018**	**2018-2019**	**2019-2020**
Antall barn	15	11	9	13	0	11	18

Flisa skole

Skoleår	**2013–2014**	**2015–2016**	**2016–2017**	**2018–2019**	**2019-2020**
Antall barn	77	84	84	88	85

Sønsterud skole

Skoleår	2013-2014	2014-2015	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021
Antall. barn	37	44	37	35/37	43	42	44

Antall barn på SFO kan variere gjennom et skoleår.

Åsnes opplæringssenter (ÅOS)

ÅOS skal formidle kunnskap, ferdigheter og holdninger med optimal kvalitet, som bidrar til økt livskvalitet og samfunnsøkonomisk vekst. Senteret arrangerer norskprøver, samfunns-fagprøver og statsborgerprøver etter Introduksjonsloven, og grunnskoleeksamen etter Opplæringsloven. ÅOS er også et viktig ledd i integreringsprosessen for samfunnets nye medborgere. Tilbudet er avgjørende for at de skal lykkes i utdanningen, integreringen og i livet generelt. Ved å lære dem språk, lettes også deres oppgave som foreldre.

Fakta ÅOS

Årsverk:

7,6 årsverk pr. våren 2020

Hva tilbyr ÅOS?
Åsnes Opplæringssenter tilbyr norskopplæring for fremmedspråklige etter Introduksjonsloven og grunnskoleopplæring, og spesialundervisning etter Opplæringsloven.

Hvordan jobber ÅOS?
ÅOS jobber individrettet og tilbyr tilpasset opplæring til sine deltagere, og kan vise til svært gode resultater på norskprøver.

I Solør er det en høy andel av mennesker med lite eller ingen utdanning. ÅOS kan tilby undervisning til de i «utenforskapet», og de som trenger å fullføre grunnskole eller forbedre grunnleggende ferdigheter. Målet med dette er å få alle til å bidra for seg selv, og for fellesskapet. Alles bidrag til samfunnet opprettholder og viderefører velferdssamfunnet.

Lærerkollegiet på ÅOS har høy kompetanse innen fagfeltet. Senteret trenger egne lokaliteter for å hegne om integriteten til deltakerne. Dersom ÅOS skal tilby grunnskoleopplæring for etniske nordmenn, er dette særs viktig. Det er heller ikke noen god idè at foresatte skal gå på samme skole som sine barn.

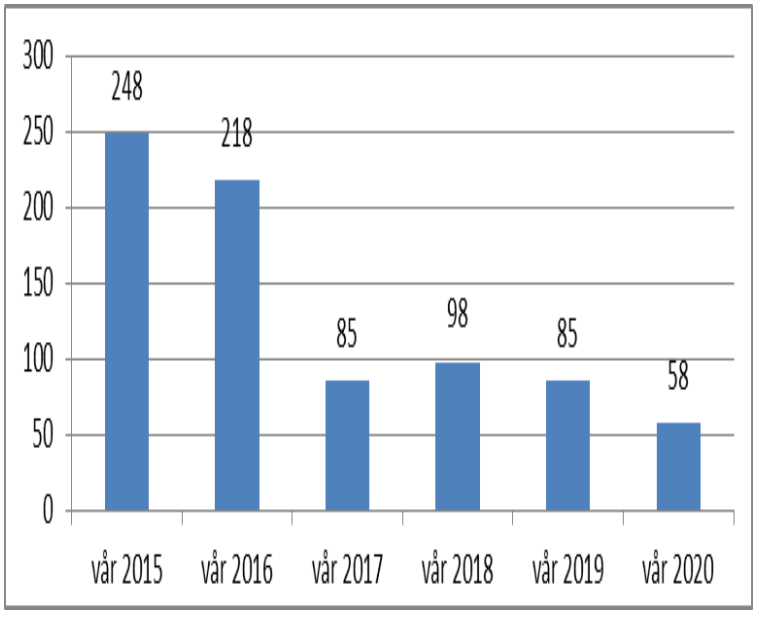

Kilde: ÅOS

ÅOS må hele tiden vurdere hvor lite senteret kan være for å kunne opprettholde et kvalitativt godt tilbud til deltagerne. For deltakere fra andre kulturer er det viktig å få innsikt i det norske samfunnet, slik at de kan veilede sine barn til utdanning og jobb. Det er viktig at ÅOS er en god samarbeidspartner til skole og barnehage i forhold til minoritets-språklige familier.

Opplæringssenteret er i en endring med færre og færre deltagere. Våler og Grue kommune har forlenget sine kontrakter om kjøp av voksenopplæringstjenester til 31.07.25, men ingen av kommunene bosetter flyktninger lenger. Det vil derfor kun bli familiegjenforente og arbeidsinnvandrere fra disse kommunene i framtida. Åsnes kommune har de siste to årene bosatt 10 personer, i tillegg kommer familiegjenforente og arbeidsinnvandrere. Deltager-antallet er derfor svært usikkert inn i framtida.

ÅOS har gamle Østsiden skole som tilholdssted. Her er det gode muligheter for å tilpasse bruken av bygget, slik at bare deler av arealet er i bruk da deltager-antallet går ned. Lokalene er godt egnet til å tilrettelegge under-visning for alle elevene, både de ressurssterke og de ressurssvake.

Åsnes kulturskole

Åsnes kulturskole kunne i 2018 feire 40-årsjubileum. Målgruppen er barn og ungdom i Åsnes kommune, men ved ledige plasser kan også voksne få under-visning. Undervisningen foregår i SFO-tid og ettermiddag/kveld. Det er også mulig å legge til rette for at elever kan få undervisning i løpet av skoledagen i tilknytning til friminutt, men da etter nærmere avtale med skolen.

Kulturskolen har et godt omdømme med dyktige lærere som har høy kompetanse innenfor de ulike fagfeltene. Lærerne er fleksible og kan undervise innenfor mange musikksjangre og ulike instrumenter. Skolen har et godt samarbeid med kulturlivet og er gode på produksjoner.

Fakta

Årsverk:

3.83 fordelt på 7 lærere

60 % administrativ ressurs

Disipliner:

Sang, piano/keyboard, el-gitar, bassgitar og band, messing, treblås, slagverk og teater

Priser pr halvår:

Enkeltundervisning 1400,-

Gruppeundervisning: 1350,-

Kulturskolen utvikler elevenes evner og anlegg ut fra den enkeltes forutsetninger, slik at de kan få en meningsfylt og stimulerende fritidsaktivitet og at opplæringen kan danne et grunnlag for en senere yrkesutdanning innenfor kunstfag. Kulturskolen gir sine elever et bredere tilbud i kunstfagene enn hva grunnskolen har mulighet til. Arbeidet styrker selvbildet til elevene og bidrar til mestringsfølelse, som igjen kan ha stor betydning for den psykiske helsen.

Målet er at kulturskolen skal være et ressurs- og kompetansesenter gjennom arbeidet med å gi opplæring i, og fremme forståelse og interesse for, kunst/kultur i kommunen.

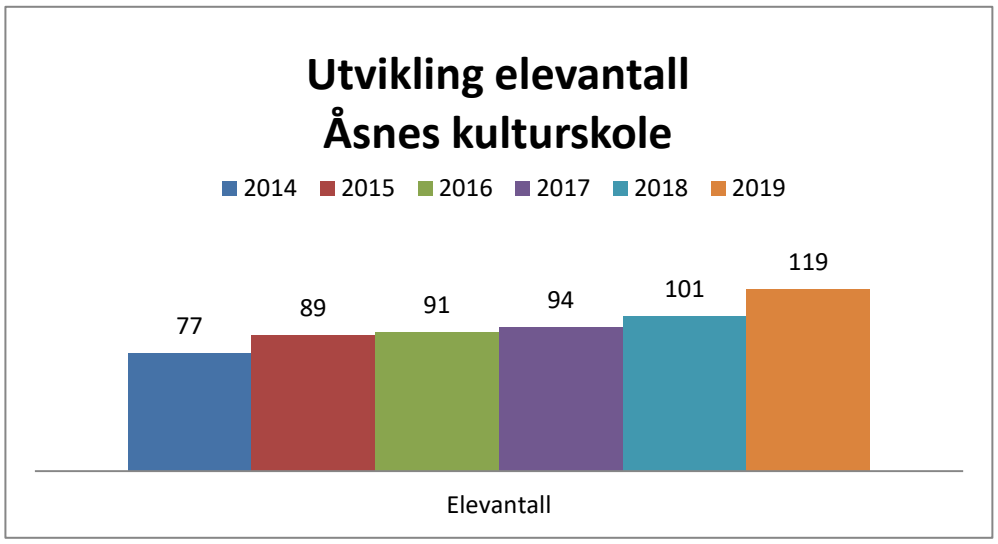

Kulturskolen skal være en kulturell møteplass for elever, foresatte, pedagoger og andre profesjonelle utøvere i samarbeid med andre aktører innenfor skoleverket og kulturlivet. Skolen skal være en attraktiv arbeidsplass som tiltrekker og utvikler dyktige medarbeidere.

Drømmen er gode lokaler i tilknytning til grunnskolen og kulturlivet. Dette kan bidra til at flere kan få mulighet til å delta på kulturskolens tilbud, slik at mangfoldet av både elever, men også et mangfold av kulturskoledisipliner, sikres.

Kulturskolen ønsker å være ett av flere samlingspunkt for ungdom i kommunen. kulturskolen. Dette kan muliggjøres ved et større lokale hvor ungdommen kan oppholde seg, sosialisere, gjøre lekser, eller drive med andre positive aktiviteter. Dette kan løses med sam-lokalisering med grunn-skolen.

Skolehelsetjenesten i Åsnes

Skolehelsetjenesten er en lovfestet tjeneste som er forankret i "Lov om helsetjenesten" i kommunen og Nasjonal faglig retningslinje for helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Den skal ha fokus på elevenes helse og trivsel i skolehverdagen, og elevenes psykiske, fysiske og sosiale arbeidsmiljø.

Sammen med foresatte og lærere ønsker skolehelsetjenesten aktivt å arbeide for å fremme elevenes totale helse.

Personalet i skolehelsetjenesten består av helsesykepleier, skolelege og fysioterapeut. Legen har det medisinsk faglige ansvaret. Hver skole har sin egen helsesykepleier med fast trefftid for elever, foreldre og lærere.

Systemrettet samarbeid mellom skolehelsetjenesten og skolen er viktig og grunnleggende for at skolehelsetjenesten skal kunne gjennomføre sine pålagte oppgaver og følge anbefalingene i denne retningslinjen.

Områder hvor det er anbefalt med samhandling:

- Oversikt over elevenes helsetilstand
- Undervisning
- Foreldremøter
- Psykososialt miljø
- Mat og måltider
- Fysisk aktivitet
- Tobakk, alkohol og rusmidler
- Samlivsbrudd
- Bekymringsfullt fravær
- Skolestartundersøkelsen
- Helsesamtale 8. trinn
- Oppfølgende samtale
- Miljørettet helsevern
- Legemiddelhåndtering
- Psykososialt miljø
- Vold, overgrep og omsorgssvikt
- Seksuell helse

Arbeidsprogram:

Skolestart

Barna blir invitert til kontakt med skolehelsetjenesten det året de fyller seks år. Lege og helsesyke-pleier har en samtale med eleven og foresatte om helsespørsmål og evt. behov for tilrettelegging i skolehverdagen.

Barnet gjennomgår en enkel undersøkelse hos legen, inkludert syn- og hørselstest, høydemåling og vekt. Det henvises til fysioterapeut etter behov.

1. klasse:
Helsesykepleier har samtaler med klassestyrer. Oppfølging av enkeltelever.

2.klasse:
Vaksine - kombinasjonsvaksine mot polio, difteri, stivkrampe og kikhoste.
Oppfølging av enkeltelever

3. klasse:
Vekt/høydemåling. Oppfølging av enkeltelever.

4. klasse:
Oppfølging av enkeltelever

5. klasse:
Oppfølging av enkeltelever

6.klasse:
Undervisning i temaene pubertet og hygiene. Mesling / kusma og røde hunder vaksine.
Oppfølging av enkeltelever.

7.klasse:
HPV-vaksine (to doser). Oppfølging av enkeltelever.

I tillegg vannprosjekt i samarbeid med tannpleier, guttegrupper, jentegrupper og grupper for barn med skilte foreldre og undervisning om ulike temaer som mat, helse, hygiene osv.

En helsesykepleier i 100 % stilling kan maksimalt følge opp én av kategoriene under:

300 elever i barneskolen
550 elever i ungdomsskolen00 elever i videregående skole

Det er fire barneskoler fordelt på tre ulike helsesykepleiere. Det er ulik størrelse på skolene og det er ulike ressurser i skolehelsetjenesten. Ressursen er fordelt i henhold til normtall.

Skolehelsetjenesten og samarbeidet med skolen fungerer i følge helsestasjonen, utvilsom best på de to største skolene. Flisa skole har helsesykepleier fire dager i uka, Sønsterud skole har helsesyke-pleier to dager i uka. Jara skole har helsesykepleier én dag i uka, mens Solør Montessori har en halv dag i uka eller en dag annenhver uke.

Forskning viser at der helsesykepleier er til stede på skolene frigjøres lærerens tid til undervisning, og elever og foreldre slipper å ta fri for å oppsøke andrelinjetjenesten i en del tilfeller. Helsesykepleiere vurderer og håndterer helsemessige problemstillinger som står i veien for læring.

I en annen studie uttrykker lærerne ønske om økt tilstedeværelse av helsesykepleier på skolen, som en bidragsyter i miljøet og i undervisningen

Erfaring, og studier, viser at elever tar hyppigere kontakt for konsultasjoner der helsesykepleier er daglig til stede enn der helsesykepleier kanskje bare er en eller to ganger i uken.

Barn og unge er impulsive, også når de bestemmer seg for å søke råd og veiledning. Hvis de kommer til stengt dør, kan det bidra til at elevene ikke tar kontakt igjen og dermed ikke får den hjelpen de trenger. Denne erfaringen støttes av forskning som påpeker at lav tilstedeværelse kan føre til et udekt behov for helsetjenester.

Én stor barneskole i Åsnes vil gjøre det mulig å samle helsesykepleierressursene og gi en bedre skolehelsetjeneste. I dag har 1,5 årsverk fordelt på 4 skoler. Blir det én stor kommunal barneskole kan to helsesykepleiere dele på 1,4 årsverk. Det vil sikre daglig tilstedeværelse av helsesykepleier (noen dager er begge tilstede) i tillegg til at disse to får et fagmiljø og kan veilede og støtte hverandre.

Fra helsesykepleier sitt ståsted så tenk vi at det er flest fordeler med større skoler. Vi mener at større skoler sikrer bedre kvalitet i skolen, rekruttering av lærere, større fagmiljøer, bedre tverrfaglig samarbeid og et bedre sosialt miljø for elevene.

Infrastruktur

Infrastruktur er den underliggende strukturen som trengs for å få samfunnet til å fungere mer eller mindre effektivt. Dette innbefatter blant annet veier og gater, kraftforsyning, telekommunikasjonsmidler, vann- og avløpsnett og avfallshåndtering. Infrastrukturen kan således si noe om hvilke muligheter og begrensninger som ligger for skole- og barnehagedrift i de ulike skolekretsene.

«Sentrumsskole/-barnehage»

I 2015 holdt byplanlegger og jurymedlem i «Statens pris for bærekraftig by- og stedsutvikling – Attraktiv by», Michael Fuller-Gee, et foredrag i Åsnes kommune. Basert på sine erfaringer kommer Fuller-Gee med følgende fordeler og muligheter ved etablering av en såkalt «sentrumsskole» på Flisa:

1. Tilgjengelighet
   En sentrumsskole vil ha kort avstand til offentlig transport, nettverk av gang- og sykkelveier, samt parkeringsplasser som kan kombineres til annen bruk på kveldstid/helger - f.eks. ved store idretts- og kulturarrangementer

2. Symbolbygg/attraktive steder
   Et eventuelt nytt skolebygg i sentrum vil være et synlig signalbygg, og vil dermed bidra til å øke kvalitet og attraktivitet av området.

3. Møteplasser
   Utearealer, som lekeplasser og idrettsanlegg, vil kunne benyttes utenom skolens/barnehagens ordinære åpningstid, og således bidra til et mer levende og trygt sentrum for barn og unge i kommunen.

4. Bruk av bygget etter skoletid
   En sentrumskole bør være tilgjengelig for alle innbyggere utenom skoletid. Arealene som har mest bruksverdi er storsalen, skolebibliotek, sløyd- og kunstsal, gymsal og kantine.

Fuller-Gee hevder videre at det også finnes store fordeler ved å legge barnehage i tilknytning til sentrum. Dette da mange av dagens foresatte arbeider i kommunens sentrum, eller skal til sentrum for å ta offentlig transport. Det vil i så måte være fordelaktig å slippe omveier for å levere/hente barn. Å kombinere en tur til barnehagen med besøk på biblioteket, fritids- og idrettsaktiviteter eller shopping bidrar til trivsel og et levende sentrum (Fuller-Gee, 2020:1).

I sin steds- og mulighetsanalyse av Landsbyen Flisa i 2015, løfter Asplan Viak «Campus Flisa» som en viktig arena for utvikling av sentrum. Konseptet tar utgangspunkt i det allerede etablerte skoleområdet på Flisa. Asplan Viak skriver videre at området i dag fremstår som ganske enhetlig, men at det gjerne kan utvikles i samspill mellom de ulike institusjonene. Med barneskole, ungdomsskole og videregående skole samlet, er dette et miljø med ung og energifylt profil som kan videreutvikles. I samspill mellom skoler, kulturinteresser (som for eksempel kulturskole), idretts- og friluftsliv vil området kunne fungere som en regional læringsarena (Asplan Viak, 2015:33).

Flisa

Gitt det store potensialet ved en samlet sentrumskole/-barnehage på Flisa, foreligger det også her visse begrensninger. Etablering av nye områder til skole- og barnehageformål vil medføre omfattende planprosesser og investeringer. En realisering av disse planene må derfor ligge et stykke frem i tid. Åsnes kommune har pr. i dag ingen nye arealer avsatt til formålet i Flisa sentrum og en grundigere utredning kan først gjøres ved en videre konkretisering av aktuelle alternativer for fremtidig skole- og barnehagestruktur.

Man kan også beholde Åsnes ungdomsskole som i dag, og at det bygges tilbygg til barne-trinnet eller ny barneskole. Hvis byggingen skjer innenfor området som er regulert til formålet og etter planbestemmelsene, kreves det ingen ny reguleringssak. Da kan byggingen igangsettes så snart byggetillatelse foreligger.

Hof/Jara

Jara skole ligger i et område som er potensielt utsatt for skadeflom. I henhold til kommuneplanens arealdel tillates ikke skolen gjenoppbygd dersom den blir ødelagt av flom, brann eller lignende. Krav til planlegging av robuste samfunnsstrukturer taler for at langsiktige investeringer bør prioriteres lagt i områder som i mindre grad kan være utsatt for naturkatastrofer. Det vil følgelig alltid være en viss usikkerhet om Jara skole vil bestå i et lengre fremtidsperspektiv.

Kjellmyra/Sønsterud

Sønsterud skole ligger i et område med robust teknisk infrastruktur, det være seg vei, gatelys, vann, avløp og gang-/sykkelvei. Gang- og sykkelveinettet har forbindelse til Flisa. Det er mange ulike fritidstilbud i området, både sommer og vinteraktiviteter.

Konsekvenser for lokalsamfunnet

Hva er et lokalsamfunn?

Det er flere måter å definere et lokalsamfunn på. Det kan være et geografisk avgrenset område, eller det kan være en fellesskapsfølelse i en gruppe. Det kan defineres med grunnlag i historikk og tradisjon eller med vekt på fremtidige utfordringer. Valg av innfallsvinkel vil påvirke hvordan man opplever endringer og hvilke følelser disse endringene setter i gang (Beiarn kommune, 2015:25).

Barnehagens og skolens funksjoner i lokalmiljøet

Når vi snakker om lokalsamfunn, vil dette i mange sammenhenger sammenfalle med skolekretsen. I tillegg til å være utdanningsinstitusjon, ivaretar barnehagen og skolen en rekke andre funksjoner i et lokalmiljø:

- Uorganisert møteplass for barn, ungdom og voksne
- Møtelokale for lag og foreninger
- Kultur- og idrettsaktiviteter for ulike aldersgrupper
- Inkludering av tilflyttere
- Arrangementslokale (f.eks. 17. mai)
- Fritidsaktiviteter for barn og ungdom
- Møteplass hvor foreldre blir kjent

Disse ulike funksjonene har over flere generasjoner bidratt til å etablere lokal tilhørighet, fellesskapsfølelse og identitet. Når endringer i skolestruktur skal diskuteres, oppstår det ofte usikkerhet i forhold til denne tilhørigheten og fellesskapsfølelsen. Hvor store konsekvenser en eventuell endring i skolestruktur vil få for lokalsamfunnet, avhenger av hvordan skole og lokalsamfunn samhandler i dag og hvordan denne samhandlingen kan videreføres i en ny struktur (Stange kommune, 2013:18).

Konsekvenser av endret struktur

Ofte krever endringer i skole- og barnehagestruktur en redefinering av lokalsamfunnet, nærmest en identitetskrise for berørte lokalsamfunn. For små lokalsamfunn kan dette innebære at skolekretsen går fra å være en selvstendig enhet, til å bli en periferi i en større enhet. For å forebygge eventuelle skadelige effekter, er det her viktig at alle involverte i en skolestrukturdebatt er klar over de prosesser som settes i gang i de berørte lokalsamfunnene og bidrar til å støtte opp om gode og robuste relasjoner i lokalmiljøet, både underveis i prosessen og i etterkant (Kåfjord kommune, 2017:17,18).

Konsekvenser ved endringer i struktur kan være avhengige av i hvor stor grad det finnes alternativer til skolen eller barnehagen når det gjelder funksjoner i lokalsamfunnet forøvrig (Stange kommune, 2013:18). For å optimalisere sjansene for positiv effekt for lokal-samfunnet i det lange løp, er fremtiden til det fraflyttede bygget en viktig faktor.
Gjenbruk av lokalene bør ideelt sett bidra til utvikling eller opprettholdelse av et livskraftig lokalsamfunn. De ledige lokalene kan for eksempel romme funksjoner som det er ønskelig at skal bli værende i lokalsamfunnet. Kommunen har juridisk eierskap til lokalene, mens innbyggerne i lokalsamfunnet gjerne har et følelsesmessig eierforhold. Begge disse partene har stor interesse av velfungerende etterbruk ved salg av bygget (Røros kommune, 2020:24).

Lokalbefolkningen er her de som kjenner best til lokale funksjoner, ønsker og behov. Kommunen bør legge til rette for å opprettholde og utvikle nye funksjoner i samarbeid med lokalsamfunnet, men initiativ og drift bør være lokalt forankret (Beiarn kommune, 2015:28).
I beste fall kan en skolenedleggelse bidra til mobilisering i grenda, og faktisk danne grunnlag for økt engasjement, og slik styrke den lokalt forankrede ansvarsfølelsen.

Potensielt negative konsekvenser ved endring av skole- og barnehagestruktur som ofte løftes frem, er mangel på rekruttering av unge familier og fraflytting. Går man ut fra antakelse om en viss fraflytting ved skolenedleggelse, må man også se dette i sammenheng med mulighet for økt attraktivitet for kommunen som helhet ved en eventuell oppgradering/ nybygging av en sentrumsskole. I Telemarksforsknings utredning i Stange, vurderes konsekvenser av endret skolestruktur, blant annet konsekvenser for nettopp bosetting og attraktivitet. Utredningen finner her ikke støtte for at bygda «dør» dersom skolen legges ned. Det ser derimot ut til at skolenedleggelse hovedsakelig er en konsekvens av at bygda allerede er uttynnet. Ved fraflytting etter en skolenedleggelse, er det derfor vanskelig å påvise om dette er på grunn av nedleggelsen, eller om det ville skjedd uansett (Stange kommune, 2013:18).

Fremtidens lokalsamfunn

I dagens samfunn, med bedre infrastruktur og kommunikasjon, er det ikke lenger nødvendig å bo og jobbe eller ta utdanning på samme sted. Dette innebærer at begrepet lokalsamfunn er i en stadig utvikling. Telemarksforskning hevder her at lokalsamfunnet i større grad skapes gjennom at deltakerne har et felles sosialt miljø med felles sosiale arenaer. De stiller videre spørsmål om hvorvidt den tradisjonelle forståelsen av lokalsamfunn og nærmiljø bør revideres, da definisjonen av lokalsamfunn som et geografisk avgrenset område er i ferd med å bli foreldet i takt med økt mobilitet og teknologisk utvikling (Stange kommune, 2013:17).

Miljøkonsekvenser

I enhver prosess som innebærer endring i samfunnsstrukturer, må konsekvenser for natur og miljø hensyn tas. I en generell utredning rundt barnehage- og skolestrukturspørsmålet kan følgende potensielle miljøkonsekvenser nevnes:

- Alternativer som innebærer økt reiselengde for elever og barnehagebarn, vil medføre noe økt utslipp fra offentlig og privat transport.

- Nyere/oppgraderte bygg er mer energieffektive og vil derfor gi utslippsbesparende effekt på lang sikt.

Flisa skole er i utgangspunktet miljømessig god, fordi den er bygd i tre, og tre binder mye karbon. En ulempe er at bygningen er relativt gammel og har dermed et høyere energiforbruk jamfør et nytt bygg. I tillegg er bygget lite arealeffektivt: Mange «unødvendige» og lange korridorer fører til økt oppvarmingsbehov.

Hvis Flisa skole rives og det oppføres et nytt bygg i tre så vil det kunne utløse inntil 70 % tilskudd på merkostnaden som tre-bygget koster i forhold til et bygg i betong, murstein eller stål. Energifor- bruket vil som nevnt bli lavere i det nye bygget.

Det kan brukes miljøvennlig isolasjon i nybygget. Da får man samme tilskudd som ved bruk av tre – dvs inntil 70 % tilskudd på merkostnaden.

En annen stor miljømessig fordel med et nybygg er at man kan installere kjøling/ventilasjon som bruker klimavennlige gasser (f.eks CO2, propan, ammoniakk). De klimavennlige gassene har fra 100 til 10 000 ganger mindre påvirkning på drivhuseffekten enn syntetiske gasser som er i bruk i dag. Det kommer for øvrig et EU-direktiv ganske snart der det står at klimafarlige gasser må fases ut senest år 2030 - 2035.

For å få et enda bedre miljøregnskap kan man legge et sedum-tak (tak med stauder jfr beredskapssenteret) på nybygget. Det isolerer mot kulde om vinteren og varme om sommeren, beskytter tak-pappen mot UV-stråler, demper støy, og absorberer luftforurensning.

Erfaringstall fra ombygging ventilasjon Åsneshallen våren/sommeren 2020 viser at ombygging til TEK17 bygg / nybygg gir energieffektivisering på 31 % kun gjennom

oppgradert ventilasjon med SD-styring. I tillegg kommer effekten av nye vinduer, inngangsdører og bedret isolasjon (se vedlegg).

Årlige besparelser pr kvm:

Energi:	77,65 kWh/m2
Beløp:	59,82 kr/m2
CO2-utslipp:	7,56 kg/m2

Barnehage

Hva er barnehage?

Ofte forstår vi det med å vokse opp som å formes til medlemmer i samfunnet. Å vokse opp kan være å utvikle kompetanse til å klare seg i arbeidslivet som voksen, men også kompetanse om sosiale relasjoner. Barn er født til å lære. Fra barnet blir født og fram til skolestart skjer det en enorm læring. Motoriske og språklige ferdigheter, sosial og kulturell kompetanse tilegnes i et tempo og omfang som er unikt i forhold til andre perioder av livet.

Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek, den skal fremme læring og danning som grunnlag for en allsidig utvikling.

Barnehagen er barnets første møte med utdanningsløpet, og her gjør barna sine første erfaringer med tilhørighet til et samfunn utenfor hjemmet. Det er her starten på forberedelsene til aktiv deltagelse i samfunnet starter. Driften av barnehage er regulert av Lov om barnehage og Rammeplan.

I 2009 fikk alle barn en lovfestet rett til barnehageplass. Med lovverket ble barnehagen endret fra å være en tilsyn- og oppbevaringsinstitusjon til å bli en pedagogisk institusjon. Barnehagene må forholde seg til den en hver tid gjeldende rammeplanen. I Rammeplanen defineres hva en god barnehage er og hva den skal inneholde. Barnehagens ansvar handler om å utvikle barns sosiale, språklige, faglige og kulturelle kompetanse. I 2005 ble barnehagesektoren flyttet fra Barne- og familiedepartementet til Kunnskapsdepartementet og da begynte man så smått å snakke om at barnehagen skulle være en del av utdannings-forløpet til barnet.

Alle barn representerer, i likhet med resten av samfunnet, et stort mangfold av individer med ulik bakgrunn. Et mangfold som må ses som en ressurs. I dagens samfunn går nesten alle barn i barnehagen. Det betyr at barnehagen er en svært viktig del av kommunens oppvekstsektor og en viktig arena for å arbeide forebyggende med helse, sosial inkludering og livslang læring.

Barnehagen skal være en arena som gir støtte til faglig og sosial læring, en arena for omsorg, trygghet, lek og læring. Barn skal ha mulighet til å utvikle sin egen personlighet, bruke sitt potensiale og bli en del av tiden og kulturen de lever i. Gjennom lekende læring tilegner barna seg kunnskap og utvikler ferdigheter som respekt, toleranse og omsorg for

hverandre. Leken er kilden til språkutvikling, vennskap og lojalitet. Den skal være en trygg og god arena der barna erfarer mestring og seg selv som betydningsfull. Barna danner relasjoner og deler opplevde erfaringer. Livsmestring og psykisk helse skal fremmes og mobbing forebygges. Barnehagen skal være en læringsarena for språk, kommunikasjon, samhandling, samarbeid, lydhørhet og danning av selvbilde. Barna skal erfare at det finnes mange måter å tenke, handle og leve på.

Kosthold og fysisk aktivitet er tema som bør være i fokus. Barnehagen er en arena der foresatte kan få hjelp og veiledning i oppdragelse av egne barn. Den skal ha funksjoner for å ivareta risikoutsatte barn i nært samarbeid med barnevern og andre instanser, samt være en god støttespiller for foresatte i omsorgen for barna.

Barnehagen skal være helsefremmende og forebyggende og bidra til å utjevne sosiale forskjeller. De skal være en støtte til å mestre motgang, håndtere utfordringer, hjelpe barn til å bli kjent med egne og andres følelser. Daglig fysisk aktivitet er viktig for å utvikle gode motoriske ferdigheter. Hele barnets utvikling er sammensatt og det ene påvirker det andre.

Barnehager skal være til barnets beste. Barn skal oppleve glede og mestring i barnehagen. De skal få leke, lære og utvikle seg og delta aktivt i et sosialt og kulturelt fellesskap. Dagens samfunn stiller krav om sosial kompetanse og læringsevne hos den enkelte. Trygghet og trivsel er en forutsetning for barns livskvalitet og læringsmuligheter. En god barndom gir ett godt fundament for resten av livet.

Fakta om barnehagene i Åsnes

Det er i dag fire kommunale og fire private barnehager i Åsnes kommune. De kommunale barnehagene er spredt med to mindre enheter på Jara og på Sønsterud, mens de to største kommunale ligger henholdsvis i sentrum av Flisa og i Bashammeren. Den største private barnehagen er plassert på Kjellmyra, mens de andre tre mindre enhetene er plassert i Mosogn, på Østsiden og Finnskogen. Kommunen sin rolle ovenfor de private barnehagene er å være lokal barnehagemyndighet og å ha ansvar for godkjenning av og tilsyn med barnehagene. I tillegg utbetaler kommunen driftstilskudd til private, ordinære barnehager.

Barnehagene er organisert med styrer i alle enheter. Kapasitet avgjøres av bemanningsnorm, pedagognorm og areal i barnehagen. Det har tidligere vært flest barn i de kommunale barnehagene med en fordeling 60/40, etter vedtak KST 055/16 har fordelingen jevnet seg ut til ca 50/50 fordeling av plassene i kommunale og private barnehager.

Pr 15.12.2019 gikk 250 barn i barnehage i Åsnes; 128 barn i kommunale barnehager, 122 barn i private barnehager.

Under vises kart over hvor i kommunen barn i barnehagealder bor pr. okt 2019.
203 barn under 6 år bor i Flisa krets. I Sønsterud bor det 117 barn. Jara krets har 62 barn.

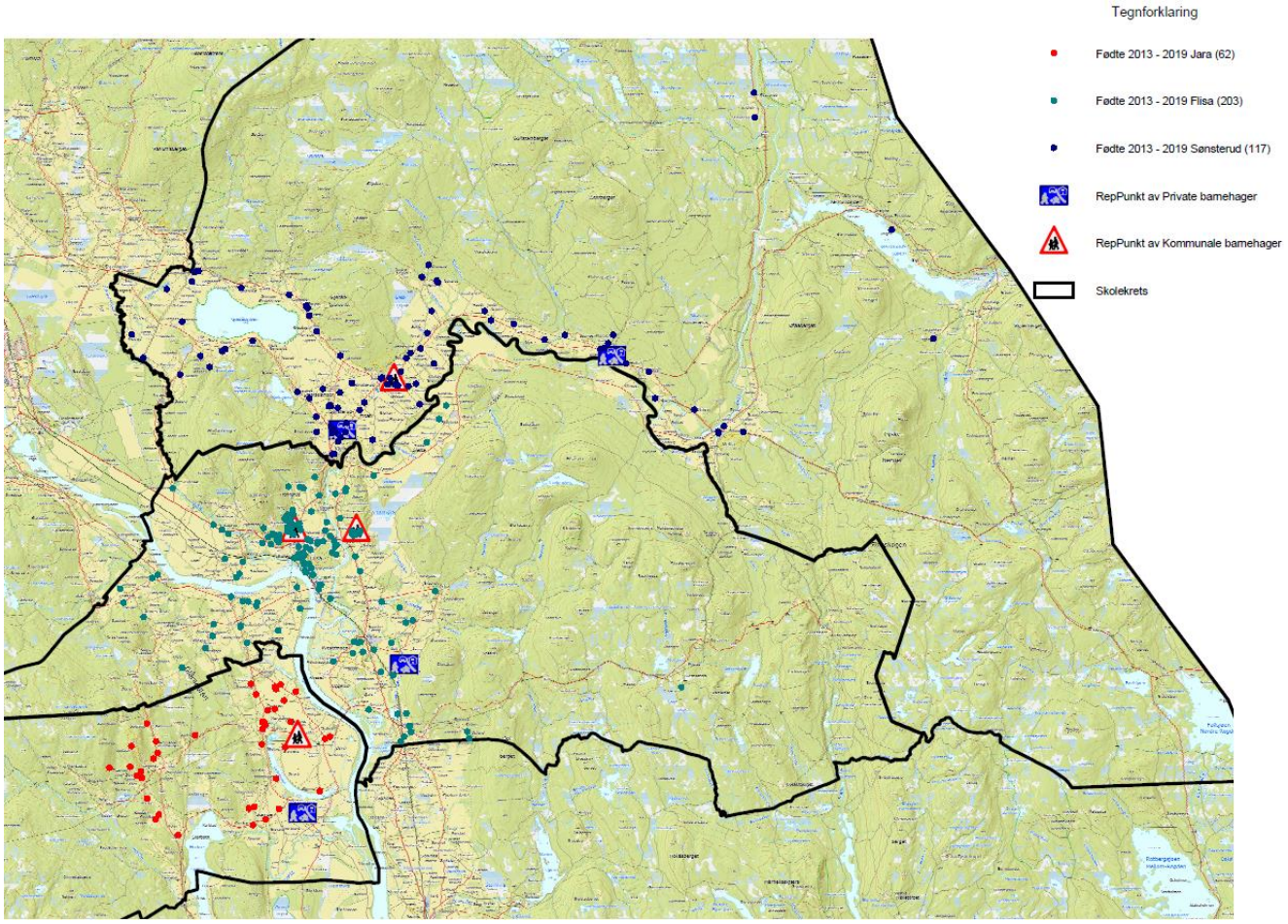

Kilde: Samfunnsutviklingssektoren, Åsnes kommune

Antall plasser i barnehage og oversikt over søknader til barnehagene, samt skolestartere pr 1.3.20 vises i tabellene under. Barnehagene er godkjent for et visst antall plasser knyttet til arealnorm for barnehager. Som tabellen under viser er det ubenyttede plasser i noen barnehager. Dette er på bakgrunn av økonomi.

Tabellene under viser at det er flest plasser i Myrsnipa, Bashammeren og Tyristubben. Dette er disse barnehagene som har flest søkere. De minste enhetene har færre søkere, som har de på sitt første eller andre valg. Det er hovedsakelig barn under tre år som søker seg til barnehagene i Åsnes. Barn under tre år opptar to plasser.

Barnehagene kan avvike når det gjelder antall plasser for barn under og over 3 år, ut fra bemanningsnorm og areal. Barn under 3 år regnes som to enheter, mens barn over 3 år regnes som én enhet. Barnehagene har ulik søkermengde, hovedvekt på søknadsmengden er til de sentrumsnære barnehagene; Bashammeren, Myrsnipa og Kjellmyra.

BARNEHAGE	Godkjente plasser	Benyttes	Ubenyttet	Skolestartere	3-åringer	Fått plass vår 20
Myrsnipa	58	54	4	13	6	0
Sønsterud	30	30	0	7	4,6	0,2
Bashammeren	60	48	12	9	3	0
Jara	36	35,4	0	5	3,6	1,2
Solør Montessori	36	36	0	4	6	0
Tyristubben	60	60	0	18	14	0
Mosogn	48	38	10	7	2,9	0,8
Finnskogen	20	18	2	6	4	2
SUM	*348*	*320*	*28*	*69*	*45,1*	*2,2*

BARNEHAGE	ANT.SØKNADER		OVER 3 ÅR 1. pr.	UNDER 3 ÅR 1. pr.
	1. pr.	2. pr.		
Myrsnipa	13	5 u 3 år	3	10
Sønsterud	6	2 o og 4 u 3 år		6
Bashammeren	12	3 u 3 år		12
Jara	2	4 u 3 år		2
Solør Montessori	2	3 u 3 år		2
Tyristubben	8	7 u 3 år		8
Mosogn	5	2 u 3 år	1	4
Finnskogen	0	0		
SUM	*48*	*33*	*4*	*44*

Tabellene under viser fødselstall for antall bosatte i Åsnes kommune pr år siden 2013 fordelt på postnummer.

Fødselstall Åsnes kommune:

Fødseslår	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antall	57	58	49	51	48	49	54

Oversikt på antall bosatte barn pr år fordelt på de fire postnumrene i Åsnes (født i Åsnes og innflyttere/fraflyttere) pr 1.1.20:

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Arneberg	24	16	11	14	7	16	11
Flisa	23	30	18	29	21	22	28
Gjesåsen	15	17	14	14	18	14	12
Åsnes Finnskog	4	5	1	2	5	1	3
Sum	66	68	44	59	51	53	54

Tabell for framskrevne fødselstall med middels utvikling viser et stabilt antall fødte. Følger vi framskriving med lav utvikling vil kurven falle litt mer med 44 antatt født i 2025 og 41 født i 2040.

Framskrevne tall middels utvikling (SSB):

Fødselsår	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2040
Antall	49	49	48	48	49	48	48

Framskrevne tall lav utvikling (SSB):

Fødselsår	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2040
Antall	44	44	43	43	43	43	41

Åsnes kommune har et hovedopptak i året og fyller retten til barnehageplass etter barnehagelovens § 12a, men foresatte får ikke alltid sitt 1. eller 2. ønske. Noen får ingen av sine ønsker oppfylt i de geografiske områdene de søker til. Vi har venteliste etter at retten er innfridd. De som ikke har fått sitt ønske oppfylt, kan velge å opprettholde sin plass på venteliste i den barnehagen de i utgangspunktet ønsket.

Kvalitet i barnehagen

Er kvalitet i barnehagen avhengig av størrelsen på barnehagen, eller hvor den er plassert? Hva med det fysiske miljøet inne og ute? Har det noe å si for kvaliteten på barnehagen? GoBaN (Gode barnehager i Norge) har høsten 2019 avsluttet en dybdestudie på kvalitet i norske barnehager, hvor 1200 barn var involvert gjennom 4 år. De har sett på hva som kjennetegner barnehager med god kvalitet og hvor det ligger potensial for utvikling.

Barnehager med god kvalitet kjennetegnes av flere faktorer:

- ✓ Barnegruppene har et stabilt personale med høy kompetanse og lang erfaring.
- ✓ Personalet viser entusiasme og varme.
- ✓ De er imøtekommende overfor barn, foreldre og personale.
- ✓ De legger vekt på samarbeid både internt i barnegruppa, med foreldrene og eksterne parter.
- ✓ Personalet har felles målsettinger og visjoner for det pedagogiske arbeidet ut fra rammeplanens føringer, verdigrunnlag og faglige innhold.
  (Professor Marit Alvestad, leder for prosjektet)

Rapporten fra barnehagene som deltok i studien viser at:

- ✓ De har en helhetlig tilnærming til barns omsorg, lek, læring og danning, og støtter opp om barns læring og utvikling både emosjonelt, kognitivt, sosialt og fysisk-motorisk.
- ✓ Tverrfaglige tema- og prosjektarbeid benyttes.
- ✓ Det legges opp til både voksen- og barneinitierte aktiviteter, der både personale og barn er involverte i de ulike pedagogiske prosessene og aktivitetene.
- ✓ Personalet organiserer barnegruppene i mindre grupper for aktiviteter og lek, som er tilpasset det enkelte barnets forutsetninger.
- ✓ Det er en klar ledelse av både personalgrupper og barnegrupper, samt en godt strukturert dag. Personalet legger vekt på samspill og bidrar aktivt til smidige konfliktløsninger gjennom samtaler og veiledning, med forslag til alternative handlinger for barna.
- ✓ Personalet vektlegger barns perspektiv, medvirkning og trivsel i hverdagen.
- ✓ Personalet er opptatt av å gi barna rike og varierte naturopplevelser og erfaring i barnehagens nærmiljø, noe som er typiske trekk ved den norske barnehagetradisjonen.

Samtidig viser studien at det er områder der det finnes potensial for utvikling:

- ✓ Sikre at alle barn inkluderes i lek og samspill. Dette ser ut til å være særlig utfordrende i store barnegrupper.
- ✓ Benytte mer åpne spørsmål og vedvarende, utforskende felles samtaler ut fra varierte erfaringer og barns initiativ. Det er behov for økt kompetanse om betydningen av språklig samspill.
- ✓ Bevisstgjøring av mangfold knyttet til likestilling og kjønnsrolleproblematikk. Personalet har lite fokus på dette og det synes å være et tema de ikke prioriterer.
- ✓ Synliggjøring av kulturelt mangfold, det er mest fokus på tilrettelegging av det språklige (språkgrupper).
- ✓ Det varierer hvordan man utarbeider og gjennomfører planer. Dette viser til behov for didaktisk kompetanse med tanke på å involvere alle i personalet.

Ut fra denne studien kan vi se viktigheten av å ha god og riktig kompetanse i barnehagene. Det ser ut til at store barnegrupper byr på større utfordringer i forhold til inkluderende lekemiljø. Store barnegrupper i denne sammenheng dreier seg om antall barn på hver avdeling og ikke barnehagens totale størrelse. Det kommer fram at det er viktig med god ledelse og organisering, og mindre grupper som gir tid i personalet og rom for å tilpasse hvert enkelt barns forutsetninger. Det er ikke definert hva som er en liten barnegruppe og en stor barnegruppe. Det vil være avhengig av organisering og voksentetthet gjennom hele dagen, hvordan opplevelsen av ivaretakelse og inkludering vil være.

Barns trivsel og utvikling i barnehagen er målet for alt kvalitetsarbeid i barnehagesektoren. Dette målet er uttrykt i barnehageloven og Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. I loven står det at formålet med barnehagen er som følger:

> Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.
> Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.
> Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap.
> Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering

(Barnehagelovens formålsparagraf §1.)

Kvalitet i Åsnes-barnehagene

Barnehageplanen (2013–2017) tar for seg begrepet kvalitet i barnehagen. Kvalitet i barnehagen er et sterkt nasjonalt fokus etter at den nasjonale barnehageutbyggingen er ferdig.

Betydningen av gode samspillsrelasjoner er viktig, derfor jobber barnehagene i Åsnes sammen for å oppnå god prosesskvalitet. Målet i videre barnehagedrift er å legge til rette for sikre god kvalitet og rett kompetanseheving, samtidig som barnehageeier må få fleksible barnehagebygg og barnehageorganisasjoner som evner å justere seg etter etterspørsel og ambisjonsnivå på tjenesten.

Felles kompetanseplan for private og kommunale barnehager i Åsnes. Personalets kompetanse er den viktigste ressursen i barnehagen og er en forutsetning for at barnehagen skal være en god arena for omsorg, lek, danning, læring, vennskap, fellesskap, kommunikasjon og språk.

Barnehageeier har hovedansvar for å legge til rette for kompetanseutvikling for sine ansatte. Eier skal kartlegge kompetansebehovet, sette av egne midler til kompetanseheving, og ha en langsiktig plan for hvilke kompetansetiltak som skal gjennomføres. Åsnes kommune har plan for dette sammen med de private barnehagene. Åsnes kommune opplever å ha et godt samarbeid med de private barnehageeierne. Gjennom profesjonelle læringsfellesskap og den kollektiv kraften i barnehagene mener vi at vi får best effekt i gode læringsmiljø for barna.

Hva legger barnehageansatte i begrepet kvalitet?

En organisasjon med grunnleggende fagkompetanse og interesse for faget. Barnehagen har et personale som er utdannet etter gjeldene regler. Det er viktig med tilstrekkelig bemanning for at driften skal være forsvarlig. Barnehagen skal være en læringsarena i hele oppholdstida til barna. Dette er utfordrende med dagens norm til bemanning. Det har de siste årene vært enheter som har måtte endre organiseringen fra år til år. Dette skaper utrygghet hos barn, foreldre og ansatte og kan true kvaliteten.

Lov om barnehager og rammeplan følges, og alle ansatte skal være trygge på sin rolle og hva som forventes av dem. Innholdet i barnehagen skal være forskningsbasert.
Barnas behov for omsorg skal ivaretas. Det må legges til rette for lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen må ha et personale som har positive holdninger og som er egnet for jobben. Det må skje en kunnskapsdeling mellom de ansatte

og det er viktig å ha endringsvilje og kunne tenke nytt. Vi er i et samfunn i stadig endring og barnehagen må følge med. Det må være tilrettelagt for enkeltindividet. Gode samarbeidsevner hos de ansatte er en forutsetning. Tett og solid samarbeid med foreldre og andre instanser som PPT, helsestasjon og barnevern.

Det er viktig med et godt og trygt fysisk miljø med funksjonelle bygg, et uteområde som er trygt og har god standard som inspirerer, utfordrer og stimulerer motorisk utvikling. Barnehagen må ha gruppestørrelser som gjør det mulig for de voksne og samhandle med barna på en god måte. En barnehage med god kvalitet må ha god ledelse og organisering.

Åsnes Kommunes bygningsmessige kvalitet og barnehagestruktur

I barnehagesektoren har sammenhenger mellom innsats og resultater stor betydning for kvaliteten. Store og små enheter er ikke avgjørende for kvalitet, men bygninger og uteområder av god standard har stor betydning for barnas oppvekstmiljø sammen med et stort nok fagmiljø. Det foreldre ser etter ved valg av barnehage, vil være barnehagens fokus på kvalitet og et godt fysisk miljø.

Åsnes kommune landet i 2016 på å beholde opprinnelig struktur i sin vurdering av barnehagestrukturen i Åsnes (KST- 055/16). Kommunedirektøren ga den gang denne begrunnelsen for en ny struktur, som fortsatt gjelder:

> «Større enheter viser etter forskningsrapporter sterkere fagmiljøer og økt kvalitet på innhold. De er også mer kostnadseffektive enn mindre enheter. Etter funn i forskning om kvalitet og lønnsomhet ser rådmannen det som naturlig at større enheter vurderes. Fleksible bygg for å møte et skiftende behov i barnehagesektoren vil være barnehagebygg for fremtiden. Muligheten til å tilpasse barnegruppa til behovet er avgjørende for lønnsom drift. Planløsningen bør legges til rette for fleksible arealer, og reguleringen av størrelse etter tomtestørrelsen. Fleksible bygg ivaretar vekslende barnetallsutvikling og ulik alderssammensetning. Bemanningen utnyttes effektivt og det gir muligheter for en mer fleksibel organisering. Ved bygging av nye barnehager antas det at mellomstore barnehager vil tilfredsstille kvalitet og lønnsom drift.»

Barnehageplanen sier noe om ivaretakelsen av kvalitet. Barnehager med høy kvalitet må ha et godt fysisk og psykososialt miljø. Forskrift om miljørettet helsevern stiller krav til barnas arbeidsmiljø inne og ute. Hvile- og soverom er områder som ikke er tilfredsstillende i flere av våre barnehager. Rapporter fra lekeplasskontrollene viser et etterslep på vedlikehold av lekeapparater, samt at det ikke alltid erstattes med nye når noen må fjernes. Den daglige driften påvirkes av økonomien til enhetene. Utstyr og materiell er mangelfullt og det må hele tiden gjøres prioriteringer som kan gå utover kvaliteten. På den ene siden skaper det kreative

løsninger, men på den andre siden setter det begrensninger når man ikke kan oppdatere med utstyr som spill, bøker, formingsmateriell.

«Gode arbeidsforhold» er relativt. Hva må til av ombygging og tilbygg i de forskjellige barnehagene for å få til et funksjonelt bygg? Pr i dag har ikke de ansatte i barnehagene tilfredsstillende arbeidsplasser til å utføre sitt administrative arbeid på arbeidsplassen. Den ordinære arbeidstiden er 37,5 timer pr. uke. Minst 4 timer i gjennomsnitt pr. uke av den ordinære arbeidstiden skal anvendes til planlegging, for- og etterarbeid for pedagogiske ledere/barnehagelærere. Det er leders ansvar å sikre at dette arbeidet kan utføres som forutsatt, både individuelt og sammen med andre, og at de fysiske arbeidsforholdene er tilfredsstillende (SFS 2201).

Ansatte i barnehager og skoler har rett til gode kontorarbeidsplasser på lik linje med alle andre yrkesgrupper. Det er Arbeidsmiljøloven – og Arbeidsplassforskriften som er knyttet til loven – som definerer kravene til kontorarbeidsplasser.

Ifølge Arbeidstilsynet bør hver arbeidsplass ha et gulvareal på minst 6 m2. Dette gjelder både enkeltkontorer og felleskontorer eller kontorlandskap. Møterom, stillerom, ganger og lignende skal ikke tas med i beregningen av dette arealet. 6 m2 er en norm og ikke et absolutt krav. Skal mindre enn 6 m2 godtas, må en totalvurdering tilsi at kontorarbeids-plassen fortsatt er fullt forsvarlig, og gir plass til gode og varierte arbeidsstillinger og bevegelser.

De strukturelle kvalitetsendringene i form av innføring av ulike normer har betydning for organisering og barnehagedrift for kommunene. Behovet for større fleksibilitet er synliggjort i flere tidligere saker fra Kommunaldirektøren. Sektoren har ved flere anledninger rettet fokus på dette med behov for et større bygg i sentrum som evner å justere etterspørselen på tjenesten.

Det er innført ulike lovkrav som får direkte konsekvenser for barnehageeier når det gjelder organisering, bemanning og antall pedagoger. Dette er nasjonale grep for å sikre et minimum av strukturelle kvalitetsindikatorer. Erfaringene til nå er at dette gir organisatoriske utfordringer spesielt for de minste barnehagene, som får liten mulighet til å være fleksible i et kostnadseffektivt perspektiv.

Noen av kommunes barnehagebygg er forholdsvis gamle, lite funksjonelle og har stort vedlikeholdsbehov. Barnehagestrukturen i Åsnes består av relativt små barnehager,

Fleksible bygg for å møte et skiftende behov i barnehagesektoren vil være barnehagebygg for fremtiden. Muligheten til å tilpasse barnegruppa til behovet er avgjørende for lønnsom drift.

Konsekvenser etter innføring av nasjonale normer

Pedagognorm

Det er fastsatt et skjerpet krav til den pedagogiske bemanningen i barnehagen. Endringen trådte i kraft 1. august 2018. Pedagognormen utløser en hel pedagog når barnegruppen kommer over syv barn under tre år og en hel pedagog utløses over 14 barn over tre år.

Pedagognormen gjør at det kan bli vanskelig å fylle opp barnegrupper med «riktig antall barn over og under tre år», sett i forhold til den pedagogiske bemanningen. De minste barnehagene kan bli forholdsvis dyrere å drifte enn de største.

Norm for grunnbemanning

Stortinget har vedtatt et minimumskrav til grunnbemanning (bemanningsnorm) for ordinære barnehager. Normen stiller krav om at barnehagene har en bemanning som tilsvarer minimum én voksen per tre barn under tre år og én voksen per seks barn over tre år. Loven trådte i kraft 1.8.2018 med full virkning fra 1.8.2019. Normen gir utfordringer med å dekke åpningstidene med forsvarlig bemanning. Åpningstidene er lengre enn de ansattes arbeidstid. Bemanningsnormen er ikke sikret gjennom hele åpningstiden.

Sikre kompetanse

Bemanningsnormen har vært gjeldende siden høsten 2018. Den er en minimumsnorm, eller en sikring for den strukturelle kvaliteten i alle barnehager. I Åsnes har vi tilpasset oss bemanningsnormen og pedagognormen. Dette skyldes blant annet at Åsnes i mange år har hatt høy andel pedagoger i sine barnehager og hadde derfor nok kvalifiserte pedagoger når pedagognormen ble innført. De private har tilpasset seg normen. Det er en utfordring å sikre kvalifiserte pedagoger. Åtte barnehager konkurrerer om de samme pedagogene.

Andre strukturelle faktorer fra lov

Barnehageloven er endret fra 1.august 2017; § 1Norm for pedagogisk bemanning, annet ledd siste setning, *«Barn regnes for å være over tre år fra og med august det året de fyller tre år»*. Disse endringer i barnehageloven gjør at barnehagene er mindre fleksible i å kunne tilby barn i vårhalvåret enn tidligere, da barnet kunne regnes som ett barn i det året de fylte tre år. Nå opptar treåringene dobbel plass frem til 1.august det året de fyller tre. Presiseringen i loven er en viktig kvalitetssikring for de minste barna i barnehagen.

Barnegruppene blir stabile frem til 1. august, og det vil kun bli ledig plass hvis barn slutter. Konsekvensen når kommunen har ett hovedopptak, er at barnehagene har fylt sin kapasitet på høsten, og ikke får plassert barn som ønsker plass i vårhalvåret. Det blir lang ventetid for de familiene det gjelder.

Barnehageopptak

Åsnes kommune har etter barnehagelovens § 8 en plikt til å tilby plass i barnehage til barn under opplæringspliktig alder. Barnehagelovens § 8 annet ledd påpeker også at driftsformer og utbyggingsmønster skal tilpasses lokale forhold og behov. Åsnes kommune har noe varierende fødselstall, og prognosen for barn 1-5 år er synkende. Barnehageplanen (2013 - 2017) konkluderte da den ble vedtatt med et behov for flere plasser i sentrum (ut fra bosetting). En eventuell befolkningsøkning så den gangen ikke ut til å gjelde barn, og det var et forventet fødselstall på ca 40 - 50 i året. Vi ser av tabellene på side 29, at resultatet ble som forventet etter lav nasjonal vekst.

Hvor skal barnehageplassene tilbys geografisk?

Videre er det et spørsmål om hvor folk ønsker å ha tilgang til barnehageplasser. Vi har hatt nok barnehageplasser å tilby etter folketallsutviklingen, men mange familier har ikke fått plass der de ønsker som sitt første eller andre alternativ. Det er etter utviklingen i bosettingsmønsteret et økt behov for plasser i sentrum. Det har over flere år vært et behov som de sentrumsnære barnehagene ikke har klart å fylle. Det kan fremover by på utfordringer for de familiene som ikke får plass i det området de ønsker. Utfordringene med en struktur med åtte barnehager i en kommune hvor de fleste ønsker plass i Flisa sentrum og på Kjellmyra, er at det er mange som opplever og ikke få et ønsket tilbud. Mange takker ja til et tilbud som ikke er praktisk for familien, men de er avhengige av et tilbud. De ønsker å stå på venteliste til den barnehagen de søkte. Konsekvensene for noen barn er at de må bytte barnehage og danne nye relasjoner i en sensitiv fase i livet.

En økonomisk konsekvens ved å ha fire kommunale barnehager, er tilskuddet til de private barnehagene som blant annet beregnes utifra driftskostnadene i de kommunale barnehagene. Hvis driftskostnadene i de kommunale barnehagene reduseres, vil kommunens utgifter til de private barnehagene gå ned. Forskningen sier at det er bedre for kvaliteten på barnehagen med et større fagmiljø. Det er også sårbart ved bl.a. sykdom og fravær i mindre enheter. Det samme gjelder for pålagte møter i barnehagens åpningstid. Det kan være utfordrende i mindre enheter med tanke på forsvarlig bemanning. Spesial-pedagoger og logoped bruker en del tid på å kjøre mellom barnehagene i kommunen, som i stedet kunne vært brukt på barna.

Skole

Hva er skole?

Skole er så mye og så mange muligheter med et omfang av perspektiver. Gjennom tusenvis av år har skolen utviklet seg. Fra tidenes morgen har vi lært av hverandre. Vi har lært av familien og samfunnet, stadig mer organisert og systemisk. Så fant det en form – og ble værende – mer eller mindre innenfor noen gitte rammer.

«Long before there were professional philosophers of education, philosophers and educators debated questions familiar to contemporary philosophers of education: What should be the aims or purpose of education? Who should be educated? ……..…every society must answer them, not once and for all time but as well and conscientiously as it can for the benefit of its people and the future of the earth.»
(Nel Noddings, 2016, Professor of Education Emerita at Stanford University)

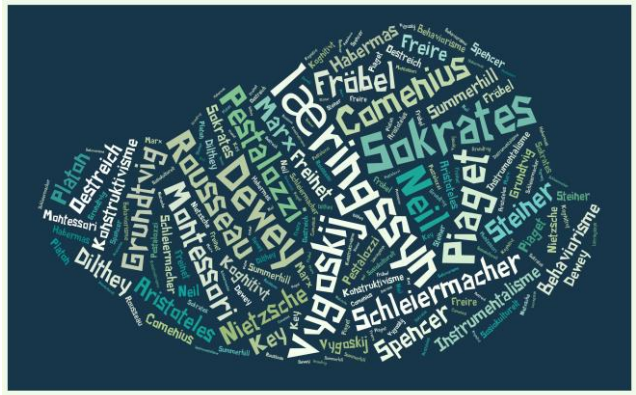

«Lenge før det fantes profesjonelle utdanningsfilosofer, debatterte filosofer og utdannere/oppdragere spørsmål som er kjente for nåtidige utdanningsfilosofer: Hva bør målene eller hensikten med utdannelse være? Hvem bør utdannes?..... ethvert samfunn må besvare disse spørsmålene, ikke en gang for alle, men så godt og samvittighetsfullt som mulig, til størst nytte for sitt folk og for jordens fremtid.»

(Til norsk av Madelaine Thomassen Brand)

Pedagoger og tenkere har utviklet pedagogiske retninger i uminnelige tider.
Allerede i antikken, ca. 400 f.v.t. under sofistene, ble et dannelsesprogram utviklet - en høyere allmenndannelse, i tillegg til elementærundervisningen. Fagene sto seg gjennom middelalderens oppdragende skole, til renessansens spenning mellom tradisjon og fornyelse, til 1900 tallets reformpedagoger og til dagens skole.

Samfunnsmandatet

Grunnskolen, skolefritidsordningen og videregående skole omfattes og styres av Opplæringsloven. Ny opplæringslov er i disse dager ute til høring. Opplæringslovens *§1-1 Formålet med opplæringen*, er skolens samfunnsmandat. Den omfatter bl.a. skole-hjem samarbeid, grunnleggende verdier, kulturarv og tradisjon, mangfold, kritisk tenkning og etikk. Et sentralt avsnitt som ofte trekkes frem, lyder:

Elevane og lærlingane skal utvikle kunnskap, dugleik og holdningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrong.

Skolen skal undervise elevene til å kunne mestre sine egne liv. Hva betyr det å mestre sitt eget liv og å bli livsmestrere?

Læreplaner og reformer

Læreplanene vil være en speiling av samfunnet, og også ulike kunnskapsregimer; fra tidlig 1900-tallets felles utdannelse for alle og enhetsskolen, gjennom 70-tallets alternative, problembaserte, temabaserte arbeid, til 1990 - 2000 tallets resultatstyrte og til en viss grad markedsorienterte planer. Det er på 2000-tallet begreper som *kunder, brukere, konkurranse, produksjon* møter skolen, sammen med *læringsutbytte, kvalitet, grunnleggende ferdigheter.*

Skolen har alltid hatt prøver, men nå blir den mer målstyrt og resultatorientert, med økende grad av kartlegginger og prøver. Samtidig opplever skolen i sin tenkning at det utvikler seg et større skille mellom grunnleggende ferdigheter og dannelsen.

I august 2020 ble det innført ny læreplan for skolen i Norge, Fagfornyelsen (LK20). Dette er ingen skolereform, men en fornyelse av fagene. Prosessen i forkant av fornyelsen involverte alle nivåer og parter i skolen, med over 7000 innspill på offentlig høring. Noe av kritikken på den forrige læreplanen, er at den var for omfattende og til dels for teoretisk.

Skolene har etterspurt en mer praktisk tilnærming til fagene, noe som gjenspeiles i deler av Fagfornyelsen. I tillegg fokuserer Fagfornyelsen på sammenhenger, tverrfaglighet og relevans. Dette åpner opp for å tenke fag og skole i en annen kontekst og organisering enn tidligere. Det kan også hevdes at Fagfornyelsen gir skolene bedre handlingsrom for å imøtekomme skolens samfunnsmandat og veien til livsmestring.

På Utdanningsdirektoratets side står det:

Hvorfor fornyer vi fagene?

- *Det elevene og lærlingene lærer skal være relevant. Samfunnet og arbeidslivet endrer seg med ny teknologi, ny kunnskap og nye utfordringer. Vi trenger barn og unge som reflekterer, er kritiske, utforskende og kreative.*
- *Elevene og lærlingene skal få mer tid til dybdelæring. Mange av læreplanene har vært for omfattende. For å legge gode rammer for dybdelæring, kan vi ikke bare fylle på med nytt innhold. Vi må gjøre tydelige prioriteringer.*
- *Det skal bli bedre sammenheng i og mellom fagene og de forskjellige delene av læreplanverket skal henge bedre sammen.*

I Fagfornyelsen har man valgt å identifisere og synliggjøre kjernen i de enkelte fagene, kjerneelementene. Kjerneelementene er det elevene må lære for å kunne mestre og anvende faget. Dette gjenspeiler kompetansebegrepet i Fagfornyelsen. Kjerneelementene består av sentrale begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer. Kjerneelementene preger innholdet og progresjonen i læreplanene og skal bidra til at elevene over tid utvikler forståelse av innhold og sammenhenger i faget.

Skolens samfunnsmandat er livsmestring, og skolens oppdrag blir med dette utdannelse og dannelse av hele mennesket. I denne modellen viser rektor Madelaine Thomassen Brand hvordan gjennomgående kjerne-elementer kan tenkes illustrert i et menneske, en elev, fra det praktiske livsgrunnlaget, gjennom sammenhengene til den reflekterende identiteten og livsmestringen.

Vi kan tenke oss hvordan kjerne-elementene begynner i føttene med selve livsgrunnlaget, godt forankret i jorden. Fra føttene beveger vi oss videre oppover gjennom helse, bærekraft og viljen til det praktiske. Ved brystkassen har vi vært gjennom utforskning og eksperimentering og når sammen-hengene. Sammenhengene i følelsene mellom det som er jordet og praktisk, og videre oppover til de mer abstrakte delene av mennesket - tankene, refleksjonene. Tilslutt ender vi, som også er målet i utdannelsen og dannelsen av elevene, i identitet og livsmestring. Alle kjerne-elementene, hele mennesket, er en del av veien til livsmestring.

Lærerne i Åsnesskolen har i løpet av 2019 vært samlet til felles utviklingssamlinger, hvor det bl.a. har vært arbeidet med forberedelser til Fagfornyelsen. Det har vært gjennomgående positive tilbakemeldinger på muligheten for å jobbe i fellesskap, på tvers av skolene. Dette har vært lærerikt, inspirerende og utviklende.

Fag- og time fordeling

Skolen er bygget opp av en rekke fag, som er tildelt et bestemt antall årstimer/uketimer. På barneskolen har de 10 fag (i tillegg fleksibel time og fysisk aktivitet). På ungdomsskolen 13 fag. Det største faget i grunnskolen er norsk, fulgt av matematikk og deretter kroppsøving.

Tabell under er hentet fra Utdanningsdirektoratet. I de vertikale kolonnene er årstimene i faget satt opp. Disse deles opp i 38 uker, som er skoleårets lengde. Fordelingen av timeantall i uken, pr. år, er opptil skolen å organisere etter eget faglig skjønn.

Fag/trinn	1.–4. trinn	5.–7. trinn	Sum	8.–10. trinn	Sum grunnskole
KRLE			427	153	580
Norsk	931	441	1372	398	1770
Matematikk	560	328	888	313	1201
Naturfag	187	179	366	249	615
Engelsk	138	228	366	222	588
Fremmedspråk / fordypning			0	222	222
Samfunnsfag			385	249	634
Kunst og håndverk			477	146	623
Musikk			285	83	368
Mat og helse			114	83	197
Kroppsøving			478	223	701
Valgfag[3]			0	171	171
Utdanningsvalg			0	110	110
Fleksibel time			38	0	38
Fysisk aktivitet	0	76	76	0	76
Samlet minstetimetall			**5272**	**2622**	**7894**

Så da er det bare å plassere elevene ved hver sin pult hvor alt er bestemt og organisert, åpne boken og finne frem Ipaden? Slik er det ikke. Det råder et stort, ubrukt handlings- og mulighetsrom i skolen. Noe nytt må skje i opplæringen, og det er Fagfornyelsen et tydelig uttrykk for fra myndighetenes og skoleforskningens side. Nasjonen har en mulighet til fornyelse og endring i arbeidet med Fagfornyelsen, og Åsnes kommune kan kombinere dette

med utredningsarbeidet og de anbefalingene utredningen gir. Nå har Åsnes en mulighet, både for barnehage og skole.

Denne skolen vi strukturerer, organiserer og drifter er for elevene. Det er de som skal stå i sentrum. Hvem er de, disse elevene våre? Hvilken fremtid venter dem?

Kvalitet i skolen

Det er ikke en klar definisjon på begrepet *kvalitet* i faglitteraturen, og innen skole er begrepet gjenstand for diskurser og har endret innhold i takt med forståelsen av hva skole er. Da hovedpoenget med skole var felles utdanning for alle utover 1900-tallet, var kvalitet forstått strukturelt og sikret gjennom sterke sentrale rammeverk, reguleringer og kontroll. Utover 70-årene og innover 80- og 90 årene endrer innholdet betydning, hvor det legges vekt på målstyring, konkurranse, desentralisering, frie skolevalg og resultatkontroll. Skole blir vurdert utfra elevenes utbytte av læringen og resultatkvalitet. På 2000-tallet dreies fokuset mot samfunnets konkurranseevne og med det mer mål-middel-tenkning. Fra myndighetenes side innføres det kvalitetsvurderingssystem.

Hos Utdanningsdirektoratet leser vi at kvalitetsarbeid er; «hvordan gjøre opplæringen bedre»
https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/kvalitetsarbeid-i-opplaringen/

I Meld. St. 21 (2016-2017) *Lærelyst – tidlig innsats og kvalitet i skolen*, er kvalitets-vurderingssystemet beskrevet, og teksten peker på hva myndighetene tenker om kvalitet. *«Departementet mener dagens kvalitetsvurderingssystem bidrar til at det er mulig å vurdere sentrale sider av skolens brede formål, og til å skape gode prosesser for kvalitetsutvikling i opplæringen.»*
https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-21-20162017/id2544344/?ch=6#kap6-2

I Meld. St. 21 beskriver departementet viktigheten av kvalitetsvurderingssystemet som et verktøy til å påvirke skolene i ønsket retning. Gjennomføring av videregående skole er et mål, for deltakelse i samfunn og arbeidsliv. For å sikre mandatet til skolen, gjennomføres nasjonale prøver i skriving, lesing, regning og engelsk. Mestring av disse grunnleggende ferdighetene anser departementet som sammenfallende med gjennomføring av videregående og avgjørende for skolens gjennomføring av samfunnsmandatet.

Departementet skriver at prøver og kartlegginger ikke sier alt om kvaliteten i norske skoler, men gir skoleeier, skole og lærere informasjon om elevenes læringsutbytte, og kunnskap om hvordan samfunnsmandatet kan og skal ivaretas.

Dette samsvarer med den oppfattelse Åsnesskolen har på kvalitet i skolen: godt skolemiljø, faglig fokus og høyt læringstrykk. Administrativ skoleeier ser dette som avgjørende for Åsnesskolen, gitt de utfordringene og levekårene som er i Åsnes og Solør.

Hvordan jobber Åsnesskolen med å skape og opprettholde god kvalitet i skolen?
Dette var ett av flere spørsmål som ble jobbet med i forbindelse med utredningen om progresjon og kvalitet, som ble foretatt skoleåret 2018 – 2019, og som årets utredning *«Fremtidens barnehage og skole i Åsnes kommune»* i følge mandatet skal ta inn over seg.

Dette blir tatt med i utredningen for å vise at det er forskningsbasert faglig fokus og systematisk jobbing som er det viktigste virkemiddelet for å skape, opprettholde og videreutvikle progresjon. Gjennom dette økes læringsutbyttet og resultatene.

Åsnesskolen har tre satsningsområder hentet fra *«Strategisk plan for Åsnesskolen 2017 - 2021»*: *Kultur for læring, ledelse* og *tidlig innsats*. Hvert målområde har kjennetegn for måloppnåelse for elevene, lærerne, skoleledelsen og skoleeier.

Innen området *Kultur for læring* er noen sentrale kjennetegn mestring, bruk av resultater, endring av undervisnings- og vurderingspraksis, trygt læringsmiljø, profesjonelt lærings-fellesskap og strategier for utvikling.

Innen området *ledelse* er noen sentrale kjennetegn gode tilbakemeldinger, vurdering av eget arbeid, ledelse av et utviklingsarbeid, kollektivt og tverrfaglig samarbeid som videreutvikler Åsnesskolen.

Innen området *tidlig innsats* er noen sentrale kjennetegn relasjonsbygging, oppfølging av faglig utvikling og samarbeid på tvers på faglige instanser, faglig og sosial progresjon, strategisk bruk av ressurser og overordnede planer og strategier.

Arbeidet med satsningsområdene skal føre til en jevn progresjon av elevens faglig og sosiale utvikling gjennom hele skoleløpet. Et viktig mål i denne sammenhengen er økt gjennomføring av videregående skole.

Satsinger som dette er krevende av flere grunner. Økonomi er en av disse. Like sentrale er prosessene, tidsressursen, tilgangen på gode systemer, verktøy, kompetanse og ikke minst muligheten for samhandling på tvers av skolene, barnehagene og andre instanser. Etableringen av Familiens hus, som består av Barnevernstjenesten, Helsestasjonen og Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), er en konsekvens av den overordnede tenkningen rundt tidlig innsats og forebyggende arbeid og behovet for bred samhandling.

Satsingsområdene viser noe av bredden, kompleksiteten, forventinger og krav som det enkelte nivå må forholde seg til i det daglige.

Åsnesskolen skal være basert på forskning som er nasjonalt og internasjonalt akseptert. De siste årenes utvikling innen skoleforskning har gitt stadig bedre grunnlag for å vurdere hva som øker læringsutbyttet og progresjonen i en elevs læringsprosess. *Strategisk plan for Åsnesskolen 2017-2021* har i vedtaks form forpliktet seg til å legge til grunn kunnskap om hva som gir ønsket effekt. Ved å delta i forskningsprosjektet *Kultur for læring* (KFL) og tidligere *Vurdering for læring* (VFL), har skolene i Åsnes tatt dette på alvor. Disse prosjektene har i seg både mål og verktøy som er godt fundert i bred skoleforskning, og dette begynner å sette spor i Åsnesskolen.

Det felles gode arbeidet som legges ned i Åsnesskolen i forbindelse med Fagfornyelsen, vil i følge forskningen gi bedre resultater. Noe som går igjen i Fagfornyelsen, er at lærerne må ha anledning til å samarbeide om opplæringen, dele erfaringer i profesjonelle læringsfellesskap og utvikle nye metoder og tilpasninger for elevene. De utfordrer hverandre positivt og viser en imponerende vilje og evne til endring og utvikling i dette arbeidet.

Kommunestyret blir årlig orientert om og invitert til debatt rundt skole i forbindelse med framlegg av *Kvalitetsmelding for grunnskolen*. Meldingene fra de siste årene viser gode resultater både på skolefag og skolemiljø, og viktigst av alt en stabil progresjon.

Kommunedirektøren uttrykte for Kommunestyret 24.9.18 og 27.5.19 bekymring rundt hvorvidt Åsnesskolen klarer å opprettholde og videreføre den positive progresjonen i framtiden. Dette kom også tydelig fram på Budsjettkonferansen på Elverum i 2018 og seinere i andre faglige og politiske fora.

Kompetanse og praksisendring

Kompetanse

Med økende krav til lærerutdannelse; karakterer fra skolen, Mastergrad, studiepoeng i det faget som skal undervises i, øker lærernes kompetanse.

Skoleforskningen er tydelig på at læreren og dennes kompetanse er den viktigste faktoren for progresjon og økt læringsutbytte. Åsnesskolen har en høy prosentandel av lærere med godkjent kompetanse.

Indikator	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20
Antall elever	737	709	695	681	662
Årsverk lærere	68,4	65,7	71,4	72,7	74,7
Andel lærere med godkjent utdanning	99,5	94,6	92,8	96,1	97,8
Antall assistent-årsverk i skolen	8,4	9,9	10,8	8,4	9,0

Kilde: Skoleporten. Åsnes kommune skoleeier, Grunnskole, Antall elever og lærerårsverk, Offentlig, Alle trinn, Begge kjønn;

Lovverket tar derimot ikke høyde for alle typer kompetanser som det er behov for i en skole med store variasjoner. Loven setter et minimumskrav, men er likevel tydelig på at alle elevene skal ha et forsvarlig og likeverdig tilbud ut fra sine spesifikke behov. Her kommer man i møte med mindre enheters sårbarhet. Størrelsen på personalet kan speile bredden på kompetansen. Blir denne for smal, kan likeverdighetsprinsippet rokkes ved. Dette prinsippet sier at barn og unge i Åsnes skal ha et likeverdig opplæringstilbud, uavhengig av skole. Sjansene for å opprettholde et likeverdig tilbud slik Åsnesskolen er organisert i dag, er etter kommunedirektørens mening små. Faren for ikke å klare ivareta progresjonen er økende. Det samme gjelder kravet om å løse de utfordringene som Åsnesskolen står overfor i og med kommunens og regionens levekår.

Åsnes har seks skoler og åtte barnehager som søker etter samme kompetanse, med variasjoner fra år til år. I tiden som kommer vil det også bli søkt etter kompetanse som ikke er typisk skolefaglig, men som skal ivareta elevers sammensatte behov. Regelmessig får skolene elever med utfordringer som berører store deler av skolen, og som krever ytterligere spisset kompetanse og erfaring.

At såpass mange enheter søker etter tilnærmet samme kompetanse og erfaring, gjør sektor oppvekst sårbar på kompetansefeltet, både med tanke på å rekruttere og beholde. Sammen med lærernorm, kompetansekrav og Fagfornyelsen, møter Åsnes kommune utfordringer som

kan bli for mange og for store for en kommune på Åsnes sin størrelse, og den barnehage- og skolestrukturen som nå er.

Kompetanse måles ikke alene i studiepoeng, men i svært høy grad gjennom profesjonell faglig samhandling i arbeidshverdagen. Små enheter kan oppleve en nedre smertegrense for hvor lite et kollegium bør være, for å opprettholde et godt faglig miljø i skolehverdagen.

Tilpasset opplæring

Åsnesskolen har i forhold til lærertetthet og utdannelsesnivået på lærerne, hatt gode forutsetninger, ut fra hva forskningen sier, for å lykkes innen skole, med gode resultater over mange år. Elevtallet har sunket, årsverkene av lærere har økt. Likevel har Åsnesskolen lavere resultater enn forutsetningene tilsier. I tabellen under kan man lese antall elever pr. lærer i grunnskolen. Den er høy.

Indikator og nøkkeltall	2015-16	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20
Lærertetthet 1.-7. trinn	11,7	12,8	11,0	11,0	10,6
Lærertetthet 8.-10. trinn	17,0	15,5	14,8	13,9	12,5
Lærertetthet i ordinær undervisning	17,5	18,1	17,4	15,5	14,7

Åsnes kommune skoleeier, Grunnskole, Lærertetthet, Alle trinn, Begge kjønn. Kilde:*Skoleporten*

Med økende antall av unge mennesker med psykiske utfordringer i samfunnet, stilles det stadig oftere spørsmål ved om det er et økende behov for annen kompetanse inn i skolen. Flere skole i Norge prøver ut ordninger med miljøarbeider, psykolog, sosialarbeider, o.l.

Praksisendring

Et betimelig spørsmål er hvorvidt dette er en fremtidig løsning på en utfordring, eller brannslukking? Kan det tenkes at organiseringen innad i skolene, undervisningen og innholdet er med på å skape utfordringene med psykisk helse? At vi ikke møter elevenes behov, og dermed ikke i tilstrekkelig grad driver tilpasset opplæring? Står dagens skolestruktur i veien for de beste tiltakene?

Første gang tilpasset opplæring ble nevnt som begrep i en norsk læreplan var i M87, og da som en visjon. I *Opplæringsloven § 1-3 Tilpassa opplæring* står det: «*Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte eleven, lærlingen, praksisbrev-kandidaten og lærekandidaten.»*

I *Fagfornyelsens Overordnet del* er tilpasset opplæring et sentralt punkt under avsnittet om prinsippene for skolens praksis. Der står det bl.a.: *«Skolen skal legge til rette for læring for alle elever og stimulere den enkeltes motivasjon, lærelyst og tro på egen mestring.»* Elevenes læring og utvikling skal stå i sentrum for skolens virksomhet. Elevene møter skolen med ulike erfaringer, forkunnskaper, holdninger og behov. Skolen må gi alle elever like-verdige muligheter til læring og utvikling, uavhengig av deres forutsetninger.

Hva er denne tilpassede opplæringen? Tilpasset opplæring handler om å se hver enkelt elev, og tilpasse undervisningen til hver enkelt elevs behov. Elevene er forskjellige, med ulike evner, talenter, interesser, lidenskaper. Elevene lærer best på ulike måter og med ulike metoder. Noen lærer bedre ved å lese om, noen lærer bedre ved å høre om, noen lærer bedre ved å se på, noen lærer bedre ved å gjøre selv, noen lærer bedre alene, mange lærer bedre i samarbeid med andre. Det er mange kombinasjoner mellom de ulike metodene å lære på og avhengig av hva som skal læres.

Utdanningsdirektoratet skriver om sammenhengen mellom resultater fra grunnskolen og gjennomføring av videregående utdanning:

> *«Forskning viser også en sterk sammenheng mellom resultater fra grunnskolen og gjennomføring av videregående utdanning.*
>
> *Gjennomføring*
> *3 av 4 elever fullfører og består videregående opplæring i løpet av fem år. Det er den høyeste andelen siden målingene begynte. Gjennomføringen er høyere på studieforberedende enn på yrkesfag. Samtidig er 14,4 prosent av ungdom mellom 16 og 25 år uten og utenfor videregående opplæring. Resultater fra grunnskolen er den viktigste enkeltfaktoren som kan predikere om elever vil gjennomføre videregående opplæring. Jo viktigere gjennomføring av videregående opplæring er i samfunnet, jo mer alvorlig er situasjonen for de som ikke gjennomfører. Det blir stadig færre jobber som ikke krever formell utdannelse, og konkurransen om disse jobbene blir hardere. Uten fullført og bestått videregående opplæring risikerer unge derfor å møte betydelige problemer med å oppnå stabil tilknytning til arbeidslivet.»* https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/tema/utdanningsspeilet-2019/gjennomforing

Tabellen under viser sammenheng mellom grunnskolepoeng etter ungdomsskolen og fullført videregående opplæring i Norge.

Ungdomsskolen, ÅUS, kan vise til en formidabel økning i eksamensresultater og standpunktkarakter de senere år. Dette finner man i de siste års *Kvalitetsmelding for grunnskolen* og på skoleporten.no.

Oppnådde grunnskolepoeng etter fullført grunnskole	Prosentandel som fullfører videregående skole med studie- eller yrkeskompetanse på normert tid. Begge kjønn 2013 – 2018 i prosent
10 – 24	10,8
25 – 29	23,1
30 – 34	39,0
35 – 39	58,5
40 – 44	75,9
45 – 49	87,4
50 – 54	92,3

Kilde: Statistisk sentralbyrå (SSB)

Samfunnet trenger arbeidskraft i alle sektorer. I primærnæringen, sekundærnæringen, helse og omsorg, tjenesteytelser og innen akademia. Våre elever har ulike evner, interesser og potensiale, men de har alle et iboende potensiale skolen plikter å se og videreutvikle.
Ved å øke nivået i grunnskolen, og med dette øke gjennomføringsevnen for videregående skole, gir vi elevene muligheten til å ta egne yrkesvalg. Ved å gi elevene valgmuligheter, kan flere elever oppdage sitt eget potensiale og flere komme ut i fremtidig arbeid. Det å gjøre elevene i stand til å ta egne yrkesvalg, å gjøre dem til bedre livsmestrere, er et hovedfokus i skolens samfunnsmandat, og derfor en vesentlig del av utdanningens formål.

En konsentrering av skolepersonalet og skoleledelsen vil kunne styrke grunnskolen i Åsnes ytterligere og øke andelen av elever som gjennomfører videregående skole.

Skolens betydning for levekår

Barnehage og skole er avgjørende instanser i et menneskes og samfunns liv og hvilken utvikling man får. Forskning viser at en god barnehage og fullført grunnskole og videre-gående skole, øker sjansene for bedre levekår helsemessig, økonomisk og sosialt betydelig. Man kan si at skolen må kompensere med sin kompetanse og kvalitet parallelt med lokalsamfunnets utfordringer innen levekår. Jo større og komplekst det er, dess mer må skolen bidra. Åsnes er i en slik kategori.

Det er ingen grunn til å tro at det er andre instanser enn barnehage og skole – utdanning - som er best egnet til å endre situasjonen. Selvfølgelig i samarbeid på tvers av ulike

instanser, som f.eks. Familiens hus, og fagmiljøer. Dette krever et sterkt fagmiljø, som man naturlig finner i større enheter.

Oversiktsdokumentet for folkehelse viser at Åsnes er et lokalsamfunn med en befolkning preget av lave inntekter, høy prosentandel som mottar uføreytelser, høy arbeidsledighet og et lavt utdanningsnivå blant foresatte. Dette er indikatorer som erfaringsmessig er reproduserende og fører til lave skoleresultater og dermed lav gjennomførelse av videregående skole.

Konsekvensen av dette kan være et lokalsamfunn preget av få arbeidsplasser og lite innovasjon og nyskaping. En annen konsekvens kan være lav tilflytting.

Økonomi, bygg og skyss

Det ble nedsatt en gruppe som skulle se på økonomien i de ulike forslagene arbeidsgruppa har valgt å legge frem som aktuelle alternativer for fremtidens organisering av barnehage og skole i Åsnes kommune - struktur. Gruppen har kun vurdert de økonomiske sidene i de ulike alternativene, og har ikke foretatt noen vurderinger i forhold til det pedagogiske og faglige aspektet. Ut fra mandatet til arbeidsgruppen er dette punkt 2 d og e.

Gruppen har bestått av følgende personer:

- Jan Roald Maliberg, enhetsleder eiendom
- Siv Lie Huse, enhetsleder Flisa skole og SFO
- Anne Flisnes, rådgiver oppvekst
- June Flobergsundet, konsulent oppvekst
- Anita U Løvbæk, økonomisjef

Følgende alternativer er beregnet:

Barnehager:

Alternativ 1	Jara, Sønsterud, Myrsnipa og Bashammeren (som i dag)
Alternativ 2	Utvidet Bashammeren og Myrsnipa eller Østsiden
Alternativ 3	Oppvekstsenter på Sønsterud bestående av skole og barnehage. Barnehagene Jara, Myrsnipa og Bashammeren som i dag.
Alternativ 4	Sentrum barnehage

Skoler:

Alternativ 1	Sønsterud, Jara, Flisa og Åsnes u-skole (som i dag)
Alternativ 2	Skoler på Flisa og Sønsterud (oppvekstsenter) og Åsnes u-skole
Alternativ 3	Skolesenter på Flisa med to bygninger (1.-7.trinn og 8.-10.trinn). Alternativ 3 er bygningsmessig satt opp med både tilbygg til eksisterende Flisa barneskole (3a) og bygging av helt ny barneskole (3b).

Bygg

Det er gjennomført vurdering av ettersleps- og vedlikeholdskostnader i alle kommunens barnehage- og skolebygg av Øystein Opås takstforretning AS v/ Anders Austad. Disse vurderingene er benyttet som grunnlag i forhold til de eksisterende byggene. På nye bygg er det hovedsakelig brukt erfaringstall fra Norsk Prisbok. Dette er gruppas utgangspunkt for alle beregningene av de bygningsmessige kostnadene.

Alle bygg som er beregnet i dokumentet er med utgangspunkt i vedlikehold av eksisterende bygg eller nye bygg. Det er ikke tatt med, og beregnet, å sette moduler til eksisterende bygg for å utvide arealet.

Barnehager

For å kunne beregne kostnadene for de forskjellige alternativene er det brukt anbefalte og veiledende minimumsarealer, erfaringspriser og andre forutsetninger der det er nødvendig. Dersom det ved prosjektering foretas endringer vil også kostnadsbildet endres. Tallene må derfor kun betraktes som orienterende, men kan sammenlignes i og med at samme modell er benyttet gjennomgående. Alle beløp er med utgangspunkt i 2020-kroner, og prisstigning i perioden 2020–2040 er ikke lagt inn. Rivningskostnader, utkjøp av eiendommer, opparbeidelse av parkeringsplasser og veger, og eventuelle salgsinntekter er ikke inkludert. Kaptialkostnader er beregnet i sammendraget i pkt. 5.

- Leke- og oppholdsareal i våre eksisterende barnehager er 802 m2.
- Eksisterende barnehager har et bruttoareal på 2 165 m2.

Det vises til Kommunestyrevedtak 125/04: Netto leke- og oppholdsareal for barn under 3 år er 6,75 kvadratmeter og for barn over 3 år er 4,5 kvadratmeter.

Barnehageloven har et minstekrav på netto leke- og oppholdsareal for barn over 3 år – dette er 4 kvadratmeter. For barn under 3 år skal det være ca. 1/3 mer.

NB: I beregningen er det benyttet minstekravet. Dersom kommunestyrets vedtak videreføres i de nye byggene, vil dette øke kostnadene med 12,5 % - både bygge- og driftskostnader bygg.

Jara barnehage:

- *Bygningsmessige forhold*: Barnehagen består av en etasje, den ble bygd som et tilbygg til Jara skole i 1995. Nytt kjøkken i 2015.

- *Reguleringsmessige forhold:* Barnehagen ligger i et område med flomfare, kfr. Kommuneplan 2019–2030 sin arealdel og planbestemmelsenes § 4-1, a). I slike områder tillates ikke anlegg eller byggetiltak uten at det samtidig er utredet, og etableres, nødvendige sikringstiltak. Barnehagens beliggenhet medfører få/ingen trafikale problemer, det er 1 gardsbruk langs den ca. 250 m lange adkomstvegen frem til Fv-2062.

Sønsterud barnehage:

- *Bygningsmessige forhold*: Bygning i en etasje pluss kjeller. Vestre del av bygningen er et tidligere bolighus med ukjent byggeår. Tilbygg mot øst og oppgradering av vestre del i 2005.

- *Reguleringsmessige forhold:* - arealet som er regulert til barnehage («Allmennyttige formål») er ca. 4,1 da brutto (dvs. inkl. bygg, parkering). Friområde i sør ca. 5,6 da (da=dekar) eier er Åsnes kommune. Bebygde boligtomter i øst og vest, kjøreveg til boligfeltet mot nord. Det er 7 boliger langs den ca. 180 m lange adkomstvegen fra barnehagen til Rv-206.

Myrsnipa barnehage:

- *Bygningsmessige forhold:* Bygning i en etasje, kjeller under søndre del. Søndre del er oppført i 1985, tilbygg mot nord i 1990. Nytt utvendig takbelegg i 2019. «Grillhytte» satt opp i 2019/2020. Denne skal søkes inn som en del av barnehagens leke- og oppholdsareal.

- *Reguleringsmessige forhold*: Arealet som er regulert til barnehage er ca. 4,8 da brutto. Friområde i vest ca. 3,6 da. I nord, øst og sør er det bebygde boligtomter. Åsnes kommune eier friområdet og boligene sør for barnehagen. Barnehagens beliggenhet inne i boligfeltet fører til økt trafikkbelastning for ca. 25 boliger langs den ca. 380 m lange adkomstvegen fra barnehagen frem til Fv-206.

  Adkomst i dag er via Myravegen, som med rette belaster ca 25 boliger med trafikk.

En eventuell utvidelse av barnehagens areal sydover (der kommunale boliger ligger i dag), vil medføre at levering/henting/trafikk kan flyttes til Negardsvegen uten belastning for boligområder:

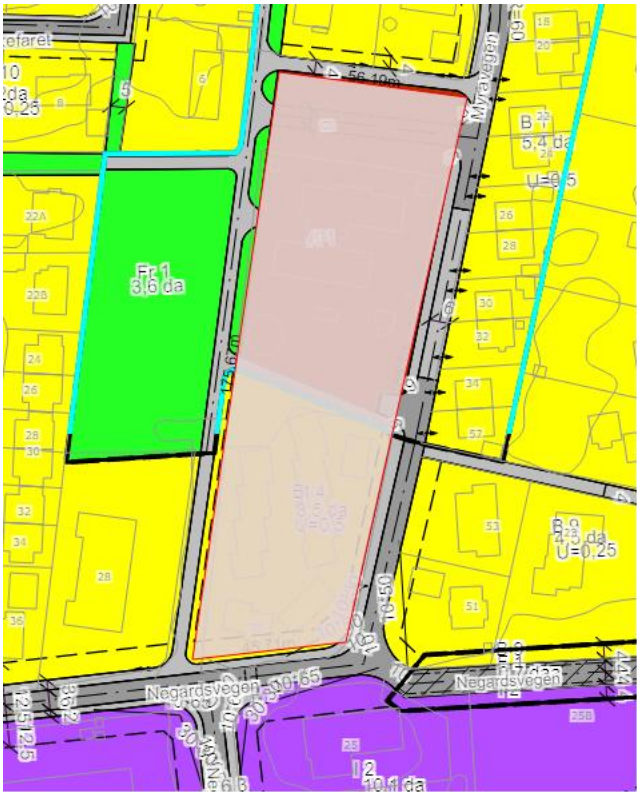

Bashammeren barnehage:

- *Bygningsmessige forhold:* Bygning i en etasje, byggeår 2001. I 2018 bygde FAU Bashammeren barnehage trafikkløype på en av de ubebygde boligtomtene vest for barnehagen.

- *Reguleringsmessige forhold: A*realet som er regulert til barnehage er ca. 3,7 da brutto. I tillegg bruker de felles lekeareal i sør som er på ca. 1,4 da. Området rundt barnehagen er ellers regulert til boliger. Boligtomtene i nord og vest er ikke bebygd. Friområdet og ubebygde boligtomter eies av Åsnes kommune. Barnehagens beliggenhet medfører biltrafikk rundt mye av boligfeltet i Bashammeren. Langs den ca. 1 100 m lange adkomstvegen ned til Rv-2 er det 24 boliger.

Østsiden skole:

- *Bygningsmessige forhold:* Bygningsmassen på Østsiden er på ca. 1 800 m2 BTA, dvs. ca. 100 m2 mer enn de tre barnehagene Jara, Myrsnipa og Sønsterud til sammen. Eldste bygg har to etasjer og en underetasje, ukjent byggeår. Paviljong i en etasje er fra 1960-tallet. Gymsal i

  en etasje pluss underetasje antas å være bygd rundt 1960. Tilbygg mot nord i en etasje er fra ca. år 2000. I 2015 ble utvendige fasader og tak rehabilitert på eldste bygg og paviljong.

- *Reguleringsmessige forhold:* Området som er regulert til «Offentlig eller privat tjenesteyting». I kommuneplanens arealdel er dette ca. 30,5 da. Etablering av en barnehage på Østsiden vil medføre få eller ingen trafikale problem for nærmiljøet. Det er ikke boliger langs adkomstvegen frem til Rv-2.

Tabell: Kostnader ved de ulike alternativer for barnehagestruktur – drift og investering eks bemanningskostnader

ALT.	**BARNEHAGENE**	**Drifts-kostnader bygg og uteomr.**	**Oppgradering av dagens lokaler** (Etterslep, TEK 17)	**Tilbygg/ nybygg** (Brukertilpasninger)	**Vedlikehold**	**SUM KOSTNADER**
		2020–2040	Engangskost.	Engangskost.	2020–2040	**2020–2040**
		kr eks mva	*kr eks mva*	*kr eks mva*	*kr eks mva*	***kr eks mva***
1	Alle barnehager som i dag	41,1 mill	1,2 mill	4,8 mill	12,0 mill	**59 mill**
2	Bashammeren + Myrsnipa m/nytt (til)bygg / eller Østsiden	35,0 mill 35,5 mill	0,6 mill 0,1 – 1,8 mill	28,2 mill 0 – 7,5 mill	9,3 mill 10,2 mill	**73 mill** **47–53 mill**
3	Ny barnehage på Sønsterud skole + Jara, Myrsnipa, Bashammeren som i dag	39,5 mill	0,8 mill	16,8 mill	10,3 mill	**67 mill**
4	En ny sentrums-barnehage for alle	28,7 mill	0 mill	78,8 mill	4,4 mill	**112 mill**

Som oversikten viser er det store variasjoner i kostnadsbildet i forhold til bygg på de ulike alternativene. Det er viktig at disse kostnadene også sees i sammenheng med tallene som legges frem under pkt. 3 i dokumentet «Bemanning».

Jara, Sønsterud, Myrsnipa og Bashammeren – dagens organisering (alt.1)

Ved å opprettholde dagens organisering med fire kommunale barnehager i separate bygg må det påregnes kostnader til oppgradering til dagens standard (TEK17). I tillegg er det et vedlikeholdsetterslep på byggene. Etterslep av vedlikehold og oppgradering er kalkulert til 1,2 mill. Det må også foretas bygningsmessige brukertilpasninger på til sammen 4,8 mill. Driftskostnader for bygg og uteområder beløper seg til ca. 2 mill årlig. Dette inkluderer renhold, vaktmester, energi, vedlikeholds- og renholds materiell. Beregningen er gjort med utgangspunkt i gjennomsnitt av årene 2017–2019.

Dersom dette alternativet velges bør arbeidene med etterslep og brukertilpasninger gjennomføres så raskt som mulig, slik at byggene kommer opp i «normal standard». Dette vil si en engangskostnad på 6 mill.

Det er også verdt å merke seg at selv om nødvendige oppgraderinger gjennomføres av bygg og tekniske anlegg, så vil fortsatt disse bygningene ha svakheter i forhold til nye bygg. Dette er f.eks. mere energitap pga. mindre isolasjonstykkelse, godkjente ventilasjonsanlegg vil ha lavere ytelser enn nye anlegg og anleggene er uten kjøling.

Tabell: Drift- og vedlikeholdskostnader bygg og uteområder barnehager alt.1

Drift-/vedlikeholdskostnader – bygg og uteområder [1]	**Energi**	**Drift/ved-likehold**	**Renholds-materiell**	**SUM KOSTNADER**
	kr eks mva	*kr eks mva*	*kr eks mva*	*kr eks mva pr år*
Sønsterud barnehage	44 000	54 000	8 000	106 000
Myrsnipa barnehage	140 000	60 000	14 000	214 000
Bashammeren barnehage	120 000	98 000	14 000	232 000
Jara barnehage	60 000	66 000	6 000	132 000
SUM	**364 000**	**278 000**	**42 000**	**684 000**

Det er totalt 1,63 renholds- og 0,9 vaktmesterstillinger samlet i de fire barnehagene.

[1] Tallene er gjennomsnitt av de tre siste år

Tabell: Lønnskostnader og stillingsstørrelser renhold og vaktmester i barnehage alt.1

Lønnskostnader og stillingsstørrelser	Stillinger renhold	Stillinger vaktmester	SUM STILLINGER	SUM LØNNS-KOSTNADER INKL SOS.UTG
	%	%	%	kr pr år
Sønsterud barnehage	33	20	**53**	287 000
Myrsnipa barnehage	50	30	**80**	433 000
Bashammeren barnehage	50	30	**80**	433 000
Jara barnehage	30	10	**40**	216 000
SUM	**163**	**90**	**253**	**1 369 000**

Etterslep, vedlikehold og brukertilpasning på dagens barnehagebygg er beregnet med utgangspunkt i tilstandsrapporten som er mottatt.

Tabell: Etterslep, vedlikehold og brukertilpasninger alt.1

Etterslep, TEK 17, brukertilpasning, vedlikehold 2020–2040	Etterslep og TEK 17	Brukertilpasning[2]	Vedlikehold 2020–2040
	Kr eks mva	*Kr eks mva*	*Kr eks mva*
Sønsterud barnehage	450 000	780 000	2 500 000
Myrsnipa barnehage	490 000	4 000 000	4 395 000
Bashammeren barnehage	90 000	0	3 305 000
Jara barnehage[3]	200 000	0	1 835 000
SUM	**1 230 000**	**4 780 000**	**12 035 000**

Utvidet Bashammeren og Myrsnipa / eller Østsiden (alt.2)

Det forutsettes at Bashammeren barnehage drives som i dag med 60 godkjente plasser, mens Myrsnipa eller Østsiden tilføres plassene fra Jara og Sønsterud. Denne barnehagen får da totalt 124 godkjente plasser.

Driftskostnadene for barnehager i Bashammeren og Myrsnipa / eller Østsiden vil være omtrent de samme pr år. Sett i en 20-års periode vil dette være ca. 35 mill. (1,75 mill årlig). Disse kostnadene er energi, renholdsmateriell, drifts- og vedlikeholdskostnader. Lønns-kostnader til renhold og vaktmester vil være ca. kr 25 000 lavere pr. år ved valg av Myrsnipa enn Østsiden. Den store forskjellen ved dette alternativet er derfor kostnader til et nytt bygg

[2] Dette er brukertilpasninger som er rapportert fra enhetsleder.
[3] I tilstandsrapporten er kostnader for Jara skole og barnehage sammenslått. Barnehagen utgjør bygningsmessig 13 % på Jara, og beregningen er gjort med denne andelen av totalkostnaden.

ved Myrsnipa, i forhold til bruk og oppgradering av eksisterende bygningsmasse på Østsiden. Nytt bygg og oppgradering på Myrsnipa er kostnadsberegnet til 28,2 mill, mens en tilsvarende tall for Østsiden er 7,5 mill.

Driftskostnader for Bashammeren er 665 000 kr pr år.

Etablering av ny barnehage på Østsiden eller utvidelse av Myrsnipa:

Ved at det etableres en ny barnehage på Østsiden så vil Jara, Myrsnipa og Sønsterud barnehage legges ned. Disse tre barnehagene har i dag en driftskostnad på 1 388 000 kr pr år. Ved å samle barnehagene i ett bygg på Østsiden antar vi at denne driftskostnaden reduseres med 20 %. Driftskostnadene for en ny Østsiden barnehage blir i så fall:

1 388 000 kr – 20 % = 1 110 000 kr eks mva pr år.

Totale driftsutgifter for Bashammeren og NY Østsiden barnehage blir:
665 000 kr + 1 110 000 = 1 775 000 kr eks mva pr år.

Dersom man velger en utvidelse ved Myrsnipa barnehage vil det måtte oppføres et tilbygg eller frittstående bygg. Veiledende norm til lekeareal er minimum 4 m2/barn over 3 år (kfr. *«Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler – IS 2072»*):

Minimum lekeareal: 4 m2/barn x 66 barn = 264 m2

For å beregne bygningens bruttoareal multipliseres lekearealet med en faktor («*Veileder for utforming av barnehagens uteareal*»):

Byggets bruttoareal: 264 m2 x 2,6 = 686 m2 BTA

Byggekostnad bygning Myrsnipa:

Byggekostnader bygning (kfr. m2-pris fra Norsk Prisbok av januar 2020)

37 483 kr/m2 x 686 m2 BTA = 25,7 mill kr eks mva

Arealbehov uteområde Myrsnipa:

I følge *«Veileder for utforming av barnehagens uteareal»* er veiledende norm for uteområdet for barn over 3 år 24 m2/barn og 33 m2/barn under 3 år. Hvis arealet i en barnehage er mindre enn veiledende norm så har kommunen (dvs. godkjenningsmyndigheten) anledning til å begrense bruken eller gi pålegg om å benytte friområder eller andre lekeplasser regelmessig

Arealbehov barn over 3 år: 24 m2/barn x 124 barn = 2 976 m2

Dagens uteoppholdsareal i Myrsnipa er ca. 2 675 m2. Det mangler dermed: 2 976 m2 – 2 675 m2 = 300 m2 uteområde for å tilfredsstille veiledende norm. Et frittstående bygg eller tilbygg krever 686 m2 BTA. Totalt mangler det dermed ca. 1 000 m2. Dvs. at barnehagen må få tilført areal fra naboeiendommer hvis den skal ha plass til 124 barn.

Åsnes kommune eier boligeiendommene sør for barnehagen, og friområdet i vest. Boligeiendommen er ca. 3,8 da, mens friområdet er ca. 3,6 da. For å kunne bygge på disse arealene kreves det at de omreguleres til barnehageformål. I følge kommunens saksbehandler antas det at en slik sak vil ta ½-1 år å gjennomføre. Fylkesmannen må godkjenne omreguleringen.

Reguleringsplan Myrsnipa:

Byggekostnader uteområde Myrsnipa:

Ved beregning av byggekostnader uteområde antas det at kun området til den nye barnehagedelen skal opparbeides.

Byggekostnader uteområde (kfr. Norsk Prisbok av januar 2020):

1 587 kr/m2 x (24 m2/barn x 66 barn) = 2,5 mill kr eks mva.

Opparbeidelse av parkeringsplasser o.l. er ikke inkludert i prisen.

Driftskostnader bygg og uteområder Myrsnipa:

Barnehagene Jara og Sønsterud har i dag en samlet driftskostnad på kr 238 000, og en lønnskostnad på kr 503 000 kr. Total driftskostnad kr 741 000.

Et nytt barnehagebygg på ca. 690 m2 på Myrsnipa vil være ca. 240 m2 mindre enn dagens barnehagelokaler på Jara og Sønsterud. Hvis vi regner ut driftskostnader pr m2 skulle det mindre bygningsarealet bety en besparelse på: (741 000/930 m2) x 240 m2 = 191 000 kr. Dvs. at driftskostnaden for 690 m2 nybygg i så fall ville blitt: kr 741 000 – kr 191 000 = kr 550 000.

Et nytt bygg antas også å kunne driftes 20 % rimeligere enn et eldre bygg (jfr. alternativ 2). Dvs. at driftskostnaden for 690 m2 nybygg blir redusert til: kr 550 000 – 20 % = kr 440 000.

Drifts- og lønnskostnader pr år:

Dagens barnehage Myrsnipa: 433 000 + 214 000 = 647 000 kr
+ nytt (til)bygg Myrsnipa: = 440 000 kr
Myrsnipa barnehage inkl. nybygg = 1 087 000 kr

+ Bashammeren barnehage: 433 000 + 232 000 = 665 000 kr

Totale driftsutgifter for Bashammeren og utvidet Myrsnipa:
665 000 kr + 1 087 000 kr = 1 752 000 kr eks mva år.

Etterslep, brukertilpasninger og vedlikehold for Bashammeren, Østsiden og Myrsnipa er beregnet med utgangspunkt i mottatt tilstandsrapport.

Tabell: Etterslep, vedlikehold og brukertilpasning alt.2

Etterslep, TEK 17, brukertilpasning, vedlikehold 2020–2040	Etterslep og TEK 17	Brukertilpasning*	Vedlikehold 2020–2040
	Kr eks mva	*Kr eks mva*	*Kr eks mva*
Myrsnipa barnehage (eks bygg)	490 000	4 000 000[4]	4 395 000
Myrsnipa barnehage (nytt bygg)	0	28 200 000	1 600 000
Bashammeren barnehage	90 000	0	3 305 000
SUM	**580 000**	**32 200 000**	**9 300 000**

[4] Dette er brukertilpasninger som er rapportert fra enhetsleder.

Etterslep, TEK 17, brukertilpasning, vedlikehold 2020–2040	Etterslep / TEK 17	Bruker-tilpasning	Vedlikehold 2020–2040
	Kr eks mva	*Kr eks mva*	*Kr eks mva*
Bashammeren barnehage	90 000	0	3 305 000
Østsiden skole/ÅOS	1 668 000	0	6 905 000
SUM	**1 758 000**	**0**	**10 210 000**

Kostnaden for Østsiden på 1 668 000 kr viser hva som er påkrevd for å bringe skolelokalene opp til «normal standard». Dvs. at *hvis* barnehagen kan flytte inn i skolelokalene uten at det er påkrevd med noen brukertilpasning av skolelokalene, så er dette minimumskostnad ved å etablere en ny barnehage på Østsiden.

Det antas imidlertid at lokalene må bygges om noe for å tilpasses til barnehagens behov. Siden det ikke foreligger noen konkrete planer for hvordan barnehagen skal se ut, må det legges til grunn noen forutsetninger. Disse er:

- Det antas at det kun er påkrevd med innvendig ombygging/oppussing da det meste av skolebygget ble pusset opp utvendig i 2015.
- Det forutsettes at kun et areal tilsvarende minimum lekeareal bygges om/pusses opp som da er 4 m2/barn x 124 barn = ca. 500 m2

Øystein Opås Takstforretning AS opererer med 15 000 kr/m2 i sine beregninger for innvendig ombygging. I så fall blir ombyggingskostnaden: 15 000 kr/m2 x 500 m2 = 7 500 000 kr eks mva.

Vi forutsetter da at etterslep og TEK 17 kostnadene på 1,668 mill kr inngår i denne ombyggingskostnaden. Kostnadsbildet for etablering av barnehage på Østsiden vil da se slik ut:

Etterslep, TEK 17, brukertilpasning, ombygging av lokaler Østsiden, vedlikehold 2020–2040	Etterslep / TEK 17	Bruker-tilpasning/ nybygg	Vedlikehold 2020–2040
	Kr eks mva	*Kr eks mva*	*Kr eks mva*
Bashammeren barnehage	90 000	0	3 305 000
NY Østsiden barnehage *INKL OMBYGGING*	0	7 500 000	6 905 000
SUM	**90 000**	**7 500 000**	**10 210 000**

Alternativ 3 – oppvekstsenter på Sønsterud bestående av skole og barnehage. Barnehagene Jara, Myrsnipa og Bashammeren som i dag.

Ved etableringen av et oppvekstsenter på Sønsterud, må det bygges nytt og opparbeides et uteområde for barnehagen.

Bygging på området som er regulert til formålet (rødfarget areal) er relativt problemfritt. Hvis det imidlertid er ønskelig å bygge barnehagen i det grønnfargede LNFR-området må det i følge kommunes saksbehandler gjennomføres en omregulering som kan ta flere år (forhandlinger med fylkesmannen, fylkesmannens aksept, utarbeidelse av ny reguleringsplan, forhandling med grunneiere/grunnerverv, bygging av infrastruktur).

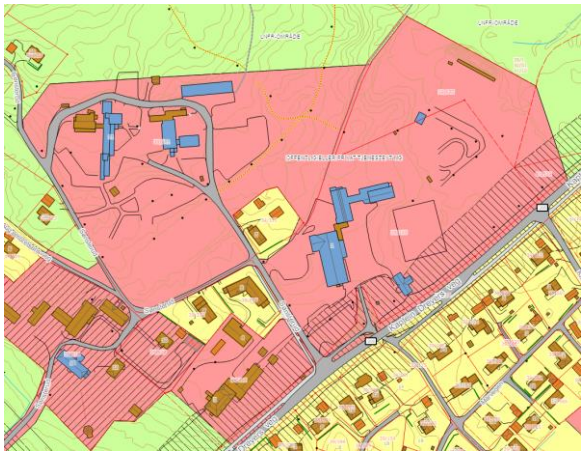

- *Reguleringsmessige forhold:* I kommuneplanens arealdel er stort område ved Sønsterud skole regulert til «Offentlig eller privat tjenesteyting» (lyse rødt område på kart). Sønsterud skoles andel av dette området er på ca. 33,7 da. Åsnes kommune eier tilliggende regulerte areal i nord, og her har Åsnes Skiskytterlag etablert skytebane. I vest er det Innlandet Fylkeskommune som er grunneier.

En ny barnehage vil generere økt biltrafikk med privatbiler på den kommunale vegen «Sønsterud». Det er 1 boligeiendom og 1 kommunal utleiebolig, med 5 leiligheter, langs den 120 m lange adkomstvegen fra skolen ned til Fv-206.

Driftskostnader for et nytt barnehagebygg ved Sønsterud skole og opprettholdelse av de 3 andre barnehagene Jara, Bashammeren og Myrsnipa er beregnet til 1,975 mill kr/år. Dvs. 39,5 mill kr eks mva i perioden 2020 - 2040.

Etterslep på Myrsnipa, Jara og Bashammeren er kostnadsberegnet til 780 000 kr eks mva. Ved nybygg på Sønsterud blir det ingen slik kostnad der.

Byggekostnaden for et nytt barnehagebygg på Sønsterud anslås til 12,8 mill kr eks mva. Tilbygg på Myrsnipa barnehage er anslått til 4 mill kr. Dvs. en byggekostnad på totalt 16,8 mill kr eks mva.

Vedlikehold i 20-årsperioden for de fire barnehagene er beregnet til 10,3 mill.

Samlet sett anslås alternativ 3 å koste 67,34 mill kr.

Fordelen med et nytt bygg er at det tilfredsstiller dagens krav til bl.a. inneklima - ventilasjon, kjøling, varme, lys, romutforming og energisparing, og det vil ha lite vedlikeholdsbehov i mange år. Minussiden er investeringskostnaden.

Eksisterende Sønsterud barnehage ligger inne i et boligområde, og etter en omregulering av eiendommen bør den være et kurant salgsobjekt.

Driftskostnader bygg og uteområder:

Drift og vedlikeholdskostnader for *eksisterende* Sønsterud barnehage er 393 000 kr/år.
Å beregne driftskostnadene for et nytt bygg, uten at det foreligger konkrete planer og tegninger som viser inndeling og utforming, gir usikre tall. Det har derfor blitt sett på hva som har blitt brukt i tilsvarende rapporter - «*Vurdering av ny skolestruktur i Nesodden kommune 2019*» og «*Rapport 1-10 skole eller todelt sentrumsskole 2019, Halden*». I de rapportene er det lagt til grunn at et nytt bygg kan driftes 20 % rimeligere enn et gammelt.

Vi forutsetter dermed at vår drift av en ny Sønsterud barnehage kan utføres 20 % rimeligere enn driften av eksisterende barnehage. For de andre barnehagenes er regnskapstallene uendret da det ikke blir noen forandring på driften av disse i dette alternativet.

Tabell: Drift- og vedlikeholdskostnader bygg og uteområder barnehager alt.3

Drift-/vedlikeholdskostnader - bygg og uteområder	Energi	Drift/ved-likehold	Renholds-materiell	SUM KOSTNADER
	kr eks mva	*kr eks mva*	*kr eks mva*	*kr eks mva pr år*
NY Sønsterud barnehage	35 000	43 000	7 000	85 000
Myrsnipa barnehage	140 000	60 000	14 000	214 000
Bashammeren barnehage	120 000	98 000	14 000	232 000
Jara barnehage	60 000	66 000	6 000	132 000
SUM	**355 000**	**267 000**	**41 000**	**663 000**

Lønnskostnader renhold og vaktmester kan reduseres med 20 % på ny Sønsterud barnehage, mens for de andre blir ressursene opprettholdt.

Tabell: Lønnskostnader og stillingsstørrelser renhold og vaktmester i barnehagene alt.3

Lønnskostnader og Stillingsstørrelser	Stillinger renhold	Stillinger vaktmester	SUM STILLINGER	SUM LØNNS-KOSTNADER INKL SOS.UTG
	%	%	%	kr pr år
NY Sønsterud barnehage	26	16	**42**	230 000
Myrsnipa barnehage	50	30	**80**	433 000
Bashammeren barnehage	50	30	**80**	433 000
Jara barnehage	30	10	**40**	216 000
SUM	**156**	**86**	**242**	**1 312 000**

Arealbehov og bygge kostnader ny barnehage Sønsterud:

Arealbehov bygg:

Sønsterud barnehage har 30 godkjente plasser. Det forutsettes at antall plasser i ny barnehage vil ligge på samme nivå. Minimum lekeareal blir (kfr. *«Veileder til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler – IS 2072»*):

- Veiledende minimum lekeareal innvendig bygg: 30 plasser x 4 m2/barn over 3 år = 120 m2

I tillegg til lekeareal består en barnehage av andre rom så som stellerom, toaletter, gangareal, boder, personalrom osv. For å finne ut hvor stort bygget blir inkludert disse rommene multipliserer vi lekearealet med et erfaringstall (faktor). I kapittelet «Tomtas størrelse» i «*Veileder for utforming av barnehagens uteareal*» anslås denne faktoren til å ligge i området 2,5–2,8 (våre eksisterende barnehager har en faktor på 2,2). Det er valgt å bruke 2,6:

- Minimum bruttoareal barnehagebygg: 120 m2 x 2,6 = 312 m2 BTA

Bygg kostnader bygg:

Ved beregning av byggekostnadene for et nytt barnehagebygg bruker vi erfaringstall fra Norsk Prisboks database. Norsk Prisbok er en kontinuerlig oppdatert database som bl.a. inneholder erfaringspriser pr m2 BTA (bruttoareal) for ulike bygningstyper. Tall fra januar 2020 er lagt til grunn for kostnadsberegningen, og m2-prisen gjelder for en barnehage i 1 etasje:

- Byggekostnad: 37 483 kr/m2 x 312 m2 BTA = 11,7 mill kr eks mva

Arealbehov uteområdet:

Kfr. veileder «*Veileder for utforming av barnehagens uteareal*»:

- Minimum uteområde barnehage: 24 m2/barn x 30 plasser = 720 m2

Sønsterud skoles leke-/uteområde er på ca. 18 000 m2 netto. For skoler anbefales det at uteområdet er minimum 30 m2 pr elev (kfr. NMBUs publikasjon fra september 2019 «*Uteområder i barnehager og skoler – hvordan sikre kvalitet og utforming»).* Dvs. at 140 skoleelever bør ha minimum: 30 m2/elev x 140 elever = 4 200 m2.
Det er med andre ord god plass på området til både skole og barnehage.

Byggekostnader uteområdet:

I følge Norsk Prisbok er gjennomsnittlig kostnad for barnehagers uteområde 1 587 kr/m2 (opparbeidelse av parkeringsplasser og veger er ikke inkludert i denne kostnaden):

- Byggekostnad uteområde: 1 587 kr/m2 x 720 m2 = 1,1 mill kr eks mva

Vi har forutsatt at barnehagen bygges på den kommunale skoleeiendommen. Hvis det bygges andre steder, slik at det må kjøpes areal og foretas omregulering, kommer de kostnadene i tillegg.

Etterslep og vedlikehold bygg alt. 3:

Det eksisterende barnehagebygget på Sønsterud (Krokmoen) vil ikke bli pusset opp hvis det bygges et nytt barnehagebygg på skoletomta. Dvs. at den etterslepskostnaden utgår.

For det nye barnehagebygget på Sønsterud brukes Rådgivende Ingeniørers anbefaling som sier at det må brukes 115 kr/m2 hvis vedlikeholdet skal bevare verdien på bygget:115 kr x 312 m2 = 36 000 kr/år. Dvs. 720 000 kr i løpet av 20 år.

For de 3 andre barnehagene blir kostnadene som angitt i tilstandsvurderingen.

Tabell: Etterslep, vedlikehold og brukertilpasning alt.3

Etterslep, TEK 17, brukertilpasning, vedlikehold 2020–2040	Etterslep/ TEK 17	Tilbygg og nybygg (Brukertilp.)	Vedlikehold 2020–2040
	Kr eks mva.	*Kr eks mva.*	*Kr eks mva.*
NY Sønsterud barnehage	0	12 800 000	720 000
Myrsnipa barnehage	490 000	4 000 000[5]	4 395 000
Bashammeren barnehage	90 000	0	3 305 000
Jara barnehage [6]	200 000	0	1 835 000
SUM	**780 000**	**16 800 000**	**10 255 000**

Sentrum barnehage (alt 4)

Dette alternativet har som utgangspunkt at det bygges et nytt barnehagebygg i Flisa sentrum. Byggekostanden for et slikt bygg er beregnet til 78,8 mill eks mva. De årlige driftskostnadene vil være ca. 1,4 mill. Dette er ca. 30 % besparelse i forhold til drifts-kostnadene som barnehagene samlet har pr i dag. De årlige vedlikeholdskostnadene vil være ca. kr 220 000. Dette er iht. anbefalt sum med 115 kr/m2 om gis av Rådgivende ingeniørers Forening.

Det er flere ulike alternativer til tomt for et nybygg. Dette er området mellom Flisa skole og Åsnes ungdomsskole. Åsnes kommune eier to av de tre boligene som er på dette området i dag. Andre mulige plasseringer er arealet vest for Rema 1000, eller arealet øst og nord for Flisa ungdomshus. Begge disse to arealene er regulert til LNFR-formål, og må dermed omreguleres. I de videre beregningene er det forutsatt at en ny Sentrum barnehage bygges på det regulerte området mellom Flisa skole og Åsnes u-skole. Plassering her er god med tanke på trafikk, kort veg til Myrmoen turområde, idrettshall og arealet er allerede regulert til formålet. Det er usikkerhet om arealet er stort nok til å romme både ny barnehage og to skolebygg. Dette er avhengig av hvordan strukturen blir på skole. En ny barnehage har behov for 6 500 m2 brutto.

Eventuelt salg av eksisterende bygg på Jara, Sønsterud, Myrsnipa og Bashammeren er ikke inkludert i beregningen.

Fordelen med et helt nytt barnehagebygg er at det tilfredsstiller dagens krav til bl.a. inneklima og romutforming. I tillegg vil det være relativt rimelig driftsmessig i mange år fremover, men

[5] Dette er brukertilpasning (tilbygg) som er rapportert fra enhetsleder
[6] I tilstandsrapporten er kostnader for Jara skole og barnehage sammenslått. Barnehagen utgjør bygningsmessig 13 % på Jara, og beregningen er gjort med denne andelen av totalkostnaden.

dette påfører kommunen store investeringskostnader, og dermed kapitalkostnader i fremtidens budsjetter.

Arealbehov bygning:

Antall godkjente barnehageplasser pr mars 2020 var 184 stk. Dette legges til grunn i de videre beregninger.

I Kunnskapsdepartementets merknader til barnehageloven og avsnittet «Tomtas størrelse» i «*Veileder for utforming av barnehagens uteareal*» står det at veiledende norm for barnas innearealer er 4,0 m2 pr barn over 3 år, og ca. 5,2 m2 pr barn under 3 år. Det er imidlertid kommunen som er godkjenningsmyndigheten, og som bestemmer størrelsen på barnehagens innendørs leke- og oppholdsareal. Beregnet areal for barn over 3 år gir følgende minimum lekeareal:

- 184 plasser x 4 m2/barn = 736 m2

Med utgangspunkt i lekearealet multipliseres det med en faktor for å beregne bygningens bruttoareal. Faktorene som angis i ovennevnte veileder er 2,5 – 2,8. Denne faktoren inneholder areal i bygningen som ikke er leke/oppholdsrom for barna, så som stellerom, toaletter, gangareal, boder, personalrom osv. Det er valgt å bruke en faktor på 2,6:

- Bygningens bruttoareal: 736 m2 lekeareal x 2,6 => 1 914 m2 BTA

Byggekostnad:

Ved beregning av byggekostnader brukes erfaringstall fra Norsk Prisboks database. Norsk Prisbok er en kontinuerlig oppdatert database som bl.a. inneholder erfaringspriser pr m2 BTA (bruttoareal) for ulike bygningstyper. Tallene er fra januar 2020.

- Byggekostnad barnehage en etasje: 37 483 kr/m2 x 1 914 m2 = 71,8 mill kr eks mva

Løst inventar og utstyr, tomt, finansiering, kunstnerisk utsmykning, andre spesielle kostnader er ikke inkludert i byggekostnadene.

Arealbehov uteområde:

I følge «*Veileder for utforming av barnehagens uteareal*» er veiledende norm for uteområdet for barn over 3 år 24 m2/barn og 33 m2/barn under 3 år. Hvis arealet i en barnehage er

mindre enn veiledende norm har kommunen (dvs. godkjenningsmyndigheten) anledning til å begrense bruken eller gi pålegg om å benytte friområder eller andre lekeplasser regelmessig.

- Veiledende arealbehov uteområde m/barn over 3 år: 184 barn x 24 m2/barn = 4 416 m2

Parkeringsplasser og veger er ikke inkludert i dette arealet.

Kostnader for opparbeidelse av uteområde:
I følge Norsk Prisbok er gjennomsnittlig kostnad for barnehagers uteområder 1 587 kr/m2.

- Byggekostnad uteområde: 1 587 kr/m2 x 4 416 m2 = 7 mill kr eks mva

Kostnaden med parkeringsplasser og veger er ikke inkludert.

Skoler og SFO

Gruppen har sett på tre ulike alternativ innen skolestruktur. I de alternativene som medfører store bygningsmessige endringer er det lagt til grunn anbefalte og veiledende minimumsareal, erfaringspriser og andre forutsetninger der det er påkrevd. Dette fordi det ikke foreligger konkrete planer eller tegninger som viser hvordan bygg og uteområder skal bygges. En slik konkretisering kommer først når detaljprosjektering begynner. Beløpene er i 2020-kroner, prisstigning i perioden er ikke hensyntatt. Kapitalkostnader, evt. salgsinntekter, kostnader med kjøp av eiendommer, rivning av bygg, kjøp av møbler og inventar er ikke inkludert.

Sønsterud skole og SFO:

- *Bygningsmessige forhold*: Øvre bygg i to etasjer fra ca. 1955, nedre bygg fra ca. 1973 i en etasje og SFO-bygg med ukjent byggeår i en etasje.

- *Reguleringsmessige forhold:* I kommuneplanens arealdel er et relativt stort område på Sønsterud regulert til «Offentlig eller privat tjenesteyting». Sønsterud skoles tomt er på ca. 33,7 da. Åsnes kommune eier arealet nord for skolen, og her har Åsnes Skiskytterlag etablert skytebane. I vest er det Innlandet Fylkeskommune som er grunneier. Skolen ligger gunstig til i forhold til trafikk og støy. Det er 1 privat boligeiendom og 1 kommunal utleiebolig med 5 leiligheter langs den 120 m lange adkomstvegen ned til Rv-206.

Flisa skole og SFO:

- *Bygningsmessige forhold: L*angstrakt bygg i hovedsakelig en etasje. Eldste del har byggeår 1985, tilbygg øst og vest fra 1997. Nytt ventilasjonsanlegg i gymsal og garderober i 2014, etterisolering av loft på deler av skolen i 2017, SFO-kjøkken rehabilitert i 2018. Det er satt opp tilbygg/moduler med arbeidsrom for lærere i 2015 og 2020.

- *Reguleringsmessige forhold:* Området med Flisa skole – Åsnes ungdomsskole som er regulert til «Offentlige bygg – undervisning» har et areal på ca. 36,5 da brutto (dvs. inkl. bygg). Arealet med de 3 boligtomtene langs Skolevegen har et areal på ca. 4,2 da. Åsnes kommune eier 2 av de 3 boligeiendommene. Totalt er området som er regulert til offentlige bygg ca. 40,7 da. Skolens plassering er god med tanke på trafikk, det er 3 bolighus langs adkomstvegen.

Jara skole og SFO:

- *Bygningsmessige forhold*: Eldste fløy i sørvest er antakelig fra 1960-tallet, tilbygg mot nord inkl. gymsal ca. 1968, tilbygg mot øst ca. 1984, og tilbygg mot øst (administrasjon og barnehage) i 1995. I 2005 ble midtre del av skolebygget rehabilitert, og det ble samtidig montert nye ventilasjonsanlegg.

- *Reguleringsmessige forhold: S*kolen ligger i et område med flomfare, kfr. Kommuneplan 2019–2030's arealdel og planbestemmelsenes § 4-1, a). I slike områder tillates ikke anlegg eller byggetiltak uten at det samtidig er utredet, og etableres, nødvendige sikringstiltak.

  Skolens beliggenhet medfører få/ingen trafikale problemer i forhold til boliger.

Åsnes ungdomsskole:

- *Bygningsmessige forhold:* Byggeår 1969, total renovering (eks østfløy) og nytt tilbygg med kantine og ny lærerfløy i 2004. Østfløy (skolekjøkken) renovert i 2012, 6 nye ventilasjonsanlegg og avfukter i svømmehall montert i 2017.

- *Reguleringsmessige forhold:* Jfr. Flisa skole. Skolens plassering medfører få trafikale problem. Det ligger 8 boliger langs adkomstvegen/ «rundkjøringen» nord for ungdomsskolen.

Tabell: Kostnader ved de ulike alternativer for skolestruktur – drift og investering eks bemanningskostnader

ALT.	SKOLENE	Drifts-kostnader bygg og ute-områder	Oppgradering av dagens lokaler (Etterslep, TEK 17)	Tilbygg/ nybygg (Brukertil-pasninger)	Vedlikehold	SUM KOSTNADER
		2020–2040	Engangskost.	Engangskost.	2020–2040	2020–2040
		kr eks mva	*kr eks mva*	*kr eks mva*	*kr eks mva*	*kr eks mva*
1	Sønsterud, Jara, Flisa og Åsnes ungdomsskole	232,8 mill	8,1 mill	5,9 mill	53,8 mill	**301 mill**
2	Sønsterud og Flisa barneskoler + Åsnes ungdomsskole	217,3 mill	6,69 mill	6,58 mill	42,85 mill	**273 mill**
3a	Flisa skole m/nytt tilbygg + Åsnes ungdomsskole	174,3 mill	5,06 mill	75,09 mill	36,12 mill	**291 mill**
3b	Helt ny Flisa skole + Åsnes ung-domsskole	164,7 mill	3,03 mill	213,86 mill	31,0 mill	**413 mill**

Som oversikten viser er det store variasjoner i kostnadsbildet i forhold til bygg på de ulike alternativene. Det er viktig at disse kostnadene sees i sammenheng med tallene som legges frem under pkt. 3 i dokumentet «Bemanning».

Arealer på eksisterende skolebygg og uteområder:

Det foreligger ikke statlige arealkrav for skoleanlegg slik det gjør for barnehager. Arealnormen for grunnskoler vedtas av den enkelte kommune, men den skal være i henhold til lover og forskrifter. I denne forbindelsen er følgende forskrifter og lover sentrale:

- ✓ forskrift om miljørettet helsevern,
- ✓ forskrift vedrørende byggetekniske krav (TEK 17),
- ✓ krav til universell utforming
- ✓ opplæringsloven
- ✓ arbeidsmiljøloven

Hvor stort en skoles uteoppholdsområde anbefales å være er omtalt i «*Uteområder i barnehager og skoler – Hvordan sikre kvalitet i utformingen*». Det er en publikasjon som NMBU (Norges miljø- og biovitenskaplige universitet ÅS) utga i september 2019. Den ble utarbeidet på oppdrag av Helse- og Utdanningsdir. Publikasjonen gir følgende anbefalinger for skoleanlegg:

- ✓ uteområde pr elev i grunnskolen bør være minst 30 m2
- ✓ for skoler 100–499 elever brukes anbefalingen om minst 30 m2/elev
- ✓ for skoler med flere enn 500 elever anbefales et tillegg på 15 m2/elev
- ✓ i bysentrum/tettbebygde områder anbefales det at arealet reduseres til 18 m2/elev

Når det gjelder definisjonen på hva som skal regnes med i skolens uteområde, fremgår det av veiledningen til § 5-6 i TEK 17: «*uteoppholdsareal er et areal som er egnet til lek, opphold og rekreasjon. Uteoppholdsarealet omfatter den ubebygde delen av tomta som ikke er avsatt til kjøring eller parkering. Areal avsatt til f.eks. søppelkasser, sykkelstativ, o.l. er ikke egnet til opphold, og skal ikke medregnes i oppholdsarealet» (kfr. Kommunal og moderniseringsdep 2014, s 31).*

Tabell: arealer på eksisterende skolebygg og uteområder

	Elever	Bygning	**Bygg**	Uteoppholds-område	**Uteopp-holdsområde.**
	Antall	*m2 BTA*	***m2 BTA pr elev***	*m2 netto*	***m2 pr elev***
Sønsterud skole	140	3 400	**24**	19 600	**140**
Jara skole	55	2 700	**49**	8 600	**156**
Flisa skole	233	3 800	**16**	9 000	**38**
Åsnes u-skole	230	4 120[7]	**18**	21 300	**92**
SUM	**658**	**15 500**		**54 700**	

Som tabellen viser har alle kommunenes skoler tilstrekkelig med uteområde pr elev jfr. anbefalingene.

[7] Eks svømmehall. Dette gjelder også bta pr elev.

Sønsterud, Jara, Flisa og Åsnes u-skole – dagens organisering (alt.1)

Dagens organisering har driftskostnader for skolebyggene og tilhørende uteområder på 11,6 mill eks mva. pr år. Dvs. 232,8 mill i en 20-årsperiode. Etterslep og TEK 17-oppgradering har en engangskostnad på 8,1 mill eks mva. Brukertilpasninger (tilbygg Flisa skole) er kostnadsberegnet til 5,9 mill eks mva. Fremtidig vedlikehold i perioden 2020–2040 er beregnet til 53,8 mill eks mva. eller ca. 2,7 mill pr år.

Totalkostnaden i en 20-års periode for dette alternativet blir dermed 301 mill eks mva. når *engangskostnadene* (investeringskostnader) er tatt med i beregningen.

Driftskostnader skolebygg og uteområder:

Driftskostnader på bygg og uteområder inkluderer også vaktmester- og renholds stillinger. Dette er splittet i to tabeller – drifts- og vedlikeholdskostnader og lønnskostnader renhold og vaktmester.

Tabell: Årlige drifts- og vedlikeholdskostnader skolebygg og uteområder

	Energi	**Drift/ vedlikehold**	**Renholds-materiell**	**SUM KOSTNADER**
Drift- og vedlikeholds-kostnader bygg og uteområder[8]	*kr eks mva*	*kr eks mva*	*kr eks mva*	*kr eks mva*
Sønsterud skole	528 000	587 000	30 000	1 145 000
Jara skole	310 000	385 000	17 000	769 000
Flisa skole	522 000	244 000	43 000	809 000
Åsnes ungdomsskole	1 313 000	1 405 000	71 000	2 789 000
SUM	**2 730 000**	**2 621 000**	**161 000**	**5 512 000**

[8] Gjennomsnitt for de tre siste år

Tabell: Årlige lønnskostnader til vaktmester og renhold skolebygg og uteområder

	Stillinger renhold	Stillinger vaktmester	SUM STILLINGER	SUM LØNNS-KOSTNADER INKL SOS.UTG
Lønnskostnader og stillingsstørrelser	*%*	*%*	*%*	*kr eks mva*
Sønsterud skole	177	60	**237**	**1 268 000**
Jara skole	100	30	**130**	**698 000**
Flisa skole	235	60	**295**	**1 573 000**
Åsnes ungdomsskole	385	100	**485**	**2 588 000**
SUM	**897**	**250**	**1 1147**	**6 127 000**

Etterslep, vedlikehold og brukertilpasninger på skolebyggene må gjennomføres dersom eksisterende organisering videreføres. Dette fremkommer i tilstandsrapporten og er satt opp i tabellen under.

Tabell: Etterslep, vedlikehold og brukertilpasninger eksisterende skolebygg

	Etterslep og TEK 17	Brukertil-pasninger	Vedlikehold 2020–2040
Etterslep, TEK 17, brukertilp., vedlike-hold 2020–2040	*kr eks mva*	*kr eks mva*	*Kr eks mva*
Sønsterud skole	1 632 000	0	10 555 000
Jara skole[9]	1 394 000	0	11 290 000
Flisa skole	2 032 000	5 882 000[10]	13 600 000
Åsnes ungd. skole inkl. svømmehall	3 025 000	0	18 330 000
SUM	**8 083 000**	**5 882 000**	**53 775 000**

[9] Jara skole = rapportens tall – 13 % som gjelder Jara barnehage

[10] På Flisa skole er det nå utplassert to modulbygg med arbeidsplasser for lærere. Tallet på 2,04 mill r som ligger inne i tilstandsrapporten er kostnaden for den andre modulen som ble satt opp i høst.
De har et bruttoareal på ca 160 m2. Modulbyggene tilfredsstiller kravene til arbeidsplasser og tekniske krav i TEK 17, men det er her allikevel valgt å legge inn kostnaden for oppføring av et nytt permanent tilbygg som erstatning for modulene. Ut ifra Norsk Prisboks vil et slikt tilbygg koste: 36 763 kr/m2 x 160 m2 = 5 882 080 kr eks mva.

Skoler på Flisa og Sønsterud (oppvekstsenter) og Åsnes u-skole (alt.2)

Ved dette alternativet legges Jara skole ned. Elevene derfra overføres til Flisa skole som da vil få ca. 290 elever. Sønsterud og Åsnes ungdomsskole driftes videre som i dag.

Driftskostnadene for de tre skolene er beregnet til ca. 10,9 mill eks mva. pr år. Dvs. 217,28 mill i en 20-års periode. Etterslep og TEK 17-oppgardering har en beregnet engangskostnad på 6,69 mill eks mva. Tilbygg og opparbeidelse av uteområde Flisa skole er beregnet til å koste 6,58 mill eks mva. Dette er også engangskostnader. Utgifter til rivning for de to modulbyggene er ikke medregnet. Fremtidig vedlikehold i perioden 2020–2040 er beregnet til 42,85 mill eks mva. eller ca. 2,1 mill pr år.

Totalkostnaden i en 20-års periode for dette alternativet blir dermed 273 mill eks mva. når *engangskostnadene* (investeringskostnader) er tatt med i beregningen. Eventuelle inntekter fra salg av Jara skole inngår ikke i kostnadsanslaget.

Norconsult utarbeidet i 2015 notatet «*Presentasjon av arealnormer for grunnskoler i fem kommuner*» for Utdanningsdirektoratet. Hensikten med arbeidet var å sammenligne arealnormen for tre skoleslag i kommunene Bergen, Bærum, Oslo, Stavanger og Trondheim. Disse kommunene ble valgt fordi de er store utbyggere av skolebygg. *Rapporten var ment for å gi et sammenligningsgrunnlag ved planlegging av arealbehovet for grunnskoler.*

Notatet gir en detaljert oversikt over gjennomsnittlig m2-nettoareal pr elev, m2 generelle lærings-arealer, m2 spesialutstyrte læringsarealer, m2 elevgarderober og toaletter, m2 personal – og administrasjon m.m. I notatets kapittel 3 «Presentasjon og sammenligning av areal pr elev» står det:

- barneskoler med 400 elever planlegges med et nettoareal pr elev mellom

  8,3 m2 (Bergen) og 8,5 m2 (Stavanger).
- ungdomsskoler med 450 elever planlegges med et nettoareal pr elev som varierer mellom

  8,1 m2 (Bærum) og 9,1 m2 (Stavanger).

Nettoareal defineres som det arealet som svarer til bygningens formål og bruk (funksjonsareal, NS3940). Tekniske rom, trafikkareal og veggtykkelser inkluderes ikke i dette nettoarealet. For å beregne bruttoareal (BTA) som inkluderer også disse andre rommene opererer notatet med en faktor på 1,5. Dvs. nettoareal x 1,5 = bruttoareal.

Vi legger til grunn et nettoareal på 8,5 m2 pr elev i barneskoler og 9,0 m2/ elev i ungdomsskoler, og får da følgende bruttoareal:

- barneskoler: 8,5 m2/elev x 1,5 = 13 m2 pr elev
- ungdomsskoler: 9,0 m2/elev x 1,5 = 13,5 m2 pr elev

Det gir følgende bygningsmessige arealbehov:

	Antall elever	Norconsult - min bruttoareal	Dagens bygg, bruttoareal	Arealbehov
Flisa skole	288	3 744 m2	3 800 m2	ok
Sønsterud skole	140	1 820 m2	3 400 m2	ok
Åsnes ungdomsskole	230	3 105 m2	4 120 m2[11]	ok

Uteområdet anbefales, som tidligere beskrevet, å være 30 m2/elev. Ved Flisa skole vil behovet for uteoppholdsområdet være 8 640 m2 ved dagens elevtall. Skolens område er ca. 8 980 m2, og er stort nok iht. anbefalingene.

Kostnader til nytt bygg og uteområde:

Som nevnt i fotnote i alternativ 1 så er det utplassert to modulbygg som inneholder arbeidsplasser for lærere på Flisa skole. Tallet på 2,04 mill kr som ligger inne i tilstandsrapporten er kostnaden for den andre modulen som ble satt opp nå i høst.

Modulbyggene har et bruttoareal på ca. 160 m2. De tilfredsstiller kravene til arbeidsplasser og tekniske krav i TEK 17, men ved en endring av skolestrukturen antas det at det er ønskelig å bygge et permanent tilbygg som erstatning for modulene. Ut ifra Norsk Prisboks vil et tilbygg på 160 m2 koste:

36 763 kr/m2 x 160 m2 = 5 882 080 kr eks mva.

Arealet som er nødvendig å opparbeide rundt tilbygget anslås til 500 m2. I følge Norsk Prisbok koster opparbeidelse av på uteområdet 1 398 kr/m2 på skoler:

1 398 kr/m2 x 500 m2 = 700 000 kr eks mva

[11] Eks svømmehall

Totalkostnaden for tilbygg og uteområde blir da 6 582 000 kr eks mva. Ved Sønsterud skole og Åsnes ungdomsskole er elevtallet uendret, så der er det ikke behov for tilbygg.

Etterslep, TEK 17 og vedlikehold:

I tilstandsrapporten er det pekt på etterslep vedlikehold, oppgradering til TEK 17 standard og fremtidig vedlikeholdskostnader. For alternativ 2 med barneskoler på Flisa og Sønsterud, og videreføring av Åsnes ungdomsskole fremkommer dette i tabellen under.

Tabell: Etterslep, vedlikehold og brukertilpasninger(til-/nybygg) eksisterende skolebygg

	Etterslep og TEK 17	**Brukertil-pasninger (tilbygg/nybygg)**	**Vedlikehold 2020–2040**
Etterslep, TEK 17, brukertilp., vedlike-hold 2020–2040	*kr eks mva*	*kr eks mva*	*Kr eks mva*
Sønsterud skole	1 632 000	0	10 555 000
Flisa skole	2 032 000[12]	6 582 000	13 968 000[13]
Åsnes ungd.skole inkl. svømmehall	3 025 000	0	18 330 000
SUM	**6 689 000**	**5 882 000**	**42 853 000**

Driftskostnader:

Driftskostnadene på Jara og Flisa skoler (jfr. tidligere tabeller, alternativ 1) er i dag 3 849 000 kr. Det anslås en besparelse på 20 % (jfr. rapportene «Vurdering av ny skolestruktur i Nesodden kommune 2019» og «Rapport 1-10 skole eller todelt sentrumsskole 2019, Halden») ved at elevene flyttes fra Jara til Flisa, og Jara skole legges ned. Dvs. en årlig driftskostnad på:

- Flisa skole: 3 849 000 kr – 20 % = 3 079 000 kr eks mva pr år

[12] Etterslep og TEK 17 i eksisterende skolebygg Flisa

[13] Vedllikehold 2020 - 2040 i eksisterende skolebygg og nybygg: 13,6 mill kr + (vedlikehold nytt tilbygg: 115 kr/m2 x 160 m2 x 20 år = 368 000 kr) = 13 968 000 kr. Rådgivende Ingeniørers Forening anbefaler 115 kr/m2 hvis vedlikeholdet skal bevare verdien på bygget.

Sønsterud og Åsnes ungdomsskole får de samme driftskostnadene som i alt.1:

- Sønsterud skole: 2 408 000 kr pr år
- Åsnes ungdomsskole: 5 377 000 kr pr år

Dvs. at totale driftskostnadene ved dette alternativet blir 10 864 000 kr eks mva. årlig.

Skolesenter på Flisa med to bygninger (alt.3 a og b)

Dette alternativet er beregnet ut fra to ulike utgangspunkt - tilbygg til eksisterende Flisa barneskole (3a) og bygging av helt ny Flisa skole (3b).
Ved dette alternativet vil elever fra Jara og Sønsterud bli flyttet til Flisa, og skolen vi da totalt ha ca. 430 elever. Åsnes ungdomsskole vil ha samme elevantall som i dag.

Arealbehov bygninger og uteområde:
Anbefalt areal *bygg* (kfr. alternativ 2) vil være:

- barneskole: 13,0 m2 BTA x 430 elever = 5 590 m2 BTA
- ungdomsskole: 13,5 m2 BTA x 230 elever = 3 105 m2 BTA

Bruttoareal på Flisa skole er i dag ca. 3 800 m2, mens ungdomsskolens areal er 4 120 m2 eks svømmehall. Det vil derfor være behov for et tilbygg på ca. 1 820 m2 BTA på barneskolen.

Anbefalt areal *uteområde* (kfr. alternativ 2) vil være:

- barneskole: 30 m2/elev x 430 elever = 12 900 m2
- ungdomsskole: 30 m2/elev x 230 elever = 6 900 m2

Uteoppholdsområdet på Flisa skole er ca. 9 000 m2, mens det er 21 300 m2 på ungdomsskolen. Alternativet medfører at barneskolen må få overført nødvendig areal fra ungdomsskolen eller at boligeiendommene langs Skolevegen (4,5 da) tas i bruk som skoletomt. Åsnes kommune er eier av to av disse boligeiendommene pr i dag.

Tilbygg Flisa skole (alt.3a)

Byggekostnader for nytt tilbygg m/uteområder Flisa barneskole anslås til 75,09 mill eks mva. Deler av det nye tilbygget må tilpasses SFO-drift.

Driftskostnader Flisa skole og Åsnes ungdomsskole er beregnet til 8,7 mill pr år, dvs. 174,3 mill i en 20-års periode. Etterslep og TEK 17-oppgardering har en beregnet engangskostnad anslått til 5,1 mill eks mva. Fremtidig vedlikehold i perioden 2020–2040 er beregnet til 36,12 mill eller ca. 1,8 mill pr år.

Totalkostnaden i en 20-års periode for dette alternativet blir dermed 291 mill eks mva. når *engangskostnadene* (investeringskostnader) er tatt med i beregningen. Eventuelle inntekter fra salg av Jara og Sønsterud skole inngår ikke i kostnadsanslaget.

Byggekostnader og uteområde:

Byggekostnadene for et tilbygg på Flisa barneskole i en etasje (kfr. Norsk Prisbok – versjon 20-1):

36 763 kr x 1 820 m2 = 66 908 660 kr eks mva

Uteområdet på Flisa skole er som nevnt ovenfor ca. 9 da. Asfaltert område utgjør ca. 3,7 da av dette. Området er i meget dårlig forfatning (ujevnt, behov for ny asfalt, dårlig/manglende overvanns-system) at det må brukes ressurser på rehabilitering hvis skolen skal oppgraderes. Nors Prisbok angir at opparbeidelseskostnaden for nye uteområder på skoler er 1 398 kr/m2. Ut ifra det anslår vi at rehabilitering av eksisterende asfalterte skolegård vil koste ca. 700 kr/m2.

Opparbeidelse av nytt uteområde:	1 398 kr/m2 x 4 000 m2	= 5 592 000 kr eks mva
+ rehab eksisterende skoleområde:	700 kr/m2 x 3 700 m2	= 2 590 000 kr eks mva
Sum kostnad for opparbeidelse og rehab uteområde		= 8 182 000 kr eks mva

Samlet sett kommer kostnadene for nytt tilbygg og uteområder på 75,09 mill eks mva.

Driftskostnader:

Jara og Sønsterud skoler har pr i dag en driftskostnad (jfr. alternativ 1) på 3 880 000 kr eks mva. Det vil si en driftskostnad på: 3 880 000 kr/6 100 m2 BTA = 636 kr/m2.

Det nye tilbygget på Flisa er 1 820 m2. Med samme driftskostnad pr m2 som eksiterende bygg på Jara og Sønsterud tilsier det en kostnad på: 636 kr/m2 x 1 820 m2 = 1 157 520 kr. Et nytt bygg antas imidlertid å kunne driftes 20 % rimeligere enn et gammelt bygg, og i så fall blir:

Driftskostnad for tilbygg: 1 157 520 kr – 20 % = 956 000 kr

Eksisterende del av skolebygg på Flisa og ungdomsskolen forutsettes å ha samme driftskostnad som i dag, henholdsvis 2 382 000 kr og 5 377 000 kr (jfr. alternativ 1).

Dvs. at de totale driftskostnadene ved dette alternativet blir 8 715 000 kr eks mva årlig.

Etterslep, TEK 17 og vedlikehold:

For tilbygget bruker vi Rådgivende Ingeniørers anbefaling på 115 kr/m2 for å beregne vedlikeholdskostnaden: *115 kr/m2 x 1 820 m2 = 209 300 kr eks mva/år*
For eksisterende del av Flisa skole og Åsnes ungdomsskole brukes beregningene som Øystein Opås Takstforretning har gjort i tilstandsrapportene (kfr. alternativ 1).

Tabell: *Etterslep og vedlikehold eksisterende og nytt bygg*

	Etterslep og TEK 17	**Vedlikehold 2020–2040**
Etterslep, TEK 17, brukertilp., vedlike-hold 2020–2040	*kr eks mva*	*Kr eks mva*
Flisa skole (eks bygg)	2 032 000	13 600 000
Flisa skole (tilbygg)	0	4 186 000
Åsnes ungd.skole inkl. svømmehall	3 025 000	18 330 000
SUM	**5 057 000**	**36 116 000**

Ny Flisa skole (alt.3b)

I alternativet rives eksisterende Flisa skole, og både Jara og Sønsterud skoler legges ned. Åsnes ungdomsskole opprettholdes som i dag. Bygningsmessige og reguleringsmessige forhold fremgår av alternativ 1.

Byggekostnaden for et nytt skole-og SFO bygg på Flisa inkl. uteområde anslås til 210,9 mill eks mva. Kostnad til rivning av eksisterende bygg er beregnet til 2,96 mill eks mva. - en totalkostnad på 213,86 mill eks mva.

Driftskostnadene for ny Flisa skole og eksisterende Åsnes ungdomsskole er beregnet til 8,2 mill pr år. Dvs. 164,7 mill eks mva. i 20-årsperioden 2020–2040. Etterslep og TEK 17 oppgradering på ungdomsskolen er beregnet til 3,03 mill. Vedlikeholdskostnadene for de to skolene er beregnet til 31,0 mill eks mva. i 20-års perioden eller ca. 1,55 mill pr år.

Totalkostnaden for dette alternativet blir da 412,59 mill eks mva. Eventuelle inntekter fra salg av Jara og Sønsterud skole inngår ikke i kostnadsanslaget.

Arealbehov nytt bygg og uteområde:

Anbefalt areal *bygg* (kfr. alternativ 2) vil være:

13 m2/elev x 430 elever = 5 590 m2 BTA

Anbefalt areal *uteområde* (kfr. alternativ 2) vil være:

30 m2/elev x 430 elever = 12 900 m2

Totalt arealbehov for nytt barneskolebygg og uteområde er ca. 18,5 da.

Flisa skoles tomt er totalt 14 182 m2 (inkludert areal med dagens bygg). De tre eiendommene langs Skolevegen, som også er regulert til skoleformål, er på 4 523 m2. Åsnes kommune eier 2 av de 3 boligene.

Åsnes ungdomsskole har et uteoppholdsområde på 21 300 m2. Anbefalt minimumsareal for 230 ungdomsskoleelever er 6 900 m2 (kfr. alternativ 3a).

For at en ny Flisa skole skal få anbefalt minimum uteoppholdsareal må den få overført: 18,5 da – 14,1 da = 4,4 da. Dvs. areal enten fra boligeiendommene eller ungdomsskolen.

Bygge kostnader bygg og uteområde:

I følge Norsk Prisbok er kostnadene for oppføring av barneskolebygg:

- en etasjers bygg: 36 763 kr/m2 x 5 616 m2 = 206,46 mill kr eks mva

Prisboken inneholder ikke pris for et to-etasjers barneskolebygg. For et tre etasjers bygg angir de en m2-pris på 34 330 kr eks mva.

- tre etasjers bygg: 34 330 kr/m2 x 5 616 m2 = 192,8 mill kr eks mva

Det antas at det vil bli oppført et nybygg med flere etasjer, og i mangel av pris for et 2-etasjers bygg bruker vi 192,8 mill kr for 3-etasjersbygg i den videre beregningen.

Opparbeidelse av uteområdet koster ifølge Norsk Prisbok:

- 1 398 kr/m2 x 12 960 m2 = 18,1 mill kr eks mva

Total kostnad for oppføring av nytt bygg og opparbeidelse av uteområdet får dermed en anslått kostnad på 210,9 mill kr eks mva.

Opparbeidelse av parkeringsplasser og veger er ikke inkludert i prisen.

Når det gjelder rivning av eksisterende Flisa skole så oppgir Norsk Prisbok en m2-pris på 570 kr eks mva. for rivning av en komplett trebygning eks fundamenter. På en annen type bygg (betong-bygning) er forskjellen 207 kr/m2 for rivning med og uten fundament. Det benyttes samme prisforskjell, og rivekostnaden for Flisa skole inkl. fundament vil da bli:

- Rivekostnad: 780 kr/m2 x 3 800 m2 = 2 964 000 kr eks mva

Det er mulig at kostnader til opparbeidelse av uteområde kan bli noe redusert. Dette pga. at deler av eksisterende område videreføres og oppgraderes. Dette er vanskelig å konkretisere før det foreligger detaljert utkast til bygg og uteområde. Gruppa har i sine beregninger kun tatt hensyn til ny opparbeidelse av uteområde.

Drift og vedlikehold:

Driftskostnaden for dagens barneskoler er 6,3 mill kr eks mva. (kfr. alternativ 1). Det gir en m2-pris på 6 262 000 kr : 9 900 m2 = 633 kr/m2.

Det nye bygget på Flisa er 5 616 m2 BTA. Med samme driftskostnad pr m2 som dagens barneskoler tilsier det en kostnad på: 636 kr/m2 x 5 616 m2 = 3 571 776 kr eks mva/år.

Et nytt bygg antas imidlertid å kunne driftes 20 % rimeligere enn et gammelt bygg. Da blir driftskostnaden for det nye bygget:

3 571 776 kr – 20 % = 2 857 000 kr eks mva pr år.

For å anslå vedlikeholdskostnaden på nybygget brukes Rådgivende Ingeniørers anbefaling om 115 kr/m2:

Vedlikehold: 115 kr/m2 x 5 516 m2 = 634 300 kr eks mva pr år.

Driftskostnaden på Åsnes ungdomsskole fremgår i alternativ 1, dvs. 5 377 000 kr eks mva. Vedlikeholdsetterslep og TEK-17 oppgradering er beregnet til kr 3 025 000 og vedlikehold i et 20-års perspektiv til kr 18 330 000 i tilstandsrapporten fra Øystein Opås Takstforretning AS.

Summering bygg

Det er behov for betydelige oppgraderinger av eksisterende barnehage- og skolebygg for å innhente vedlikeholdsetterslep, samt oppgradere byggene til TEK 17 standard. Dette beløpet, inkludert brukertilpasning, er kostnadsberegnet til 17,827 mill.

Vedlikeholdskostnader må dekkes i driftsregnskapet, mens oppgradering dekkes i investeringsregnskapet.

Ved endring av struktur vil det i de fleste alternativene komme store investeringskostnader (engangs). Dette medfører økte finansutgifter i de kommende årene. Avskrivning av barnehage- og skolelokaler er fastsatt til 40 år. Dette betyr at låneopptak (investeringskostnader) til disse byggene kan deles lineært på dette antall år. I tillegg til avdrags- kommer det rentekostnader. Det er tatt som en forutsetning i beregningen at renten fortsatt er lav, og det er benyttet 2 % i beregningene. Disse to, avdrag og renter, er fremstilt som finanskostnader i tabellen under pkt. 5.

Bemanning

Det er foretatt en vurdering av bemanningen som må være i de ulike alternativer ut fra gjeldende lover og regelverk. Dette gjelder pedagog- og bemanningsnormer for barnehager og skoler etter nytt regelverk. Det er lagt følgende forutsetninger for beregningene:

Barnehager

Bemanning i barnehager er hjemlet i følgende lov- og regelverk:

- Lov om barnehager, sist endret i 2018
- Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager, sist endret i 2018
- Veileder om «Godkjenning av barnehager» utgitt av Kunnskapsdepartementet, 2006
- Vedtekter for barnehagene i Åsnes, sist endret 2019

Pedagogtetthet og ansatte i barnehage

Barnehageloven krever én pedagog pr 7 barn under 3 år, og én pedagog pr 14 barn over 3 år. Et barn til utløser en hel pedagogstilling. Styrerens tid til administrasjon og ledelse skal ikke inngå i beregning for pedagogisk bemanning. Bemanningen må være tilstrekkelig til at personalet kan drive en tilfredsstillende pedagogisk virksomhet. Åsnes kommune har for flere år tilbake gjort eget vedtak om to pedagoger pr avdeling i alle sine kommunale barnehager.

I de videre beregningene er det benyttet minimum bemanningsnorm iht. loven. Kommune-styrets vedtak er dermed ikke videreført. Alle plassene er beregnet ut fra storbarnsplasser (over 3 år). Dette for lettere og kunne både beregne og sammenligne alternativene.

Barnehagen skal minst ha én ansatt per tre barn når barna er under tre år, og én ansatt per seks barn når barna er over tre år. Barn skal regnes for å være over tre år fra og med august det året de fyller tre år.

I beregningene tar vi utgangspunkt i 184 plasser til fordeling i de kommunale barnehagene. Dette for at kommunen skal kunne ha fleksible ordninger for befolkningen, og kunne tilby barnehageplass for barnefamilier som ønsker å flytte hit er dette et stimuleringstiltak for tilflytting. Det ansees som viktig i en kommune som er i mangel på fagfolk innenfor enkelte grupper. Lønnsutgiftene er beregnet ut fra følgende lønnsnivå gjennomgående:

- Lønn ledelse kr 602 000
- Lønn pedagoger kr 517 000
- Lønn fagarbeider / assistent kr 430 000

I tillegg kommer sosiale kostnader.

Alle alternativene er beregnet ut fra 184 plasser. Pr i dag er det tildelt 160 plasser i de kommunale barnehagene. En økning av tildelte plasser medfører en inntekts økning til kommunen. En heldags plass i barnehage pr i dag har en makspris på kr 3 135 pr mnd. pr plass (Kr 34 485,- pr år).

Jara, Sønsterud, Myrsnipa og Bashammeren – dagens organisering (alt.1)

Ved dagens organisering trengs det 3 årsverk til ledelse, 16 årsverk pedagoger og 15 årsverk som fagarbeider/assistent – dvs. 34 årsverk beregnet ut fra 184 plasser. Det benyttes p.t. 30,6 årsverk i de kommunale barnehagene, og dette er i forhold til de tildelte 160 plassene

Totale lønnsutgifter vil være på til sammen 20,386 mill inkl. sosiale kostnader for 160 plasser, og 22,316 mill inkl. sosial kostnader for 184 plasser.

Tabell: Lønnsutgifter ved dagens organisering

Barnehage	Godkjente plasser ifht. til areal	Antall tildelte plasser i hoved-opptaket 2020	Ledelse 160/184	Pedagoger 160/184	Fagarbeider/ assistent 160/184	Lønnsutgifter i mill kr 160/184	Areal m2
Bashammeren	60	48	1/1	4,4/5	3,6/5	5,973/7,206	225
Jara	36	29	0,5/0,5	3/3	2,6/3	4,009/4,243	190
Sønsterud	30	29	0,5/0,5	3 /3	2/2	3,661/3,661	137
Myrsnipa	58	54	1/1	6/5	3/5	6,743/7,206	250
Totalt	**184**	**160**	**3/3**	**16,4/16**	**11,2/15**	**20,386/22,316**	**802**

Tabellen viser at barnehagene har godkjente arealer for flere barn enn det gis tilbud til. Etter hovedopptaket i 2020 er det 8,2 ledige plasser i de kommunale barnehagene ut fra den bemanningen de har.

Det er ikke nok voksne i barnehagene til å kunne tilby flere barn plass i sentrum – hvor det er venteliste. Dette er av budsjettmessige årsaker, og ikke arealmessige.

Utvidet Bashammeren og Myrsnipa / eller Østsiden (alt.2)

Det forutsettes at Bashammeren barnehage drives som i dag med 60 plasser. Myrsnipa eller Østsiden tilføres da de andre plassene fra Jara og Sønsterud. Denne barnehagen blir da totalt 124 godkjente plasser.
Totale lønnsutgifter vil være på til sammen 22,079 mill inkl. sosiale kostnader for 184 plasser.

Tabell: Lønnsutgifter ved utvidet Bashammeren og Myrsnipa / eller Østsiden

Barnehage	Antall plasser	Ledelse	Pedagog	Fagarbeider/ assistent	Lønnsutgifter i mill kr	Areal bhg.loven m2	Areal Åsnes kommune m2
Bashammeren	60	1	5	5	7,206	225	270
Myrsnipa/Østsiden/ny	124	2	9	12	14,873	496	558
Totalt	**184**	**3**	**14**	**17**	**22,079**	**736**	**828**

Oppvekstsenter på Sønsterud inkl. barnehage, Jara, Myrsnipa og Bashammeren (alt.3)

I dette alternativet opprettholdes det barnehager som i dag på Jara, Myrsnipa og Bashammeren. Sønsterud barnehage flyttes fra dagens lokaliteter til området på Sønsterud skole, og blir en del av Sønsterud oppvekstsenter. Dette vil ikke medføre personalmessige endringer i forhold til dagens organisering, og lønnsutgiftene vil i utgangspunktet være de samme. Det er ikke vurdert eller beregnet om man ved å lage et oppvekstsenter kan benytte personalressursene på tvers av barnehage og skole.
Totale lønnsutgifter vil være på til sammen 22,316 mill for 184 plasser.

Sentrum barnehage (alt.4)

Ved å organisere de kommunale barnehagene i en barnehage (ny eller utvide Myrsnipa) i Flisa sentrum vil man kunne utforme, og legge til rette, for en mer fleksibel barnehagedrift. Kapasiteten vil også være 24 plasser mer enn dagens organisering. I dette alternativet er det beregnet er personalbehov på 33 årsverk.

Totale lønnsutgifter vil være på til sammen 21,265 mill for 184 plasser.

Antall	Plasser	Ledelse	Pedagog	Fagarbeider/assistent	Lønnsutgifter i mill kr	Areal m2-bhg.loven	Areal Åsnes kommune
Sentrum	184	2	14	17	21,265	736	828

Skoler og SFO

Bemanning i skolene er hjemlet i Opplæringsloven.

- Lærenorm 1.-4.trinn. 15 elever pr voksen
- Lærenorm 5.-10. trinn. 20 elever pr voksen

Normen beregnes ut fra gitte kriterier som ikke er kun antall elever pr voksen. Det foretas fratrekk for bl.a. spesialundervisning og andre undervisningsmessige forhold.

Lønnsutgiftene er beregnet ut fra følgende lønnsnivå gjennomgående:

- ✓ Lønn ledelse kr 682 000
- ✓ Lønn pedagoger kr 545 000
- ✓ Lønn fagarbeider / assistent kr 430 000

I tillegg kommer sosiale kostnader.

Når det gjelder SFO benytter ca. 60 % av elevene på 1.- 4. trinn seg av dette tilbudet. Bemanning i SFO fremkommer i tabell nedenfor, og er inkludert i de totale lønnsutgiftene for hver skole.

Sønsterud, Jara, Flisa og Åsnes ungdomsskole – dagens organisering (alt.1)

Dersom man velger å videreføre dagens organisering med tre barneskoler inkl. SFO og en ungdomsskole vil det være behov for totalt 96,69 årsverk. I tillegg kommer merkantile funksjoner med 2,4 årsverk. Fordelingen vises i tabellen nedenfor.

Tabell: Lønnsutgifter ved dagens organisering

Skole/SFO	Antall elever	Ledelse	Pedagog	Fagarbeider/ Assistent	SFO ansatte	Lønnsutgifter i mill kr
Sønsterud	140	1,0	14,45	2,61	1,34	13,846
Flisa	233	2,0	25,25	4,54	4,35	25,581
Jara	55	1,0	7,00	-	0,96	6,628
Åsnes u-skole	230	2,0	26,21	3,98	-	23,436
Totalt	**658**	**6,0**	**72,91**	**11,13**	**6,65**	**69,491**

Barneskoler på Flisa og Sønsterud (oppvekstsenter) og Åsnes ungdomsskole (alt.2)

I denne oversikten er IKKE bemanning til barnehagedelen i oppvekstsenteret på Sønsterud inkludert. Det vises til pkt. 3.1.1 og 3.1.3. der dette er omhandlet.

Tabell: Lønnsutgifter ved barneskoler på Flisa og Sønsterud, samt ÅUS.

Skole/SFO	Antall elever	Ledelse	Pedagog	Fagarbeider/ Assistent	SFO ansatte	Lønnsutgifter i mill kr
Sønsterud	140	1,0	14,45	2,61	1,34	13,846
Flisa	288	2,0	25,50	5,00	5,00	26,409
Åsnes u-skole	230	2,0	26,21	3,98	-	23,436
Totalt	**658**	**5,0**	**66,16**	**11,59**	**6,34**	**63,691**

Skolesenter på Flisa med to bygninger (alt.3)

Bemanning vil være lik om det utvides eksisterende Flisa skole eller nybygg. Det vil fortsatt være to bygninger som dekker grunnskole trinnene 1.-10. – en barneskole og en ungdomsskole. Utgangspunktet for beregningen er ledelse på begge stedene, men dette kan eventuelt vurderes.

Tabell: Lønnsutgifter ved skolesenter på Flisa

Skole/SFO	Antall elever	Ledelse	Pedagog	Fagarbeider/ Assistent	SFO ansatte	Lønnsutgifter i mill kr
Flisa	428	2,5	38,50	6,00	7,00	38,174
Åsnes u-skole	230	2,0	26,21	3,98	-	23,436
Totalt	**658**	**4,5**	**64,71**	**9,98**	**7,00**	**61,610**

Summering bemanning

Kostnader til andre driftsutgifter for både barnehager og skoler vil være tilsvarende dagens kostnad. Dette er f.eks. lisenser, undervisningsmateriell, utstyr, osv. Her vil det ikke være noen stordriftsfordeler da dette i stor grad er knyttet til antall barn / elever.

Barnehager

Når alle alternativene beregnes med 184 plasser vil være forholdsvis små variasjoner på kostnadene i forhold til bemanning i de kommunale barnehagene. Ved en utvidelse av antall plasser vil dette også medfører økte inntekter i form av foreldrebetalinger.

Dagens organisering viser at det benyttes ca. 20,4 mill pr år når det tilbys 160 plasser. Omregnet til 184 plasser er lønnskostnad ca. 22,3 mill pr år ved en minimumsbemanning.

Ved å beholde Bashammeren barnehage, og lage en stor enhet enten ved Myrsnipa eller på Østsiden vil lønnskostnadene beløpe seg til ca. 22,1 mill pr år ved en minimumsbemannning.

Endring av plassering på Sønsterud, men da opprettholdelse av Jara, Myrsnipa og Bashammeren, er også lønnskostnadene beregnet til 22,1 mill pr år ved en minimumsbemanning.

I det siste alternativet ved å organisere kommunens barnehagedrift i en enhet er lønnskostnadene beregnet til ca. 21,3 mill pr år ved en minimumsbemanning.

Det fremkommer ut fra dette at en kommunal barnehage vil være det mest økonomiske alternativet i forhold til kostnader til bemanning. Det er imidlertid små besparelser som fremkommer bemanningsmessig i forhold til endring av barnehagestruktur – ca. 1 mill pr år.

Skole og SFO

De ulike alternativene innen skole er beregnet ut fra dagens elevtall. Elevtallet varier naturligvis noe over tid, og også gjennom et skoleår. Det er også forutsatt at antall elever som benytter SFO er tilsvarende dagens – ca. 60 % av elevene på 1.-4.trinn.
Dagens organisering viser at det benyttes ca. 69,5 mill pr år i Åsnes skolen til faste lønnskostnader.

Ved nedleggelse av Jara skole og beholde barneskoler på Flisa og Sønsterud, samt opprettholdelse av Åsnes ungdomsskole som i dag vil lønnskostnadene beløpe seg til ca. 63,7 mill pr år.

Ved å drifte Åsnesskolen med to bygg – en barneskole og en ungdomsskole, vil lønnskostnadene beløpe seg til ca. 57,6 mill pr år.

De ulike alternativene innen grunnskolen viser at dagens organisering har den dyreste driftsformen bemanningsmessig. Konklusjonen er at alternativ 3 er det mest økonomiske alternativet i forhold til bemanning, da dette vil gi en besparelse på 7,9 mill i årlige lønnskostnader for skoler og SFO.

Skyss

Barn og unge har rett og plikt til grunnskoleopplæring etter Opplæringslovas § 2-1. Reglene om gratis skoleskyss skal sørge for at alle får lik rett til grunnskoleopplæring uavhengig av økonomi, fysiske forutsetninger, bosted og geografi (Udir-3-2019). Reglene om skoleskyss for elever i grunnskolen står beskrevet i Opplæringslovas § 7.

Det er Innlandstrafikk som organiserer skysstilbudet i Åsnes kommune. For at retten til skoleskyss skal utløses, må avstanden mellom hjem og skole være mer enn 2 km for 1. -trinnselever og mer 4 km for 2.-10. -trinnselever. Noen elever får fri skoleskyss på grunn av særlig farlig skolevei. Disse behandles av kommunen dersom avstanden mellom hjem og skole er *under* 2 eller 4 km. Avstands-kravet kan tilsidesettes dersom omsøkte strekning vurderes som særlig farlig eller vanskelig. Innlandstrafikk behandler søknadene hvor avstanden mellom hjem og skole er *over* 2 eller 4 km.

For elever som har rett på ordinær skoleskyss, men bor slik til at det ikke går buss, setter Innlandstrafikk inn taxi. Dette utløser ingen ekstra kostnader.

En endring i skolestrukturen vil medføre endringer i skysstilbudet. Vi kan på det meste få 440 skysselever, avhengig av hvilket alternativ som velges. I tillegg kommer 23 skysselever fra Solør Montessoriskole, men disse påvirkes ikke av endringer i skolestrukturen. Etter en eventuell endring i skolestrukturen, melder vi vårt behov til Innlandstrafikk som stiller med det som trengs av materiell. Ved en strukturendring kan det være at noen elever får både kortere og lengre reisetid til skolen, men det vil være et mål at alle skal ha kortest mulig reiserute. Kommunen kan gi retningslinjer for hva som vil være akseptabel reisetid. Med reisetid menes den totale tida eleven bruker fra han eller hun drar hjemmefra og til opplæringa starter, og fra opplæringa er slutt og til eleven er hjemme. Det er særlig viktig å organisere skyssen slik at reisetida blir så kort som mulig for 1. trinnselevene.

Som et eksempel på reisetid kan det nevnes at i Akershus (Viken) fylkeskommune skal reisetida søkes begrenset til 45 minutter for elever på 1.-3. trinn, 60 minutter for elever på 4.-6. trinn og 75 minutter øvrige trinn.

En endring i skolestruktur og skysstilbud, kan også gi utslag på skolenes start- og sluttid. Det kan være at skyssen da må tilpasses andre skoler eller videregående skoler, slik at materiell og sjåfører kan utnyttes best mulig.

Når det er avklart hvilket alternativ for skolestruktur kommunestyret vil fatte vedtak om, vil kommunen gå inn i dialog med Innlandstrafikk for å få organisert skyssen på en måte som vil være mest hensiktsmessig for alle parter. Alt skal være klart til skolestart.

Skyssutgifter

Det er regnet skyssutgifter ved de ulike alternativene til ny skolestruktur. Elevtallet er hentet fra Grunnskolens informasjonssystem på udir.no, og gjelder skoleåret 2019/2020. Nye oppdateringer i forhold til elevtall for inneværende skoleår foreligger i november 2020. Opplysninger om skysskostnader er hentet fra Innlandstrafikks fakturagrunnlag. Dette sendes Åsnes kommune månedlig. Antall elever i beregningene kan variere noe i forhold til andre oppstillinger i dokumentet, dette skyldes dato for henting av opplysninger.
En endring av skolestruktur vil medføre økte kostnader til skoleskyss.

Tabell: Oversikt over skoler, antall skysselever og årlig skysskostnad skoleåret 2019/2020

Skole	Totalt antall elever	Antall skysselever	Total årlig kostnad kr
Jara skole	60	45	393 845
Flisa skole	233	88	822 320
Sønsterud skole	137	65	712 362
ÅUS	232	155	1 795 787
Solør Montessoriskole	23	23	187 187
Total kostnad 2019/20			**3 911 501**

I de videre beregningene er de totale skysskostnadene knyttet til hver skole delt på antall skysselever. Dette gir en gjennomsnittskostnad pr elev. I alternativ 2 og 3 er det benyttet kostnaden pr elev som er regnet ut ved ÅUS på elevene fra Jara og Sønsterud, da vi mener at dette vil være mest korrekt.

Skysskostnadene til elever ved Solør Montessori er ikke med i beregningene, da disse elevene ikke påvirkes av endringer i skolestrukturen. Kostnader vedr skoleskyss på Solør Montessori skole er ca 0,2 mill pr år og kommer i tillegg på alle alternativene. Per 01.08.20 er det 376 skysselever i Åsnes kommune. Dersom Solør Montessori unntas er det 353 skysselever.

Tabell: Gjennomsnittskostands pr elev pr år som har skoleskyss skoleåret 2019/2020

Skole	Gjennomsnittkostnad pr skysselev kr
Jara skole	8 752
Flisa skole	9 345
Sønsterud skole	10 959
ÅUS	11 586

Sønsterud, Jara, Flisa og Åsnes ungdomsskole – dagens organisering (alt.1)

Dagens organsiering med tre barneskoler og en ungdomsskole medfører at det er 353 elever som har rett på skoleskyss til disse skolene. Det er ulik kostnad pr elev i forhold til de ulike skolene. Dette skyldes avstand hver elev har fra sitt hjemsted til skolen.

Skole	Totalt antall elever	Antall skysselever	Total årlig kostnad
Jara skole	60	45	393 845
Flisa skole	233	88	822 320
Sønsterud skole	137	65	712 362
ÅUS	232	155	1 795 787
Totalt		**353**	**3 724 314**

Barneskoler på Flisa og Sønsterud (oppvekstsenter) og Åsnes ungdomsskole (alt.2)

Ved nedleggelse av Jara skole vil alle elevene der ha behov for skoleskyss til Flisa. Det er da benyttet kostandene pr elev som gjelder ÅUS i beregningen. Dette alternativet medfører at 368 elever må benytte skoleskyss. Skoleskyssen vil bli ca. 0,3 mill høyere ved dette alterantivet enn ved dagens organisering.

Skole	Totalt antall elever	Antall skysselever	Total årlig kostnad
Jara skole	60	60	695 160
Flisa skole	233	88	822 320
Sønsterud skole	137	65	712 362
ÅUS	232	155	1 795 787
Totalt		**368**	**4 025 629**

Skolesenter på Flisa med to bygninger (alt.3)

Dersom det opprettes et skolesenter på Flisa har elever fra Sønsterud og Jara behov for skoleskyss. Dette alternativet medfører at 440 elever må benytte skoleskyss. Skoleskyssen blir ca. 1,2 mill høyere ved dette alternativet enn ved dagens organisering, og ca. 0,9 mill høyere enn alternativ 2.

Skole	Totalt antall elever	Antall skysselever	Total årlig kostnad
Jara skole	60	60	695 160
Flisa skole	233	88	822 320
Sønsterud skole	137	137	1 624 272
ÅUS	232	155	1 795 787
Totalt		**440**	**4 937 539**

Det er ikke hensyntatt i beregningen under pkt. 4 om Innlandstrafikk kan endre sine ruter til mere hensiktsmessige og kostnadseffektive dersom det blir endret skolestruktur. Dette har vi dessverre ikke kunnskap om, men ser ikke bort fra at det kan medføre noe reduksjon pr elev ved større enheter. I tillegg kan det også bety at endring av ruter gir mindre busstid pr elev enn det som er tilfelle for de som benytter skoleskyss til Åsnes ungdomsskole i dag. Som nevnt, vil det inngås dialog med Innlandstrafikk så snart det er klart hvordan skolestrukturen i Åsnes vil bli.

Sammendrag

Gruppen har beregnet de ulike alternativene som fikk flest stemmer i arbeidsgruppen. Dette var fire alternativ på barnehager og tre alternativ på skole / SFO. Det er ikke foretatt noen vurdering i forhold til Åsnes opplæringssenter. Vårt mandat var kun å beregne kostnadene for de ulike forslagene.

For å fremstille de ulike alternativene er det valgt å sette opp en tabell som viser de *årlige kostandene* ved hvert forslag samlet.

*Tabell: Oversikt over **årlige kostnader** (mill) **i** de ulike alternativene for barnehager og skoler*

Alternativ	***Driftskostn. bygg inkl renhold, vaktmester, vedlikehold***	***Lønn***	***Skyss***	***Finans***	***Sum årlige kostn. (mill)***
Bhg som i dag(1)	*2,655*	*22,316*	*-*	*0,3*	*25,271*
Utv. Bashammeren + Myrsnipa/eller	*2,215*	*22,079*	*-*	*1,296*	*25,590*
Østsiden (2)	*2,285*	*22,079*	*-*	*0,338*	*24,702*
Sønsterud oppvekstsenter (bhg) de andre bhg som i dag (3)	*2,490*	*22,316*	*-*	*0,792*	*25,598*
Sentrum barnehage(4)	*1,655*	*21,265*	*-*	*3,546*	*26,466*
Skoler som i dag (1)	*14,330*	*69,491*	*3,724*	*0,630*	*88,175*
Sønsterud, Flisa og Åsnes u-skole (2)	*13,008*	*63,691*	*4,029*	*0,599*	*81,327*
Flisa skole m/tilbygg og Åsnes u-skole (3a)	*10,521*	*61,610*	*4,938*	*3,607*	*80,676*
Ny Flisa skole og Åsnes u-skole (3b)	*9,785*	*61,610*	*4,938*	*9,759*	*86,092*

I våre utregninger er det forusatt at alt vedlikeholdsetterslep og oppgraderinger til TEK 17 gjennomføres omgående. Dette vet vi av erfaring at ikke alltid vil bli foretatt. Disse kostandene er derfor beregnet inn i finansksotander i tabellen over da de inngår i

investeringskostandene i tabellen under. Disse kostandene er da vurdert som oppgraderingskostnader.

Tabell: Investeringskostnader for de ulike alternativene (mill)

Alternativ	***Investeringskostnad (mill)***
Bhg som i dag(1)	*6,0*
Utv. Bashammeren + Myrsnipa/eller Østsiden (2)	*28,8/9,3*
Sønsterud oppvekstsenter (bhg) de andre bhg som i dag (3)	*17,6*
Sentrum barnehage(4)	*78,8*
Skoler som i dag (1)	*14,0*
Sønsterud, Flisa og Åsnes u-skole (2)	*13,3*
Flisa skole m/tilbygg og Åsnes u-skole (3a)	*80,15*
Ny Flisa skole og Åsnes u-skole (3b)	*216,89*

Konklusjon økonomiske vurderinger:

Sett kun ut fra et *økonomisk* perspektiv er alternativ 2 på barnehager - utvidelse av antall barn på Bashammeren, og barnehage på Østsiden - det mest gunstige alternativet. Endring av struktur på barnehager gir forholdsvis små variasjoner på de årlige kostnadene for drift av kommunens barnehager. I dette perspektivet er det også viktig å ha med seg at sparte kostnader i de kommunale barnehagene gir tilsvarende redusert overføring til de private barnehagene.

På skole / SFO er alternativ 3a det mest økonomiske - flytte alle elevene til Flisa skole, og bygge ut den eksisterende skolen. I tillegg opprettholdes Åsnes ungdomsskole som i dag. Oversikten viser at det er store variasjoner på de årlige kostandene ut fra de ulike alternativene, og at kommunen kan redusere sine kostnader med ca. 7,5 mill ved å velge det minst kostnadskrevende alternativet i forhold til dagens struktur.

Beregningene i økonomidelen over har ikke tatt med utgifter til utsmykking i form av kunst el.l. til nybygg.

Økonomi og antall elever

I *Kommuneplanens samfunnsdel* får barna og de unge en sentral plass. Her nedfelles målsettingen om å skape en kultur der ledere og ansatte er bevisst på ressursbruk og arbeider for best mulig utnytting av tid og penger, hvor dette knyttes opp til hvordan en organiserer tjenestene, bygninger og tar i bruk ny teknologi. Kommunedirektøren opplever at flere områder av sektor oppvekst står under press, som igjen gjør at *Samfunnsdelens* ordlyd om god utnyttelse av tid, penger og organisering er mer relevant enn noen gang.

Tabellen under viser nyeste prognose fra Statistisk sentralbyrå (SSB) og økonomiske konsekvenser dersom prognosen slår til. Denne har en betydelig større negativ prognose enn tidligere. Tidligere prognose fremkommer i . Åsnes kommune mottar tilskudd pr. elev, og sentrale myndigheter tar ikke hensyn til hvilken struktur en kommune har for barnehage og skole i sine tilskudd.

Prognose fra SSB	År 2020	2025	2030	2035	2040
Antall elever	681 (699)	616 (666)	573 (621)	513 (589)	477 (583)
Nedgang i elevtall		- 65 elever	- 43	- 60	- 36
Antatt mindre inntekt	Dagens ramme	-7.5 mill	- 4.9 mill	- 6.9 mill	- 4.1 mill
Prognosene med dagens sats: 19.3 mill. kr. i redusert inntekt innen 2035. Tidligere prognose var på 12 mill. kr. innen 2035. Innen 2040 er prognosen kr. 23.4 mill i redusert inntekt. Mrk: Tallene i (…) er tidligere prognose fra 2018.					

Kilde: SSB. Befolkningsframskriving alderen 6-15 år. Lav nasjonal vekst.

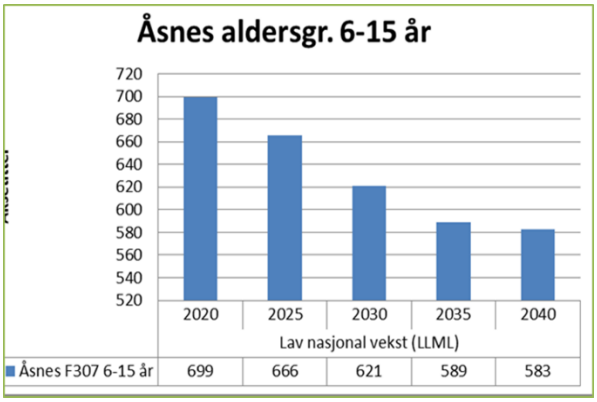

Kilde: Statistisk sentralbyrå

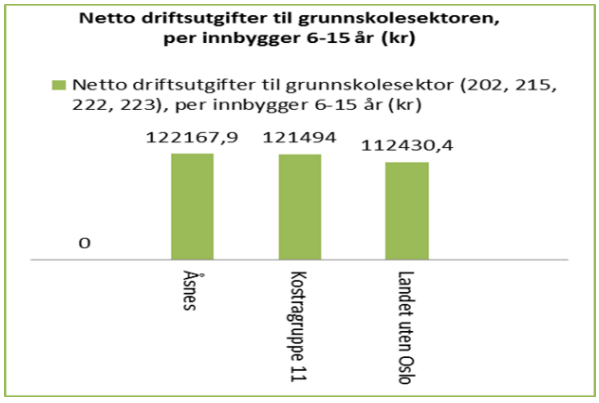

Kilde: Kostra

Tabellene viser antatt antall elever i perioden 2020 – 2040 og de alvorlige, økonomiske konsekvensene det synkende elevtallet får for Åsnesskolen, basert på netto driftsutgifter pr. elev i grunnskolen.

I den siste tabellen over vises prognosen for befolkningsveksten for aldersgruppen 6 – 15 år, som er negativ. Mye positiv kan skje i løpet av 20 år, men likevel må prognosene tas på alvor på en måte som styrker eleven, Åsnesskolen og Åsnessamfunnet.

Tar man ikke prognosene på alvor, står man i fare for å komme i konflikt med *Samfunns-delens* målsetting om at hensynet til barn og ungdom skal sikres, og at all planlegging må vurderes i forhold til dem.

Elevtall	Jara skole	Sønsterud skole	Flisa skole	Åsnes ungdomsskole	Samlet barnetrinn
2015/2016	93	135	251	258	479
2016/2017	88	140	247	234	472
2017/2018	63	136	261	235	460
2018/2019	56	137	248	240	441
2019/2020	60	138	234	233	432

Tabellen over viser tall fem år tilbake i tid og en prognose som dessverre har slått til. Det er Jara skole som har hatt nedgang av antall elever av betydning, for for skoleåret 2020/2021 har skolen ytterligere færre elever.

Kartet viser bosetting av elevene. De fleste elevene i grunnskolen er bosatt i Flisa krets (350), og deretter følger Sønsterud (206). Det er færrest bosatt i Jara krets (105).

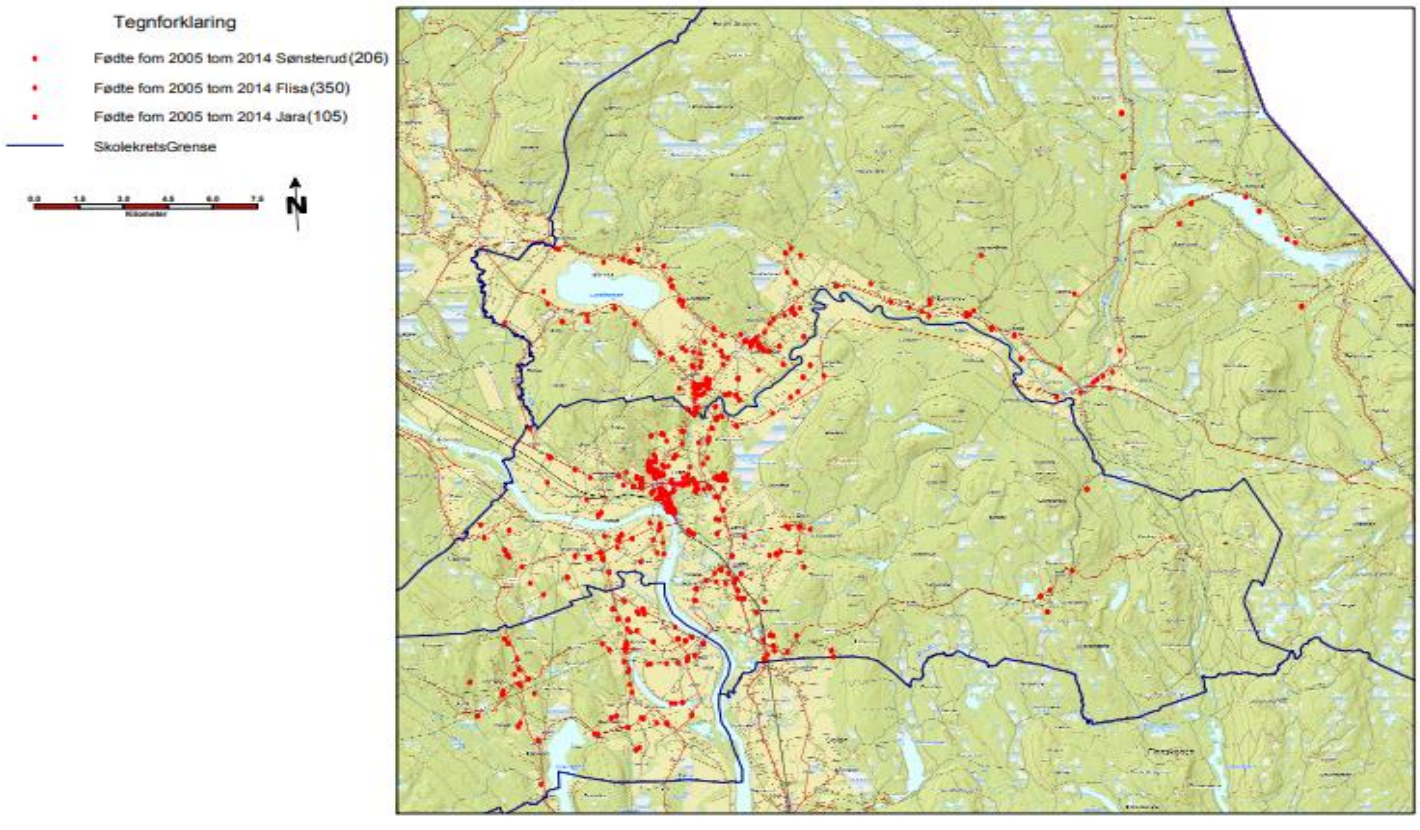

Hovedtrekkene i *Kvalitetsmelding 2018 for Åsnesskolen* viser en drastisk nedgang i befolkningsvekst i kommunen og elevtall i skolene:

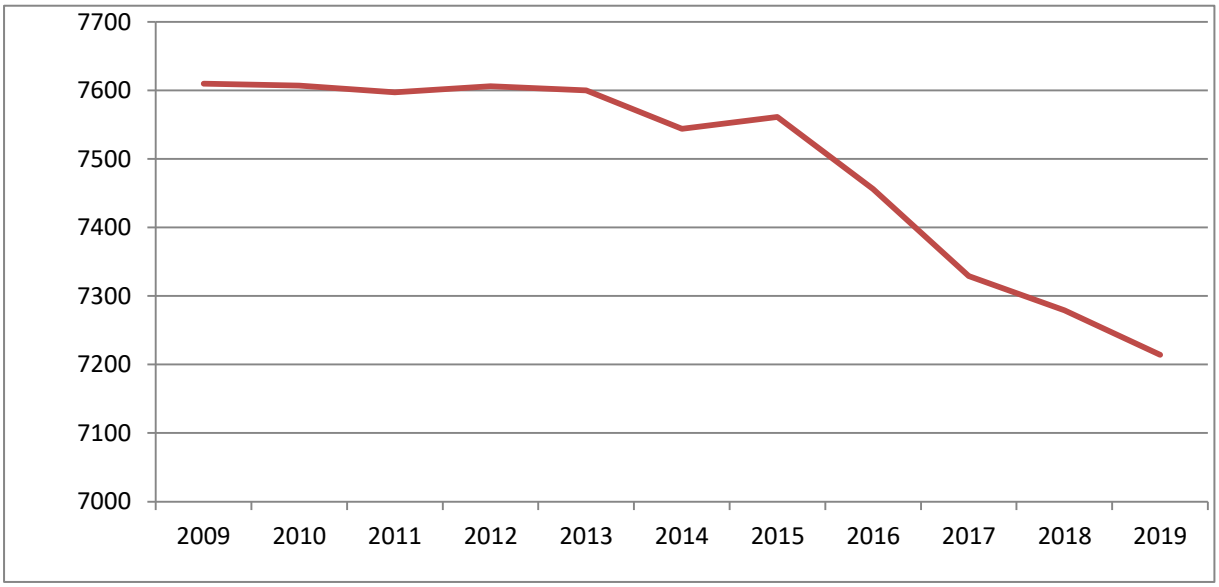

Endring i folketall i Åsnes kommune

Det viktige er ikke hvilken skole som har nedgangen i elevtall, men Åsnesskolen totalt sett. Dette rammer sektorens økonomi, og økonomien er allerede hardt prøvet. Å bevare fire skoler vil faglig sett gå på bekostning av mulighetsrommet for den enkelte skole, og etter hvert for Åsnesskolen som helhet.

I det økonomiske bildet hører lærernormen til. Den legger føringer slik:

- ✓ *Småtrinnet (1.-4. trinn): Den 16. eleven utløser en ekstra pedagog.*
- ✓ *Mellomtrinnet og u-trinnet (5.-10. trinn): Den 21. eleven utløser en ekstra pedagog.*

Rektor har mulighet til å flytte på lærerressurser internt på småtrinnet, internt på mellomtrinnet og internt på ungdomstrinnet. Her stoppet derimot fleksibiliteten, og store deler av budsjettet er låst. Rektor kan ikke lenger flytte ressurser mellom trinnene i samme omfang som før normen, selv om skolen vurderer det som faglig riktig, smart og forsvarlig.

Dette utfordrer fleksibiliteten og mulighetene til å fordele ressursene i tråd med forebygging og tidlig innsats. Rektors handlingsrom blir mindre. Slik de fleste skolenes budsjetter er nå, er det lite rom for annet enn ordinær drift.

Kommunedirektøren stiller spørsmålet om opprettholdelse av dagens struktur er viktigere enn å gjøre sektoren og kommunen mer bærekraftig inn i nær fremtid?

En annen struktur vil gjøre det mulig å innfri Åsnes kommune sine målsettinger i bl.a. *Kommuneplanens samfunnsdel* om ressursbruk, best mulig utnytting av tid og penger, og organisering. Kommunedirektøren tolker dette som at kommunen ønsker å være effektiv innenfor en faglig forsvarlig ramme. *Samfunnsdelen* gir kommunedirektøren mandat til å foreta en ny vurdering, siden den legger føringer for å prioritere investeringer som på sikt vil gi rimeligere driftskostnader.

Dagens strukturs konsekvenser for budsjettrammer og faglig utvikling må belyses, selv om det ikke er mange årene siden sist skolestrukturen ble debattert og vedtatt. Forhold innen lov- og planverk har endret seg de siste årene, både innen skole og barnehage, og flere endringer kommer. Skolene i Åsnes har den siste tiden jobbet mer forskningsbasert, noe som igjen bringer på banen ønsket om og behovet for større samhandling på tvers av skolene. Man ser at dette er veien å gå for å utvikle lærerne, elevene og samfunnet.

Sammenfatning av alternatover og SWOT-analyse

I oppstarten av prosessen ble det tatt utgangspunkt i fire alternativer for skole og fem alternativer for barnehage inkludert dagens struktur. Det har i løpet av prosessen kommet fram flere alternativer. Fagpersoner, de ulike FAU-ene og medlemmene i arbeidsgruppa har hatt muligheten til å uttale seg. Arbeidsgruppen foretok et utvalg av alternativene, som tidligere nevnt.

Alternativer barnehage

Hovedargumentene i innspillene til de som ønsker alternativet med én barnehage i sentrum og to ute i grendene, er at da dekker man sentrumsbehovet der søkermassen har vært stor over år, samtidig som man bevarer kommunale barnehagetilbud på Jara og Sønsterud. Man får styrket sentrum og samarbeidet med tilbudene som er i sentrum, og grendene kan få utnytte sine muligheter og ressurser.

Ved å ha én barnehage i sentrum med for eksempel seks avdelinger, og ha to mindre enheter ute i grendene, vil foresatte ha valgmuligheter da det kommer til størrelse på barnehagen som helhet da de søker barnehageplass. Utfordringene med dette alternativet er spørsmålet om hvor lønnsomt det er å drive to mindre barnehager, både økonomisk og faglig. Hva med Jara barnehage om Jara skole legges ned? Dette er et spørsmål man stiller seg.

Alternativet som foreslår en sentrumsbarnehage og Sønsterud barnehage har i hovedsak de samme argumentene som det forrige alternativet. Men her er Jara tenkt lagt ned, og beholde barnehage på Sønsterud siden grenda her er større enn ved Jara. Tenke tanken om å legge Sønsterud barnehage sammen med Sønsterud skole som ett oppvekstsenter. Et oppvekst-senter vil skape et helhetlig miljø, trygghet og gode overganger for barna. Her trekkes det fram at det ikke vil være noe kommunalt tilbud sør for Flisa som en svakhet i alternativet.

Argumenter som kommer fram hos de som ønsker å beholde dagens struktur er at det er med på å beholde og styrke grendene. De ansatte har et gode eieforhold til sin arbeidsplass og barna har et barnehagetilbud i nærmiljøet. Foreldrene har flere kommunale valgmuligheter i forhold til antall barnehager og størrelsen på disse. Svakhetene er økonomien når midlene skal fordeles på fire enheter. Fagmiljøene er små og det er mer utfordrende å skape en felles barnehagekultur i kommunen

Det siste av alternativene som utpekte seg er alternativet om å utvide Myrsnipa og Bashammeren barnehage som de eneste kommunale barnehagene. Her er argumentet om større fagmiljøer det viktigste, her får man samlet fagkompetansen på to enheter som kan gi et sterkere faglig tilbud, som igjen kan føre til bedre kvalitet. Samt forskning som sier at mellomstore enheter ofte er mest hensiktsmessig, siden det har med seg fordeler fra både store og små enheter. Et annet argument som kommer fram er at det er lettere å skape en felles barnehagekultur i kommunen. Svakheter ved dette alternativet er at alt av kommunalt barnehagetilbud vil være sentrumsnært. Det kan bli mer bilkjøring som påvirker miljø og infrastrukturen. Bashammeren ligger utilgjengelig, og Myrsipa midt inne i et boligfelt, hva med utvidelse her?»

Det er fire alternativer som utpeker seg, og dagens struktur er en av de. De fleste ser for seg en organisering med en sentrumsbarnehage og en barnehage på Sønsterud og en barnehage på Jara. De to siste alternativene som utpekte seg var en sentrumsbarnehage, samt barnehage på Sønsterud, og å utvide barnehagene i Myrsnipa og Bashammeren.

Alternativer skole

Det et to bidragsytere som ønsker å beholde dagens skolestruktur, men alle andre er innstilt på endringer. Det viser seg at det de fleste seg for seg et skolesenter på Flisa, eller alternativet der barneskolene på Sønsterud og Flisa beholdes, elevene på Jara flyttes til Flisa og ungdomskolen består slik den er i dag.

Argumentene for et skolesenter på Flisa er hovedsakelig at faglig kompetanse samles og at alle elevene får et likt tilbud da det kommer til blant annet fag, vurderinger og læringskultur og alle elevene vil få samme grunnkompetanse. I dag oppleves det forskjeller i kunnskapsnivået når elevene kommer fra ulike skoler, og dette kan unngås ved at alle samles. Alle elvene vil ha nærhet til bibliotek, svømmehall og kulturhus og dette ses på som positivt. Dersom det skal bygges en ny skole, forventer flere at dette blir et signalbygg og noe som kan bidra til økt tilflytting. Det er ønskelig at dagens skolestruktur beholdes inntil videre, men den nye storskolen bygges. Dette for å unngå at elevene i ventetida må plasseres i brakker eller moduler.

Dersom vi har skole på Flisa med en eller to bygninger, så vil dette også gi andre muligheter til spesialpedagogisk personale. Det blir mindre reising og arbeidet kan enklere tilpasses barnet i stedet for at barnet må tilpasse seg spesialpedagogene.

Alternativet hvor Jara skole legges ned og elevene flyttes til Flisa, samt at Sønsterud skole består er et alternativ flere har funnet interessant. Da unngår en store enheter og det vil være mulighet for å bytte skole dersom det skulle oppstå psykososiale utfordringer. Det anses også som viktig for mange at det bevares skoler i grendene og at ikke alt må samles i sentrum. Dog ses det en forståelse for at Jara må legges ned da skolen har for få elever.

Et poeng flere trekker fram ved å lage en stor skole, men en eller to bygninger, er muligheten til å friere velge venner og lekekamerater. Dette begrenser seg på mindre skoler. Et minus ved en skole er at det ikke finnes muligheter for å bytte skole dersom det skulle oppstå ønske om dette på bakgrunn av mobbing eller annen misnøye.

SWOT- analyse, barnehage

Innspill fra medlemmer i arbeidsgruppa og ansatte i sektor oppvekst

Nåtid (1.år)	Fremtid (4.år)
Styrker: • Interesse for vilje til å styrke barns oppvekstvilkår • God kompetanse hos ansatte og godt egnet personell • Valgmulighet for bhg til å velge satsningsområder • Godt opparbeidet samarbeid, tillit og trygghetsforhold (ansatte, barn og foreldre) • Ansatte har et eieforhold til sin bhg • Godt samarbeid mellom bhg (ICDP, svømmeopplæring, skolestart) • Godt samarbeid med andre instanser, (kulturskolen, PPT, helsetasjon, BV osv) • Barnehage i flere nærmiljø. • Mangfold representerer ulikheter • Utnytte hverandres ressurser • Tidlig innsats • God pedagognorm i bhg	**Muligheter:** • «landsby»- samle bygningsmasse for opplæring på ett sted. • Større enheter vil få større fagmiljøer og mer formålstjenelige bygg • Fleksibilitet og utnyttelse av ressurser (ved å ha større enheter) • Ha enheter som er såpass store at alle har 100% lederressurs. • Større/færre enheter – PPT slipper bruke mye tid på kjøring mellom enhetene. • Tettere samarbeid skole/bhg • Bedre økonomi- lettere å følge/utnytte ped.norm best mulig. • Oppvekstsenter i kretsene • Tettere samarbeid mellom bhg og ÅOS • Større tverrfaglig samhandling • Større enheter vil gi større fleksibilitet og mindre sårbarhet ved f.eks endring i gruppestr, sykdom,
Forbedringsbehov: • Vedlikehold, etteslep av vedlikehold ute og inne på alle enheter • Ikke gunstig med 50% lederressurs • Fysisk miljø ute/inne- slitt. • Styrke fagmiljø • Skape en felles forståelse av behovet for endring- lærende organisasjoner. • Møter som sikrer informasjon og samarbeid- tid med barna • Kamp om barna- synkende barnetall i kommunen. • Grunnleggende like læreplaner i bhg inn mot skolestart. (ut i fra KFL og hva barna bør kunne før skolestart)	**Spesielle utfordringer:** • Ubrukte bygg ved sammenslåing • Se opp og fram så vi når våre brukere • Skape en trygg og forutsigbar prosess som ivaretar de ansatte • Geografi. Avstander, brukere uten førerkort • Videreføre god kultur (ved f.eks slå sammen bhg, bytte bygg) • Lite økonomisk handlingsrom • HR-perspektivet • Hvis enheter blir for store-hva gjør det med eieforhold? • For mye møtevirksomhet som tar verdifull tid vekk fra barna.

• FNs bærekraftmål • Etterutdanning/videreutdanning • Nettverksgrupper på tvers av bhg • Er bhg flinke nok til å bruke nærmiljøene? • Følge KFL	• Andre faggrupper inn i bhg? Kompetanse som kan være nyttig å ha i personalgruppe (eks spes.ped, vernepleier) • Personalsamkjøring ved sammenslåing av enheter (verdier, holdninger etc) • «vent og se» holdning • Stadig mer stillesittende barn • Foreldre med lav utdannelse • For få barn i fht antall barnehager • For få menn som søker seg til barnehage • For lite ressurser til barn med spes.behov- ressurer må følge fra bhg til skole.

SWOT-analyse fra Hovedutvalg oppvekst, barnehage og skole

Nåtid (1 år)	Fremtid (4 år)
Styrke • kulturskolen: de ansatte har variert bakgrunn • godt samarbeid mellom private og kommunale barnehager • Skole/bhg: de ansatte har stort sett god personlig egnethet • Kommunen satser på utviklingsarbeid • De fleste er gode på å gi tilpasset opplæring til de svake • Ledelsen ved de ulike enhetene er god • Trygg og god kompetanse • Godt samarbeid mellom kulturskolen og organisasjonene i bygda • God beliggenhet på skolene våre. Ligger i nærheten av skog og utmark • God pedagognorm i barnehagene • Kommunen har mange gode arenaer for tidlig innsats • Økende grad av samarbeid på tvers av kommuner • På god vei til å få én Åsnesbhg/skole • God faglig styrke i hele sektoren • Ansatte gjør det beste ut av det har til rådighet (dårlige spesialrom, dårlige/lite funksjonelle bygg) • De menneskelige ressursene er gode • De som jobber i skolen viser endringsvilje • Gode overganger mellom barnehage og skole. Miljøskifter. • Gode på IKT • God bredde i kulturskolens tilbud • Aktive lokalmiljø	**Muligheter** • Utvide vertskommunesamarbeid/ interkommunalt samarbeid? • En framtidsrettet skole og bhg fordi kommunen satser på utviklingsarbeid • Gi mulighet for å komme opp og fram • Mye god kompetanse samlet i Åsnes • Flere lærlinger inn som ressurs • Større tverrfaglig samhandling • Større enheter vil gi større fleksibilitet og mindre sårbarhet • Prioritere barn og unge i et samfunnsøkonomisk perspektiv • Trepartssamarbeid (vi er på gang, men det kan bli bedre) • Økt tverrfaglighet på tvers av enheter/grupper og geografi • Mer fagsamarbeid på tvers av bygninger (ansatte som et «låst» til ett bygg) • Skape identitet (Solør, Finnskogen) • Bruke lokalsamfunnet mer? Bruke pensjonister? • Mer markedsføring
Forbedringsbehov • Samarbeid mellom privat skole og kommunale skoler • Alle ansatte må forholde seg til VFL og KFL. Viktig med lojalitet! • Bli bedre på å gi tilpasset opplæring til alle • Flere praktiske fag • Våge å «gå i minefeltet». Også ledelsen. Vi blir ikke bedre enn det svakeste leddet. • Bedre økonomi • Brukes mulighetene som nærområdene gir skolene og barnehagene? • Det fysiske miljøet ute og inne • Vedlikehold. Holde bygningsmassen oppe. Store mangler. • Kompetansen hos vikarene • Vi må tørre å prioritere • Lage større og mer effektive tjenester • Samarbeid på tvers	**Spesielle utfordringer** • Kulturskolen: synkende barnetall og synkende deltagelse. Viktig at kompetansen beholdes. • Større krav og mer teori i skolen • Mer stillesitting fra 5-årsalder • Større krav til elevmassen • Gi faglig sterke elever et godt tilbud • Spesialrom i skolen blir nedprioritert på grunn av dårlig økonomi • Demografi • Ingen skal falle utenfor • Stereotypien i Solør. Frister den til tilflytning? • Vaktmestertjenesten. Er den godt nok organisert? Manglende kompetanse. Hva koster dagens organisering? • For liten søkning til barnehagene utenfor sentrum • For lite ressurser til barn med spesielle behov. Ressursene må følge over fra

• Hvordan fange opp de som faller utenfor (f.eks. organisert aktivitet)? • Delingskultur • SLT – holde barn og unge unna rus • Tørre å se på alle muligheter i kommunen • Inkluderingsprogram • Svake faglige resultater • Tilpasset opplæring for de sterke • Ikke organisere etter alderstrinn, jobbe på tvers av alder	barnehage til skole • Å ha samme fokus • Åsnes bruker lite penger per elev kontra kommuner vi kan sammenligne oss med • Mange enheter • Vedlikehold og forhindring av forfall av bygninger. Bygningene er vanskelige å tilpasse dagens behov • Ulik måloppnåelse hos lærer. «Strekk i laget». • Hvordan ivareta barn med spesielle behov på en best mulig måte? • For få barn • Har vi nok miljøpersonell? Skolen er mer enn fag - Komplekse behov? - Rekruttere og beholde kompetansen?

SWOT skole

Nåtid	Fremtid
Styrke • Sterk kompetanse blant ansatte • God skolehelsetjeneste • Ser utfordringene • Framoverlent skoleledergruppe • Datadrevet og aktiv skoleutvikling • Godt samarbeid i ledergruppa • Aktive, positive og endringsvillige ansatte • Gode arenaer for tverrfaglig samhandling • Riktig fokus i sektoren • Faglig gode resultater • Analysekompetanse • Interkommunale	**Muligheter** • Etterutdanning av pedagoger. Noen mangler formell kompetanse • Videreutvikling av Åsnesskolen • Fokus på digital kompetanse • Mer samarbeid internt og på tvers av skoler • Tydelige positive ledere som setter krav til sine ansatte slik at vi kan drive Åsnesskolen framover og levere bærekraftige tjenester i fremtiden med fokus på høy faglig kvalitet og gode mellommenneskelige ferdigheter/egenskaper. Tydelige føringer for sektoren. • Mer fokus på praktiske fag • Tenke helhet • Miljøterapeut inn i barneskolen • Bruk av alternative læringsarenaer • Bedre økonomisk utnyttelse ved stordriftsfordeler • Jevnere fordeling av brukere på skolene (ikke fritt skolevalg) • Kompetanse deles mellom skolene • Mer fokus på tilpasset opplæring • Kultur, hvordan vi kan benytte oss av ulike (alternative) læringsarenaer enda bedre opp mot fagfornyelsen • Livsmestring, henge det på overordnet del av fagfornyelsen • Mer formell delingskultur, samle gode opplegg/ressurser på et sted. Eks. delingsbank • Rask innføring av fagfornyelsen • Gi elevene valgmuligheter • Bruke ressurser annerledes • Økt læringsutbytte

	• Skape noe unikt • Økonomisk handlingsrom • Mer sosialt i skolen • Mer variert og praktisk læring
Forbedringsbehov • Oppgradering av skolebygg • Legge ned små grendeskoler • Ansatte som bremser utvikling, få alle med, alle må se etter forbedringspotensial i seg selv. Ha åpenhet for endring. • Fokus på de nye læreplanene • Se på hvordan assistenter utnyttes og brukes • Stabil internettilgang • Utstyr i praktiske fag • Bedre utnyttelse av økonomiske ressurser ved stordriftsfordeler • Mindre fokus på tradisjonelle lekser • Vedlikehold av bygningsmasse • Omorganisere. Se muligheter. • Bedre samarbeid om undervisning	**Spesielle utfordringer** • Nedgang i elevtallet og økonomiske utfordringer • Nedprioritering av ungdomstrinnet • Strukturelle endringsbehov • Ledere må følge opp utfordringer som kommer i egen organisasjon • Få alle ansatte med på utvikling • Ivareta barn med spesielle behov i et livsløpsperspektiv • Økt andel unge med psykiske utfordringer, ivareta disse (viktig med kompetanse) • Se alle barn. Tørre å melde bekymring • Vanskelig å se progresjon i utviklingsarbeidet • Økende behov for kompetanseheving • Ansatte som gjør som de vil

• Samkjøring og større likhet hos barneskolene • Skaffe oss mer tid for samarbeid (arbeidstidsavtalen) • Bedre struktur for elevene • Helhetstenkning • Bedre utstyr (f.eks. PC) • Mer aktive elever (mer fysisk aktivitet i skolen) •	• Manglende åpenhet for nye visjoner og tankegods – i kommunen • God tilpasset opplæring med færre elever • Lavt utdannede foresatte • Kommunen bruker «lite» penger per elev, sammenlignet med kostragruppa • Greier ikke å ivareta alle elevene, viktig å ivareta eleven, gruppa, klassen = alle • Kultur og mot til å gjennomføre ønskede tiltak • Utforutsigbarhet, hva med f.eks. ÅOS? Hva skjer? • Rekruttere ansatte • Fysiske rammer for elever med store behov • Vedlikeholde og videreutvikle digital infrastruktur tilpasset skolens behov • Vi er tradisjonelle i organiseringa

Sluttord og anbefaling

Krav og forventninger som foreligger, og som vil bli flere og større om kort tid, kan bli utfordrende for små enheter. Strukturen bidrar til spredt kompetanse, mindre fleksibilitet og unødvendig stram økonomi. Bedre kvalitet sikres gjennom større enheter, gode fagmiljø, bred kompetanse og stor samhandling. Dette gir samfunnsøkonomisk gevinst på sikt. En strukturendring med færre enheter styrker barnehage og skole og Åsnessamfunnet, og frigjør midler til økt fokus på tidlig innsats. Flere pedagoger og andre yrkesgrupper under samme tak skaper den kollektive kraften som er nødvendig i Åsnes.

Generasjoner før dagens barn og unge kan ha en tendens til å undervurdere barnas læringsmiljø med å sammenlikne forhold generasjoner tilbake i tid. Dette er uheldig, da samfunnets krav til barnehage og skole har endret seg betydelig. En ansvarlig barnehage- og skoleeier fatter beslutninger basert på fakta, forskning og andre faglige vurderinger. Fundamentet må være *Lov om barnehage*, *Opplæringsloven* og FNs *Barnekonvensjon om barnets beste.*

Samfunnsutviklingen, samfunnets behov, lover, forskrifter og planer har stadig mer krevende forventninger til offentlig sektor generelt, og barnehage og skole spesielt. Dette utfordrer bredt, og behovet for dypere og bredere kompetanse på flere områder vokser raskt. Kompetanse er ikke bare det man erverver seg gjennom utdanning, men også gjennom deling av erfaringer, samhandling og samskaping i kollektivet. Her finnes den kollektive kraften som utvikler kompetansen hos pedagoen, det profesjonelle fellesskapet og organisasjonen – med målet om å øke barnets læringsutbytte og sosiale utvikling.

Yuval Noah Harari, PhD i historie fra Oxford, skriver i sin bok «21 Lessons for the 21th Century», om tanker rundt skolens oppgave inn i fremtiden. En fremtid som er nå. Elevene våre trenger ikke mer informasjon, men må læres i evnen til å håndtere all den informasjonen de har tilgang til. De må lære å sette alle bitene sammen til et bredt bilde av verden. Harari hevder at skolen over lengre tid har vært for redd for å være autoritær, og dermed ikke gjort jobben sin, å gi elevene de store narrativene, historiene. Elevene har, i en misforstått liberalisering, blitt overlatt til selv å danne sitt eget bilde av verden, via kritisk tenkning, tenke selv og frihet.

Det er ingen som vet hvordan verden vil se ut i 2050, og dermed ikke hvilke ferdigheter vi vil ha behov for. Mange pedagoger, og det er trenden og diskursen innen skole, hevder at elevene trenger de 4Cèr – kritisk tenkning, kommunikasjon, samarbeid og kreativitet. Disse begrepene går bl.a. igjen i litteraturen, debattene, læreplaner. Harari mener at skolen bør

tone ned teknologiske ferdigheter og jobbe mer med allminnelige livsferdigheter. Livsmestring er noe som starter i tidlig barnehagealder og må sees i sammenheng med hele løpet fra barnehage og ut videregående skole.

Den viktigste egenskapen samfunnet vil trenge er evnen til endring, å lære nye ting og evnen til å bevare den mentale helsen i ukjente situasjoner. Evnen til å reoppdage seg selv gjentakende vil være en viktigere egenskap enn evnen til å oppdage nye ideer og produkter. Barna må allerede fra barnehagen lære å omfavne det ukjente, fleksibilitet og endring, noe det tradisjonelle utdanningssystemet, som er gjennomsyret av en tankegang man kjenner fra den industrielle revolusjon, produktlinjen, ikke evner rå gjøre. Samfunnet må tenke utdannings på en annen måte, hvor barnehagen er begynnelsen.

Fag er viktig, men fagene er ikke viktige i kraft av å være fag. Det er innholdet i fagene som er viktige for elevene. Det er hvordan fagene undervises som er viktige for elevene våre.

Fagfornyelsen, Ludvigsen utvalget, SePU med Thomas Nordahl i spissen – både gjennom KFL og rapporten om spesialpedagogikk i barnehage og skole, peker i en retning av endret praksis. For å fange opp alle barna og for å utøve tilpasset opplæring for alle, må barnehage og skole tenke annerledes.

Fagfornyelsen prediker et større fokus på det praktiske, for på denne måten å imøtekomme alle elever, og de krav og behov som vil være der i fremtiden. Skolen skal ha relevans, vise til sammenhenger og utøve dybdelæring.

Et liv uten å kunne beherske lesing, skriving og regning, men også langt på vei engelsk i en mer og mer globalisert verden, vil by på utfordringer uansett hvilket yrke elevene velger å gå inn i. Og nettopp «velge» er en noe sterk påstand i denne sammenhengen. For til tross for hva vi gjerne hører; «du kan bli hva du vil, bare du vil det sterkt nok», er en sannhet med modifikasjoner. Elevene kan ikke velge hva de vil, hvis de ikke har kvalifikasjonene til å mestre yrket. Kan eleven hverken lese, skrive, regne eller engelsk, så blir valgmulighetene begrenset. Særdeles begrenset.

Er det de firkantede klasserommene, med pulter som peker i en retning, mot en digital tavle elevene våre trenger? Kan klasserommene tenkes annerledes? Andre læringsarenaer? Hva med verksteder hvor elevene kan lære å mestre de grunnleggende motoriske ferdighetene, som i tillegg gjør dem i stand til å bygge, skape og sette sammen? Forskningslaboratorier hvor elevene kan forske, utforske, undre seg og forstå sammenhenger? Hva med data og

teknologiske verksteder? Hva med kontakt med og arbeid i naturen, og forståelse for primærnæringen?

Det er mye matematikk, skriving, lesing og til og med engelsk i en mer praktisk tilnærming og en mer livsnær tilnærming til undervisningen. Da kan vi kanskje gi elevene en opplevelse av livsmestring, og favne om de som er noe mindre teoretisk anlagt og som kjeder seg og gir opp. Mandatet er å gjøre barna til livsmestrere.

Skole og samfunn

Åsnes er en kommune med en del utfordringer, som denne utredningen har belyst. Utfordringer som har både økonomiske og ikke minst menneskelige kostnader. «En bærekraftig kommune», står det i mandatet, som posisjonerer seg for fremtiden, hvor trivsel, utvikling og tilflytting er overordnet, for alle innbyggere.

Kan en annen skoletankegang innebefatte kommunen i et motto som; Samfunnet inn i skolen og skolen inn i samfunnet? Kan vi få til et samarbeid mellom skolen og næringslivet, med tanke på fremtidig innovasjon og arbeidskraft, ved å opprettholde og fore elevenes undring, nysgjerrighet og lærelyst?

Åsnes er ikke en større kommune enn at det skal kunne være mulig for et tett samarbeid mellom offentlig sektor, frivilligheten og næringslivet.

Elevene kan ikke lære livet ved å lese en bok. Til og med Ipaden har sine begrensninger. Elevene kan kun lære livet gjennom livet selv. Ved å delta i samfunnet, på arbeidsplasser, i naturen, gjennom kroppen og sansene sine.

Innledningen til del 2 i Overordnet del av Fagfornyelsen, beskriver hvordan skolen har et dobbeltoppdrag:

> *Skolen har både et danningsoppdrag og et utdanningsoppdrag. De henger sammen og er gjensidig avhengig av hverandre. Prinsippene for arbeid med læring, utvikling og danning skal hjelpe skolene til å løse dette doble oppdraget.*

Skole er ikke «bare skole». Skoledelen av denne utredningen begynte med dette begrepet. I Fagfornyelsens innledning av del 2, i Overordnet del, står det, i sammenheng med det doble oppdraget, at skolen skal danne hele mennesket – og gi elevene muligheten til å utvikle sine evner. I dette kan vi lese det doble oppdraget, utdannelse og dannelse, det handler også om tilpasset opplæring. Vår evne til å se og imøtekomme elevenes behov og

muliggjøre at elevene får utfolde seg, skinne og bli livsmestrere. Å løse det doble oppdraget, å danne hele mennesket, er kanskje i bunn og grunn samfunnsmandatet vårt?

Barnehage- og skoleeier har mange spørsmål å stille seg for fremtiden. Noen har vi forslag til svar på, andre ikke. Hvordan vil eier og fagmiljøet løse dette doble oppdraget? Hva vil vi gi barna våre? Dette - hvordan vi imøtekommer og tilrettelegger for livsmestring - er et uttrykk for eiers læringssyn, barnesyn og menneskesyn.

«Å lære er å velge det ukjente»

Professor Paul Moxnes

«Erfaring er ikke hva man opplever. Det er hva man gjør med det man opplever».

Aldous Huxley

Sektor oppvekst og tidlig innsats

Barnehage og skole står helt sentralt i arbeidet med tidlig innsats, men er i et avhengighets-forhold til andre tjenester i sektoren. Tidlig innsats er et felles mål og en felles satsing på tvers av tjenester i sektor oppvekst og på tvers av sektorene. Figuren under visualiserer hvordan tidlig innsats står i forhold til ulike fagmiljøer som må samhandle med hverandre og satses på for å oppnå best mulig effekt i arbeidet med tidlig innsats overfor barn, unge og familier. Her fremkommer også FNs bærekraftsmål som Norge er knyttet opp til, og tanken om Kommune 3.0 med frivilligheten og næringslivet som en ressurs.

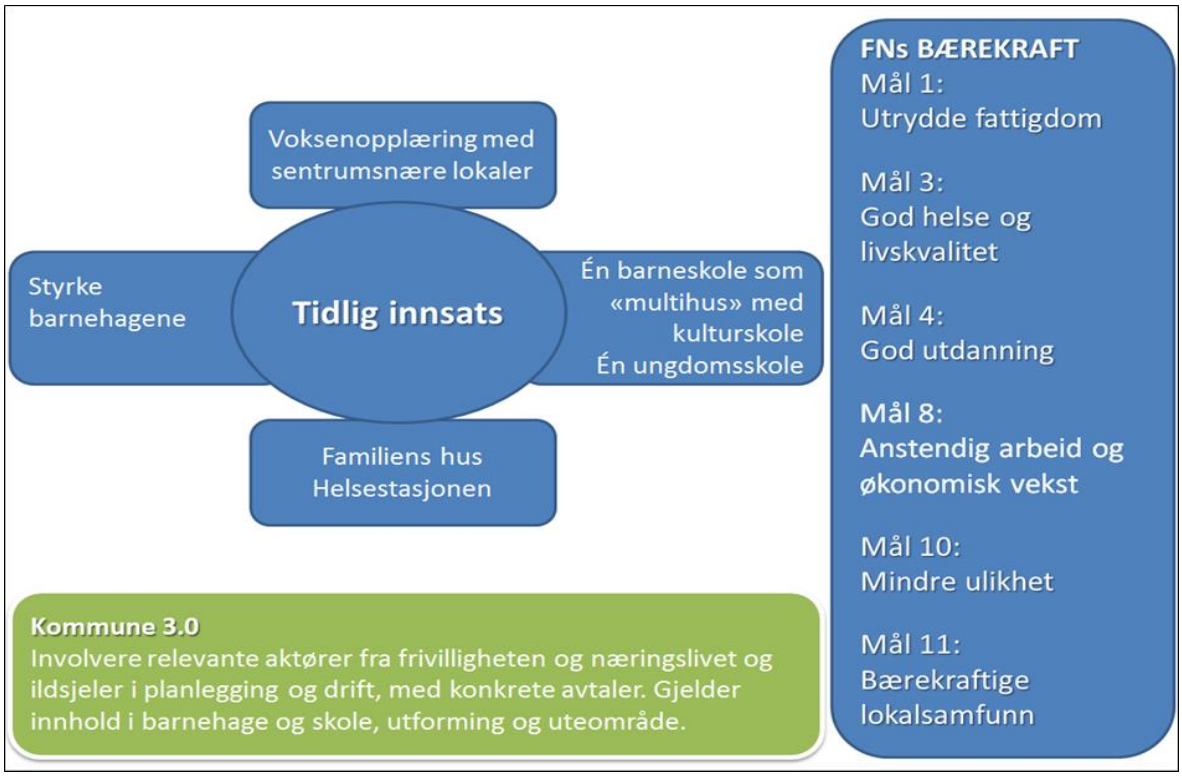

Figuren er med på å vise sammenhenger som er med på å danne grunnlaget for anbefalingene for barnehage og skole som arbeidsgruppen her kommer med.

Arbeidsgruppas anbefaling

Arbeidsgruppen har gjennomgått og vurdert alle alternativer som har kommet inn og kommet frem i prosessen, samt innspill og SWOT-analyser fra referansegruppene. Med utgangspunkt i mandatteksten fra Kommunestyret og med grunnlag i det som fremkommer i denne utredningen, har arbeidsgruppen kommet frem til henholdsvis tre (skole) og fire (barnehage) alternativer som man ønsket å utrede grundigere. Denne utredningen ble foretatt av en mindre gruppe utnevnt av arbeidsgruppen.

På bakgrunn av ovenfor nevnte punkter, har flertallet i arbeidsgruppen kommet frem til en anbefaling. Denne går ikke i detaljer, men anbefaler hovedlinjer for hvordan en fremtidig struktur for barnehage og skole bør organiseres.

Arbeidsgruppens anbefaling – barnehage:

- ✓ Fire kommunale barnehager reduseres til to kommunale barnehager fra høsten 2023.
- ✓ Det er en fordel at disse to barnehagene ligger i sentrumsnært område.
- ✓ I Åsnes kommune vil det da fortsatt være et bredt barnehagetilbud gitt av seks barnehager med god geografisk spredning.
  Denne anbefalingen hadde enstemmighet i gruppen.

En slik løsning for barnehagene vil styrke fagmiljøet og gi en mer effektiv bruk av ressurs-rammene. Færre enheter vil gjøre det lettere å rekruttere og beholde riktig kompetanse. Videre vil løsningen kunne føre til mindre sårbarhet .

Arbeidsgruppens anbefaling – skole:

- ✓ Jara skole innlemmes i Flisa skole fra høsten 2021.
  (Enstemmighet i gruppen).
- ✓ Sønsterud skole innlemmes i en ny utbygd barneskole fra høsten 2023.
  (Flertall i gruppen).
- ✓ Barneskolen skal ha en utforming som legger godt til rette for alternative lærings-arenaer og tilpasset opplæring. Samhandling med frivillige lag og organisasjoner skal stå sentralt i dette. *(Enstemmighet i gruppen).*

Dette alternativet innebærer at barnetrinnet samles i én enhet. Arbeidsgruppen er tydelig på at skolebygget, enten det bygges på, eller bygges nytt, må være av høy kvalitet og svare til forventingene som ligger i lov- og planverk for grunnskolen. Kulturskolen har gitt uttrykk for et sterkt ønske om å samlokaliseres med skolen. Dette vil gi mulighet for en bedre utnyttelse av

kulturskolens kompetanse og øvrige ressurser. Tilbudet blir bredere og mer komplett, og de ansatte vil få egnede lokaler for samhandling internt i Kulturskolen og med grunnskolen.

En slik løsning vil styrke fagmiljøet i skolen og gi en mer effektiv bruk av ressursrammene. En samlet enhet vil gjøre det lettere å rekruttere og beholde riktig kompetanse i skolen. Videre vil løsningen kunne føre til mindre sårbarhet for små enheter.

En endring av barnehage- og skolestruktur vil ikke bli optimal for alle. Det vil være noen utfordringer man ikke finner løsninger på som dekker alle behov og ønsker like godt. Derfor må en slik utredning med eventuelle endringer sees i et større perspektiv og i et fremtidsperspektiv.

Gjennom dokumentet/utredningen har vi stilt en del spørsmål. Noen er besvart, men flere er overlatt til hver enkelt å reflektere over og ta stilling til. Barnehage- og skoleeier har et valg å ta. Nå skal valget tas, og det må ta innover seg Stortingets lovkrav med barnets beste til grunn. Ditt valg.

Kilder:

Satistisk sentralbyrå
Høgskolen Innlandet v/Sepu
Telemarksforskning
Opplæringsloven
Lov om barnehage
Rammeplanen
FNs Barnekonvensjon
FNs bærekraftsmål
Rapport Innkluderende fellesskap for barn og unge
St.melding 6 Tett på–tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO
Fagfornyelsen
Lov om helsetjenesten
Nasjonalfaglig retningslinje for helsestasjons- og skolehelsetjenesten
Foredrag v/Michael Fuller – Gee
Ulike rapporter fra utredninger i andre kommuner
KOSTRA
GSI
Skoleporten (Udir.no)
St.melding 21 Lærelyst - tidlig innsats og kvalitet i skolen
Strategisk plan for Åsnesskolen 2017 – 2021
Barnehageplanen 2013 – 2017
Kommuneplanens Samfunnsdel 2009 – 2022
Kvalitetsmelding for grunnskolen 2018 - 2019
Utredning progresjon og kvalitet i barnehage og skole 2019
Oversiktsdokumentet for folkehelse
Uteområder i barnehager og skoler – Hvordan sikre kvalitet i utformingen
Presentasjon av arealnormer for grunnskolen
Norsk prisbok
Takstrapport
Forskrift om tekniske krav til byggverk (TEK 17)
SFS 2201
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager, sist endret i 2018
Veileder om «Godkjenning av barnehager» utgitt av Kunnskapsdepartementet, 2006
Vedtekter for barnehagene i Åsnes, sist endret 2019
Egne kilder i Åsnes kommune